

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

2

ANAYASA KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

7 Haziran 2012 Perşembe

ANAYASA KOMİSYONU

GÖRÜŞME TUTANAKLARI

7 Haziran 2012 Perşembe

---0---

K O N U

	<u>Sayfa</u>
Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu Tasarısı (Devam)	1:83

İ Ç İ N D E K İ L E R

	<u>Sayfa</u>
BİRİNCİ OTURUM	1:83
Madde 1	1:2
Ayla Akat ATA (Batman)	2:3,6
Yahya AKMAN (Şanlıurfa)	2,3,4,5,6
Şuay ALPAY (Elâzığ)	2,4
Atilla KART (Konya)	2
Ali ÖZGÜNDÜZ (İstanbul)	2,3,4,5,6,7
Kenan ÖZDEMİR (Adalet Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı)	3,4,5
S. Nevzat KORKMAZ (Isparta)	4,6,7
Mihrimah Belma SATIR (İstanbul)	7
Fatoş GÜRKAN (Adana)	7
Madde 2, 3	8
S. Nevzat KORKMAZ (Isparta)	8,10,11
Ali ÖZGÜNDÜZ (İstanbul)	9:12,13,14
Yahya AKMAN (Şanlıurfa)	9,11,12
Ayla Akat ATA (Batman)	10
Kenan ÖZDEMİR (Adalet Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı)	12:13

Madde 4		14
Ali ÖZGÜNDÜZ	(İstanbul)	14
S. Nevzat KORKMAZ	(Isparta)	14,15
Yahya AKMAN	(Şanlıurfa)	15
Madde 5		15
S. Nevzat KORKMAZ	(Isparta)	15:16
Ali ÖZGÜNDÜZ	(İstanbul)	16:17,18:20,22,23,24,25,26,27,27:28,29
Ayla Akat ATA	(Batman)	17:18,19,20,21
İdris ŞAHİN	(Çankırı)	18,19,20
Yahya AKMAN	(Şanlıurfa)	18,23:25
Faruk BAL	(Konya)	21:23
Yusuf BAŞER	(Yozgat)	25
Kenan ÖZDEMİR (Adalet Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı)		26:27,28:29,29
Fatoş GÜRKAN	(Adana)	27
Şuay ALPAY	(Elâzığ)	28
Madde 6		29
Ali ÖZGÜNDÜZ	(İstanbul)	29,30,31
Faruk BAL	(Konya)	30
Yahya AKMAN	(Şanlıurfa)	30
Kenan ÖZDEMİR (Adalet Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı)		30
Madde 7		31
Faruk BAL	(Konya)	31:32,33,34,35
Kenan ÖZDEMİR (Adalet Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı)		32:33
Ali ÖZGÜNDÜZ	(İstanbul)	33:34
Yahya AKMAN	(Şanlıurfa)	34
Madde 8		35
Ayla Akat ATA	(Batman)	35
Faruk BAL	(Konya)	36
Madde 9		36
Faruk BAL	(Konya)	36
Madde 10		37
Ayla Akat ATA	(Batman)	37
Yahya AKMAN	(Şanlıurfa)	37
Öneri		38
Gerekçe		38
Ayla Akat ATA	(Batman)	38,40,41
Ali ÖZGÜNDÜZ	(İstanbul)	38:42,43,45,46
Fatoş GÜRKAN	(Adana)	40,45
Yahya AKMAN	(Şanlıurfa)	40,41,44:45,46
Adem YEŞİLDAL	(Hatay)	41,42
Kenan ÖZDEMİR (Adalet Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı)		42:43
Faruk BAL	(Konya)	43:44
S. Nevzat KORKMAZ	(Isparta)	45
Önergeler		46:47
Ali ÖZGÜNDÜZ	(İstanbul)	47,48
Faruk BAL	(Konya)	47
Şuay ALPAY	(Elâzığ)	47
Komisyon Uzmanı		47:48
Yahya AKMAN	(Şanlıurfa)	48

İdris ŞAHİN	(Çankırı)	48
Madde 11		48:49
Şuay ALPAY	(Elazığ)	49
Ali ÖZGÜNDÜZ	(İstanbul)	49,53
Faruk BAL	(Konya)	49:51,52
Ayla Akat ATA	(Batman)	51,52
Kenan ÖZDEMİR (Adalet Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı)		52
Fatoş GÜRKAN	(Adana)	52
Önerge		53
Ali ÖZGÜNDÜZ	(İstanbul)	53
Madde 12		54
Faruk BAL	(Konya)	54
Madde 13		54
Ali ÖZGÜNDÜZ	(İstanbul)	54:55,55
Faruk BAL	(Konya)	55
Ayşe TÜRK MENOĞLU	(Konya)	55
Madde 14		55:56
Yusuf BAŞER	(Yozgat)	56:57,58
İdris ŞAHİN	(Çankırı)	57
Faruk BAL	(Konya)	57
Ali ÖZGÜNDÜZ	(İstanbul)	57:58,60
Kenan ÖZDEMİR (Adalet Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı)		59
Yahya AKMAN	(Şanlıurfa)	59:60
Hilmi BİLGİN	(Sivas)	60
Madde 15		60:61
Ali ÖZGÜNDÜZ	(İstanbul)	61
Madde 16		61
Madde 17		61:62
Ali ÖZGÜNDÜZ	(İstanbul)	62:63,64,65
Faruk BAL	(Konya)	63:64
Yahya AKMAN	(Şanlıurfa)	64,65
Önerge		65
Madde 18		65
Faruk BAL	(Konya)	65,66,67
Yahya AKMAN	(Şanlıurfa)	66
Ali ÖZGÜNDÜZ	(İstanbul)	66,67,68
Kenan ÖZDEMİR (Adalet Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı)		67
Madde 19, 20		68
Ali ÖZGÜNDÜZ	(İstanbul)	69,71:72
Faruk BAL	(Konya)	69:70,70,71,72:73
Yahya AKMAN	(Şanlıurfa)	70,71,72
Kenan ÖZDEMİR (Adalet Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı)		70,71
Madde 21, 22		73
Ali ÖZGÜNDÜZ	(İstanbul)	73:74
Madde 23, 24		74
Ali ÖZGÜNDÜZ	(İstanbul)	74
Kenan ÖZDEMİR (Adalet Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı)		75
Madde 25, 26		75

Madde 27	75:76
Madde 28, 29	76
Madde 30	76:77
Madde 31	77
Madde 32	77:78
Madde 33	78
Madde 34	78:81
Madde 35	81
Geçici Madde 1	81:82
Önerge	82
Gerekçe	82
Madde 36, 37	82

Açılma Saati: 10.40
Kapanma Saati: 14.06

07 Haziran 2012 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.40

BAŞKAN: Burhan KUZU

BAŞKAN VEKİLİ: Mustafa ŞENTOP (İstanbul)

SÖZCÜ: İsmet SU (Bursa)

KÂTİP: Fatoş GÜRKAN (Adana)

-----0-----

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu Tasarısı’nı, 24 Mayıs günü biliyorsunuz alt komisyona gönderdik. Komisyonumuzda Yahya Akman, İsmet Su, Fatih Çiftçi, Ali Özgündüz, Nevzat Korkmaz üyelerimiz görev aldılar. Yahya Akman’ın Başkanlığındaki alt komisyon, raporunu komisyonumuza sundu, bugün onu müzakere edeceğiz. Geneli hakkında geçen 24 Mayıs günü epeyce konuştuk, ondan önceki yıllarda da bu kanunun geneli hep konuşuldu, bilinen bir mesele, bir uyum yasası, onu beraber birlikte çıkarmaya çalışacağız. Alt komisyonda bazı ilaveler, çıkarmalar yapılmış, onları da burada birlikte değerlendireceğiz. Dolayısıyla, geneli üzerinde tekrar bir yeni tartışma şeyi olmasın diye arzu ediyorum. O bakımdan, uygun görürseniz maddelerini görüşürken geneli hakkında da söyleyelim, maddede yol alalım. Kimi öneriler belki daha geniş tartışılır, kimi ilaveler, çıkarmalar yapma fırsatı bulabiliriz. Öyle olduğunu düşünüyorum. Geneli hakkında da pekâlâ görüşlerimiz vardır, belirtelim diye düşünüyorum. Bu manada bu alt komisyonla ilgili olarak 1’inci maddeden başlayarak okutuyorum:

KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU KANUNU TASARISI

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

Amaç

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı; kamu hizmetlerinde kalitenin artırılmasına yönelik bağımsız ve etkin bir şikâyet mekanizması oluşturmak suretiyle, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı, adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve önerilerde bulunmak üzere Kamu Denetçiliği Kurumunu oluşturmaktır.

BAŞKAN – Evet, kanunun amacı böyle belirlenmiş; “Kamu hizmetlerinde kalitenin artırılmasına yönelik, bağımsız ve etkin bir şikâyet mekanizması oluşturmak suretiyle idarenin her türlü eylem, işlemlerinde, tutum ve davranışlarında insan haklarına dayalı, adalet anlayışı içerisinde hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak, öneride bulunmak üzere...” diyor. Bu kamu denetçiliği yasası, daha önce de söylediğimiz gibi, 2001 yılında da gündeme geldi, 97’de de gündeme geldi. Bu komisyondan da biz bunu iki kez geçirdik, bu üçüncü kez olacak. Bir

kısmı kadük kaldı bir kısmı Anayasa Mahkemesinden döndü bir kez. Bunu biraz daha sağlam yapmaya biraz daha çalışalım. Bu amaç maddesi konusunda söz almak isteyen arkadaşlarımız varsa...

Ayla Hanım, buyurun.

AYLA AKAT ATA (Batman) – Başkanım, teşekkür ediyorum.

Başkanım buradaki “kalite” kavramı konusunda biraz değerlendirme yapmak gerekir diye değerlendiriyoruz. “Kamu hizmetlerinde kalitenin artırılmasına yönelik bağımsız ve etkin bir şikâyet mekanizması” diye öngörülüyor. Şimdi, “kalite” kavramı bir hukuki kavram olmayıp kanuni ölçülere vurulamayacağı gibi göreceli bir kavram, kime göre kaliteli? Nasıl bir kalite öngörüyoruz ki? Kaldı ki ticari amaçla kullanılacak bir kavram olma özelliğine sahiptir, çok da bu alana hitap etmiyor diye değerlendiriyoruz ve bunun yerine farklı bir mekanizma, farklı bir cümle kullanmamız gerektiğinin altını çiziyoruz ki bunun için de “kamu hizmetlerinde iyi yönetimin etkin kılınması” şeklinde değiştirilebilir, iyi yönetimin etkin kılınması, bunun biraz incelediğimiz uluslararası sözleşmelerde de diğer ülkelerde bu şekilde geçtiğini biz de gözlemledik. Hani, “iyi yönetimin etkin kılınması” diyebiliriz ama “kalite” kavramı daha çok ticari bir kavram ve “Kime göre kaliteli kavram?” sorusunu da beraberinde getirecektir diye değerlendiriyoruz.

Teşekkür ediyorum.

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Mesela...

ŞUAY ALPAY (Elâzığ) – “Toplam kalite” diyebiliriz.

AYLA AKAT ATA (Batman) – “Toplam kalite” dersek tam ticari bir kavram olur yani.

ATİLLA KART (Konya) – Hükûmetin yönetim anlayışına uygun.

BAŞKAN – Atilla Bey, anlamadım, ne dediniz?

ATİLLA KART (Konya) – Hükûmetin yönetim anlayışına uygun.

BAŞKAN – Yani Hükûmet kaliteli işler yapıyor demek istiyorsunuz.

ATİLLA KART (Konya) - Türkiye Cumhuriyetini bir şirketi gibi yönetiyor, onu vurgulamak istiyorum Sayın Başkan. O tabii iyi yönetmek-kötü yönetmek ayrı bir kavram. Ama bir şirket gibi yönetiyor.

BAŞKAN – Şimdi, Ayla Hanımın bu kaliteli yönetimle alakalı olarak onun yerine başka kavram da bulunabilir aslında. Yani, ille...

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Daha uygun bir ibare kullanabiliriz kamu hizmetlerinin etkin, süratli, verimli olarak yerine getirilmesine yönelik gibi bir ifade kullandı, biz bayağı tartıştık, değil mi Ali Bey, bayağı tartıştık ama net bir cümle oturtamadık buraya yani.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – O aslında daha uygun bir cümle olurdu. Yani kalite kavramı gerçekten...

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Yok yani biz de en iyisidir demedik ama yerine konulacak bir ifade de bulamadık fazla.

AYLA AKAT ATA (Batman) – Sayın üyem, esasında bu “daha süratli” kavramı ya da işte “daha verimli” kavramı da tartışmalı kavramlar, kime göre verimli, mesela, çok fazla sayıda başvuru değerlendirirseniz o başvuruların verimini nasıl öngörebilirsiniz?

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Türkçenin azizliği, hangi kelimeyi koyarsanız illaki bir şey çıkar yani...

AYLA AKAT ATA (Batman) – Yoksa, verim ve hız çok hızlı gidersiniz, çok hızlı sürede birçok başvuruyu incellersiniz ama o başvuruların ortasında kamuyu tatmin edebilecek... Çok hızlı sürede kurum sonuçta başvuruları inceliyor. Kısa sürede çok fazla başvuru değerlendirmiş olur ama o da sıkıntılı olur.

BAŞKAN – Kenan Bey...

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Kenan Bey, bir öneriniz var mı veya kaliteyi nasıl sağlıyorsunuz, bir söyler misiniz.

BAŞKAN – Bir saniye, onu ben sorayım müsaade et de.

Kenan Bey, sizin bu konuda tasarı hazırlanırken katkınız büyüktür. Bu kalite konusunda mukayeseli ombudsmanlık kurumlarında nedir tablo?

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCI KENAN ÖZDEMİR – Şimdi, Sayın Başkanım, saygıdeğer üyeler; tabii biz bunu çalışırken mukayeseli hukuku da inceledik ama amaç maddeleri bakımından tek tek işin doğrusu kontrol etmedik. Fakat şunu arz etmek gerekir ki bu kurumun kuruluşunun amaçları ve kurulup uygulamaya geçtikten sonra ortaya çıkan sonuçları vardır. Temel amaçlardan biri de idarenin daha iyi işleyişini sağlamaktır. Daha iyi işleyiş dediğimizde idare de nihayetinde kamuya bir hizmet sunuyor. “Kalite” kavramı elbette doğrudur, yani baktığınızda belki tartışılabilir, kime göre kalite ama burada bir hedef koyması açısından, hedefin niteliğini belirlemesi bakımından “kalite” kavramının biz yerinde olduğunu düşünüyoruz, ama takdir komisyonun. Başka bir öneri varsa, farklı şekillerde de şey yapılabilir.

BAŞKAN – Ayla Hanım, sizin söylediğiniz nedir?

AYLA AKAT ATA (Batman) – Başkanım, biz, “iyi yönetimin etkin kılınması”, kalite yerine iyi yönetimin etkin kılınması şeklinde bir ifade kullanılabileceğini değerlendirdik. Sonuçta yönetimi iyileştirmek...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – İnsan haklarına dayalı bir yönetim olabilir.

AYLA AKAT ATA (Batman) – O da olabilir.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Hocam, işte insan haklarına dayalı yönetim...

BAŞKAN – Onlar var.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Hayır, hayır, amaç var da, sonuçta bu kurum ne yapacak? İdarenin eylem, işlem, tutum ve davranışlarını denetleyecek. Neye göre denetleyecek? Uluslararası belgeler, Anayasa'ya ve mevcut kanunlara göre. Niçin? İdarenin insan hakları ihlallerini azaltması, daha verimli işleyişi, yöneticilerin keyfî tutum ve davranışlarının önlenmesi, amaç bu. Buna uygun bir ibare yani kalite gerçekten muğlâk bir kavram ve kime göre kalite? Dolayısıyla, kurumun amacı kaliteyi artırmaktır, anlaşılan o. Neye göre kalite, bunlara göre kaliteyi artıracak diyor, kamu hizmetindeki kalite. Onu biraz netleştirmemiz faydalı olacaktır.

BAŞKAN – Yani, burada, etkin kelimesi ileride var alt komisyon önerisinde. Belki “Bu kanunun amacı kamu hizmetlerinde süratli ve verimli çalışmaya yönelik” denebilir.

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – “Tutum ve davranışlar” desek...

BAŞKAN – Var.

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) - Başkanım “etkin, süratli, verimli” dense.

BAŞKAN – Yani bu kalitenin artırılması şeyini hiç koymasak, zaten etkin kelimesi, etkin ifadesi var. Bu kanunun amacı kamu hizmetlerinde... Kalitenin artırılmasına yönelik ifadesini çıkarabiliriz, hiçbir sakınca yok devamında zaten var kalite kelimesi. Yani o kelimeyi, o bölümü çıkaralım, geriye kalanı zaten işi görüyor.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Hocam, müsaadenizle, bu kanunun amacı idarenin yargı dışında etkin...

BAŞKAN – Ali, senin dediklerin doğru da biz istiyoruz ki bunun üzerine çok dokunmadan ne yaparız? Yoksa metni yeniden yazmak zorunda kalırız.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Hocam, kaliteyi çıkaralım, idarenin yargı merci dışında bir şikâyet mekanizması oluşturularak denetlenmesi yani amaç bu değil mi zaten?

BAŞKAN – Dediklerinin hepsi var da aşağılarda var.

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Başkanım, şunu çıkarsak durum düzeliyor.

BAŞKAN – Tamam o zaman. O zaman şöyle yapıyoruz, Ayla Hanım'ın söylediği kalitenin artırılmasına yönelik bölümünü çıkarınca...

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Yerine yeni bir şey koymuyoruz.

BAŞKAN – Bir şey koymadan “bu kanunun amacı kamu hizmetlerinde bağımsız...

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCI KENAN ÖZDEMİR – Boş kalmıyor mu? Sanki boş kalıyor...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Hocam, kamu hizmetlerinin denetimi amacıyla... Çünkü oraya koymak zorundasınız, diğer türlü şey olur. Yani kamu hizmetlerinin yargı dışında...

ŞUAY ALPAY (Elâzığ) – Var zaten.

BAŞKAN – Şimdi, bakın “Bu kanunun amacı, kamu hizmetlerinde bağımsız ve etkin bir şikâyet mekanizması oluşturmak” diyelim, devamını okumayalım. Yani bu cümle yanlış mı, bu söylediğim?

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCI KENAN ÖZDEMİR – Şimdi, efendim, şöyle eksik olur Sayın Başkanım, bana göre, tabii takdir komisyonun ama, şimdi, burada, dediğim gibi temel amaç idarenin daha iyi işleyişini sağlamak.

BAŞKAN – Doğru.

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCI KENAN ÖZDEMİR – Burada bir hedef de koyuyoruz, idare kamuya bir hizmet sunuyor nihayetinde yaptığı işlemler ve görevler sebebiyle.

BAŞKAN – Kamu hizmetlerinin...

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCI KENAN ÖZDEMİR – Şimdi, burada, sadece bir şikâyet mekanizması oluşturuluyormuş gibi, yani bunun daha...

BAŞKAN – Peki, o zaman şey diyelim: “Kamu hizmetlerinin işleyişinde” diyelim, kamu hizmetlerinde değil de hizmetlerinin işleyişinde bağımsız ve etkin diyelim, ha?

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) - İşleyiş davranışlar da girer.

BAŞKAN – Tabii, bu kanunun amacı kamu hizmetlerinin işleyişinde... O nasıl olur Kenan Bey?

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCI KENAN ÖZDEMİR – Takdir komisyonun efendim.

BAŞKAN – Kamu hizmetlerinin işleyişinde bağımsız ve etkin bir şikâyet mekanizması oluşturmak, ha?

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Niye oluşturuyoruz Hocam? Yani niye oluşturuyoruz? Aslında Kenan Bey haklı olarak...

BAŞKAN – Devamında niye oluşturduğumuz aşağıda var.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Hayır, hayır, aşağıda yok, aşağıda neye göre yapacağını, bu denetlemeyi diyor. Yani bu kanunun amacı kamu denetçiliği niçin geliyor? Kamu denetçiliği idaredeki verimi artırmak, insan hakları ihlallerini önlemek, reformların yapılmasını sağlamak, dolayısıyla, buna uygun bir ibare koymamız lazım. Yani, bu kurum...

BAŞKAN – Devamında var işte onlar, insan hakkına dayalı, bilmem...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Ama incelemeyi öyle yapacak Hocam, yani amaç ne?

BAŞKAN – Tamam, amaç diyorum işte kamu hizmetlerinin işleyişinde kalitenin artırılması, bağımsız ve etkin bir şikâyet mekanizmasını oluşturmak. Amaç bu.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – “Kalite”yi çıkardık.

BAŞKAN – “Kalite”yi çıkardık o zaman.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Orada boşluklar oluyor.

BAŞKAN – Hayır, niye boşluk olsun, ben onu söylüyorum zaten yani.

Ayla Hanım, buyurun.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – O zaman sadece şikâyetleri incelemek için, yani bu kurum sadece şikâyetleri inceleyecek, reformlara katkı yapamayacak, yani düzeltme yapamayacak.

BAŞKAN – Buyurun Ayla Hanım.

AYLA AKAT ATA (Batman) – Başkanım, bu mekanizmanın açığa çıkmasının temel nedeni vatandaş odaklı kamu hizmetidir. O nedenle, belki bunu biz amaç kısmına ekleyebiliriz. Bu kanunun amacı vatandaş odaklı kamu hizmetinin sağlanmasına yönelik bağımsız...

BAŞKAN – Vatandaş odaklıdır zaten her şey vatandaş için, bence onu...

AYLA AKAT ATA (Batman) – Değil işte ama bunun açığa çıkmasının nedeni o.

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Vatandaş olmayan da buraya başvurabiliyor.

AYLA AKAT ATA (Batman) – Tüzel kişilikler de başvurabilir ama insan odaklı deriz, insan odaklı, vatandaş olmasın, insan odaklı olsun.

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Tüzel kişiler de başvurur, tüzel kişi insan değil mi?

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Hayır, tüzel kişi de olsa onun da sonuçta...

AYLA AKAT ATA (Batman) – Ama o da sonuçta insan odaklı davranıyor.

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – Bütün kamu kurumlarında toplam kaliteyle ilgili çalışmalar yıllardır yapılıyor.

AYLA AKAT ATA (Batman) – Bence biz onu hiç tartışmayalım.

BAŞKAN – Şimdi, değerli arkadaşlar, bakın, yani, müsaade buyurun. Şimdi, bakın, burada “Bu kanunun amacı kamu hizmetlerinin işleyişinde bağımsız ve etkin bir şikâyet mekanizması oluşturmak.” cümlesi bu işi tam yerine getirir bana sorarsanız.

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – Şöyle olabilir mi Hocam? Kamu yönetiminin daha etkili ve verimli işleyişine yönelik...

BAŞKAN – O senin söylediğin şey şeyde de var, o da olabilir.

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – Kamu yönetiminin daha etkili ve verimli işleyişine yönelik. Aslında etkin hepsini kapsıyor yani.

BAŞKAN – Bu kanunun amacı, nasıl dedin?

AYLA AKAT ATA (Batman) – Bu başka bir şey, ikisi aynı değil yani.

BAŞKAN – Neyse yani, bence bunu öyle yazalım. Bu kanunun amacı kamu hizmetlerinin işleyişinde bağımsız, etkin bir şikâyet mekanizması oluşturmak diyelim, böylece şey tamamlanmış olsun. Zaten mühim olan, değişik şekillerde bu yazılabilir, amaç maddesi işlemesi bence daha önemli, amacı zaten aşağı yukarı belli yani. Evet, bu haliyle...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Hocam, oraya affedersiniz, bu uluslararası belgeler alt komisyonunda da ben onu istedim yani uluslararası belgeler ve Anayasada yer alan insan haklarına dayalı...

BAŞKAN – Bir saniye, bir saniye kendi aramızda konuşmayalım.

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Kaliteli yaşam diyoruz...

BAŞKAN – Orayı aştık, onu düzelttik de Ali Bey, başka bir şey...

Şimdi, arkadaşlar kendi aramızda konuşursak yol alamayız.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Hocam, “insan haklarına dayalı” ibaresinden önce, yani daha doğrusu onun yerine uluslararası belgeler ve Anayasa’da yer alan insan haklarına dayalı... Uluslararası belgeler niçin önemli? Şimdi, diğer türlü insan hakları belgeleri esas alınacak, işte Türkiye’nin onayladığı Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi gibi. Ama örneğin bir ILO sözleşmesinde tanınan işçi hakları bir insan hakkı mıdır değil midir o tartışmaya girmeden fakat uluslararası belge olduğu için, dolayısıyla denetçinin aynı zamanda o belgedeki standartlara uygun da bir denetim yapması sağlanabilecektir. Bu nedenle, uluslararası belgeler ve insan haklarına dayalı ibaresinin eklenmesini önermişim.

BAŞKAN – Ali Bey, şimdi, burada, anlaşmaları buraya biz sayamayız, 90’ıncı madde zaten buna imkân veriyor.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Hocam, 90’ıncı madde, biliyorsunuz, temel insan haklarına ilişkin uluslararası sözleşmeler diyor.

BAŞKAN – Tamam, zaten biz de onu diyoruz.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – İşte mesele burada mesela ILO Sözleşmesine tanınan haklar bir insan hakkı mıdır? Burada tartışma çıkacak. Yani, Türkiye’nin onayladığı uluslararası tüm belgeler de kamu denetçisi tarafından kriter olarak denetimlerine esas alınsın diye uluslararası belgeleri de buraya ekleyelim diyorum.

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – Şöyle demek lazım o zaman: Sınıfına göre...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Yürürlüğe konmuş uluslararası anlaşmalar.

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – Ama şöyle söyleyeyim: Zaten, onun bağlayıcı olduğu, Anayasa’da var.

BAŞKAN – Tabii canım, bence...

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Uluslararası belge, bağlayıcı olamaz ki.

BAŞKAN – Ali, ona gerek yok bana sorarsan.

Evet, şimdi, 1’inci maddeyi demin yazdığım çerçevede oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

2’nci maddeyi okutuyorum:

Kapsam

MADDE 2- (1) Bu Kanun; Kamu Denetçiliği Kurumunun kuruluş, görev ve çalışma usullerine ilişkin ilkeler ile Kamu Başdenetçisi ve Kamu Denetçilerinin niteliklerine, seçimlerine, özlük haklarına ve Kurum personelinin atanmaları ile özlük haklarına ilişkin hükümleri kapsar.

BAŞKAN – Bu kapsam maddesinde problem yok.

Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3' üncü maddeyi okutuyorum:

Tanımlar

MADDE 3- (1) Bu Kanunun uygulanmasında;

- a) Başdenetçi: Kamu Başdenetçisini,
- b) Başdenetçilik: Kamu Denetçiliği Kurumu Başdenetçiliğini,
- c) Başkanlık: Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığını,
- ç) Denetçi: Kamu Denetçisini,
- d) Genel Kurul: Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunu,
- e) İdare: Merkezî yönetim kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarını, mahallî idareleri, mahallî idarelerin bağlı idarelerini, mahallî idare birliklerini, döner sermayeli kuruluşları, kanunlarla kurulan fonları, kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşları, kamu iktisadi teşebbüslerini, sermayesinin yüzde ellisinden fazlası kamuya ait kuruluşlar ile bunlara bağlı ortaklıklar ve müesseseleri, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarını, kamu hizmeti yürüten özel hukuk tüzel kişilerini,

f) Komisyon: Türkiye Büyük Millet Meclisi Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu üyelerinden oluşan karma komisyonu,

g) Kurum: Kamu Denetçiliği Kurumunu,

ifade eder.

(2) Komisyonun Başkanı, Başkanvekili, Sözcüsü ve Kâtibi; Dilekçe Komisyonunun Başkanı, Başkanvekili, Sözcüsü ve Kâtibidir.

BAŞKAN – Evet, tanımlar maddesi de böyle.

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – Efendim, bu komisyona niye Anayasa Komisyonu üye vermiyor mesela?

BAŞKAN – Biz yapıyoruz da tarafsızlığımızı korumak için kendimizi yazmadık.

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – Buradaki tartışmaları, evveliyatı o arkadaşlarımız nereden bilecek?

BAŞKAN – Şimdi, şöyle, tabii Dilekçe Komisyonu, İnsan Hakları Komisyonu direkt bu işin içinde. Biz hepsinin üzerinde olduğumuz için gerek yok.

Bu maddeyi de oylarınıza sunuyorum...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Hocam, bu maddenin temelinde bizim Cumhuriyet Halk Partisi olarak itirazımız var. Bir defa öncelikle Anayasa’da biliyorsunuz Kamu Denetçiliği Kurumundan bahsediliyor. Önceki tasarıda da kurumdu. Şu andaki sistem onu değiştirmiş. Yani bu konu, tabii Anayasa Mahkemesine giderse orada öngörülen bir kurumdur, siz farklı kamu başdenetçisi oluşturduunuz, Anayasa’nın ruhuna uygun değil der mi, demez mi ayrı mesele. Fakat biz temel olarak bir kamu başdenetçisi, 5 denetçiden oluşan bu sistemin ülkenin ihtiyaçlarına, Türkiye’nin koşullarına uygun olmadığını düşünüyoruz. Biz, birçok yabancı ülkede, İngiltere’de, İsveç’te, Norveç’te, ABD’de olduğu gibi mutlaka ihtisaslaşan bir kamu denetçiliği sisteminden yanayız.

BAŞKAN – Oraya gidecek sonunda çare var mı yani/

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Hayır ama temel olarak kurumun kuruluşuyla ilgili. Kurum nedir efendim? Kurum, Kamu Denetçiliği Kurumunu ifade eder. Kamu Denetçiliği Kurumu var mı? Kamu Denetçiliği Kurumu yok aslında. Yani Kamu Denetçiliği Kurumu...

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Kurul yok.

BAŞKAN – Yani kurum var da kurul yok.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Kurum nedir efendim? İşte “Kamu başdenetçisi ve genel sekreterden oluşur.” diyor, yani 2 kişiden bir kurum oluşturulmuş, altına 5 tane denetçi konmuş. Bu denetçilerin görevi, iş bölümü nasıl olacak, onu başdenetçi belirleyecek.

BAŞKAN – Şimdi, Ali Bey, bu düşünüldü de yasaya bunu yazarsak bitmez diye mesela birçok ülkede hizmet sektörü bazında denetçiler var, kamu denetçiliği var. İşte çocuk haklarına bakan sağlık, vesaire. Bizim burada da yanlış hatırlamıyorsam bir maddede yönetmeliklerle bu iş düzenlenir şeklinde bir hüküm var. Yahya Bey, öyle değil mi?

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Tabii, tabii.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Hocam, biz, müsaadenizle...

BAŞKAN – Bir yerde var. Dolayısıyla orada ne kadar lazımsa o kadar yapılır.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Sayın Başkanım, işte öyle yapılmayacak. 1 başdenetçi ve 5 denetçi sistemi kuruluyor.

BAŞKAN – Nasıl çalışacak yapılmazsa?

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Dolayısıyla burada başdenetçi kendisine gelen şikâyetleri - çünkü kanun öyle diyor- bir başsavcının savcılığa iş bölümü yapması gibi, dağıtması gibi dağıtacak, sen buna bak, Ahmet sen buna bak, Mehmet sen buna bak, bu şekilde olacak, ihtisaslaşma olmayacak. Dolayısıyla alt komisyonda aileden ve sosyal politikalardan sorumlu Bakan Yardımcısı da geldi ve bunu istedi. Çocuk ombudsmanlığı.

BAŞKAN – İstedi de onlar zannettiler ki sayma yöntemine gidiliyor, bizi de sayın. Sayma yönteminden vazgeçildi.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – İşte genel olarak biz diyoruz ki Hocam, ihtisaslaşma şeklinde bir ombudsmanlık kurumu oluşturalım. Askerî güvenlik, cezaevi, çocuk ve kadın hakları, çalışma hayatı, üniversiteler, ayrımcılıkla mücadele, kamu kaynaklarının kullanımı...

BAŞKAN – Ali Bey, uygulamada yüzde yüz başka türlü çalışamaz zaten, böyle çalışmak zorunda. Başka nasıl çalışacak?

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Hocam, bakın başdenetçinin takdirine bırakıyorsunuz siz bu işi.

BAŞKAN – Takdir dedi, onun takdirine bıraktım da ne yapacak, her şeye ben bakarım diyebilir mi?

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Niye biz ayırmıyoruz?

BAŞKAN – Mecburen belli alanlarda belli gruplar, alt gruplar oluşacak, komisyonlar kuracak.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Şimdi, bakın, Başkanım, dün Arabuluculuk Yasa Tasarısı geçti Genel Kuruldan. Orada yeni bir kurum, arabuluculuk kurumu Adalet Bakanlığına bağlı bir daire başkanlığı kuruluyor. Diyor ki ismi de bu, kadrosu da bu. Yani biz yeni bir sistem, yargıyla idarenin denetim mekanizması arasına Meclisin görevlendirdiği yeni bir denetim mekanizması oluşturuyoruz. Dolayısıyla çok kritik, aslında ülke için faydalı olabilecek ama uygun çatı kurulursa faydalı olabilecek bir kurum ölü doğmasın. Mutlaka askerî güvenlik, cezaevi, çocuk hakları, kadın hakları, çalışma hayatı, çevre, üniversiteler, ayrımcılıkla mücadele, kamu kaynaklarının kullanımı, yolsuzluk alanlarında tek tek sayarak şimdiden kanuna koyarak bu alanlarda kamu denetçilerinin olması gerekir diye düşünüyoruz. Dolayısıyla tanımları da buna göre yapalım diyorum. O yüzden de karşıyız.

BAŞKAN – Tamam, niyet doğru. Diyelim dokuz tane saydı, onuncu çıktı, ne yapacağız?

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Efendi, orada bakın, AKP istediği zaman bir günde bir kanun değişikliği veriyor, getirirsiniz.

BAŞKAN – Şimdi, AKP'yi bırak, burada biz varız.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Hayır efendim, biz yaparız, yani ihtiyaç varsa.

BAŞKAN – AKP bir parti, biz burada komisyonuz.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Biz yaparız. Bir günde değişiklik yaparız.

AYLA AKAT ATA (Batman) – Bunun önünü açar.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Ayla Hanım'ın dediği oraya önünü açar, ihtiyaç hâlinde efendim burada da yeni düzenleme yapılınca kadar.

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – Ali Bey, burada binlerce başvuru olacak.

BAŞKAN – Ali, onun içinden çıkamayız. O söylediğini sayarak işin içinden çıkamayız. İnan çıkamayız. Sayarak çıkamayız. O kadar konu, o kadar alan var ki.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Siz, ayrımcılıkla mücadele, kamu kaynaklarının kullanımı, yolsuzluk ve askerî güvenlik işini ombudsmanın denetimi dışına bıraktığınız anda bu hikâyesidir Hocam. Kusura bakmasın kimse. Yani bu boşunadır.

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – Ali Bey, hâkim bilir kişiler kullanıyor biliyorsunuz.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Burada bilir kişi mi kullanacak?

BAŞKAN – Burada da var.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – O zaman bu kurum, bu denetçi, başdenetçi tamamen bürokratların, uzmanların güdümünde, onların manipülasyonuna açık bir kurum olacak, sadece makam arabasıyla gezen insanlar olacak.

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – AKP' nin kurduğu hangi kurum böyle olmadı Ali Bey?

BAŞKAN – Yahya Bey, sen bir şey diyor musunuz?

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Şimdi, bu konuyu Ali Bey ve arkadaşlarla biz uzun uzadıya tartıştık. Kendisinin de ifade ettiği Aile ve Sosyal Politikalar Bakan Yardımcımız da geldi, Bakan Hanım da aradı.

BAŞKAN – Biliyorum, beni de aradılar onlar.

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Şimdi, tabii bizim bugünkü görüşmekte olduğumuz tasarının bir bütünlüğü var. Yani kanunun başından sona bir bütünlüğü var. Bunu herhangi bir maddeye filan ihtisas denetçisi de işte görev yapar, filan da yapar dediğimiz zaman sizin de buyurduğunuz gibi biz bu işin içinden çıkamayız ama biz açık bir şekilde alt komisyon görüşmelerimiz sırasında bu konunun yönetmelikle düzenleneceğini, kaldı ki gerek denetçiler açısından gerekse uzmanlar açısından ihtisaslaşma alanlarını sınırlı olmaktan çıkardı bu tasarı. Bunun bir gerekçesi de bunun önünün açık olması. Diyelim ki siz yirmi sene önce bu denetçiliği çıkarmış olsaydınız bilişim konusuyla ilgili bir konu hiç hatırlınıza gelmeyebilirdi ama bugün bilişimle ilgili insanların çok ciddi bir şikâyet alanı oluşmuş durumda. Avrupa Birliğinin çocuk haklarıyla ilgili özellikle bunu istediği söylendi. Bu önü açık olarak tutulmuştur bizim tasarıda, yönetmelikle ve fiilî görevlendirmelerle, göreceksiniz bu kurum kurulduktan çok kısa bir zaman sonra filanca bey, filanca denetçi şu konuda uzmandır, şu konular ona gider şeklinde bir uzmanlaşma olacaktır.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Arkadaşlar, 5 kişiyle nasıl yapacaksınız bu işi? 75 milyonluk ülkenin ihtiyacını 5 denetçiyle nasıl gidereceksiniz?

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Tabii alta 200 tane uzman veriyoruz.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Efendim, 100 tane uzman, bakın işte o zaman işi uzmana bıraktınız. Bakın o zaman niye kuruyoruz? Her kuruluşun, her idarenin teftiş kurulu var, orada

uzmanlar var, Başbakanlık Teftiş Kurulu var. O zaman, bakın bu yasayı değiştirin, bu yasayı hükûmet ombudsmanlığı yapın. Parlamento adına denetim yapmasın, hükûmete bağlı yeni bir teftiş kurulu kurun. Uzmanı bırakırsanız...

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Ali Bey, özünde biz buna karşı değiliz.

BAŞKAN – Uzmanı bağlı değil ki bu yasama organına bağlı.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Hocam, bakın, gerçekten iyi niyetli olarak diyorum. Bakın, buradaki bizim amacımız, şimdi ombudsmanlığın etkin olması için Parlamentonun gücünü arkasına alan yürütmeden bağımsız, hatta kendisini seçen Parlamentodan bağımsız bir yapı, vatandaşın güvencesi olacak bir yapı, öyle bir yapı olabilmesi için ona uygun imkânlar, araç gereç, hareket sahası olması gerekiyor. Bunu da 5 kişiyle yapamazsınız. Türkiye 75 milyonluk bir ülke. Binlerce şikâyet gelecek. Bu iş uzmanı kalacak. Uzman kaldıysa o zaman kurumları teftiş kurulu var arkadaşlar, niye kuruyoruz/

BAŞKAN – Uzman karar vermeyecek ama.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – İşte uzman karar veremez, 5 denetçi uzman...

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Şu konuda bir sıkıntı yaşıyoruz. Şimdi zıtlarınızın de görüşü vardı, biz geçen dönem bunu görüştüğümüzde biz dedik ki Anayasa değişikliği yapmadan dahi biz böyle bir denetim kurumunu Türkiye'ye kazandırabiliriz. Ne yazık ki kazuistik metotla düşünen, her şeyi Anayasa'ya yazmayı düşünen, şu anda da her şeyi yasa yazmayı düşünen bir anlayışla biz gerçekten mesafe kat edemeyiz. Bizim alt normlara bu işleri havale etmemiz lazım.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Yahya Bey, her şeye yasaya... Bakın, siz yapamaz.. 150 kişi kalır diyoruz. Bakın, iktidar size diyor ki, arkadaşlar, biz muhalefet olarak iktidara diyoruz ki burada 250 kişilik kadro var, onu 500'e çıkarın, 500 tane adamınızı işe yerleştirin, daha ne istiyorsunuz? İyi niyetle yaklaşıyoruz, verimli olsun istiyoruz. Bu şekilde olmaz. 1 başdenetçi, 5 denetçi Türkiye'nin sorunlarını çözemez, çözemez, çözemez.

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Özünde sizin teklifinize karşı değiliz, yani ihtisaslaşmaya da karşı değiliz. Sayıyı on öngörmüştük, şimdi Hükûmetimiz herhâlde daha pratik çalışın diye 5 tane öngörmüş.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – İşte 10'a çıkarın ve iş bölümü yapın. Size bunu diyoruz, daha ne istiyorsunuz? Yani kadro veriyoruz. Biz iyi niyetliyiz.

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Yani bunlar temelde itiraz ettiğimiz şeyler değil.

BAŞKAN – Kenan Bey, bir şey söyleyeceksin herhâlde.

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI KENAN ÖZDEMİR – Sayın Başkanım, aslında şu ana kadar yapılan tüm tartışmalar tercih noktasında, yani öncelikle şunu arz edeyim. Biz 1997 yılından itibaren bu kanuna çalışıyoruz. Avrupa uygulamalarına veya diğer ülke

uygulamalarına baktığımızda bu müessesenin olmazsa olmazları çok azdır, kalanları hep ülkelerin kendi şartlarına göre yaptığı düzenlemelerdir. Sizin de ifade buyurduğunuz gibi sektörel ombudsmanlar da vardır. Bir bütünlük içinde kurulan ombudsmanlar da vardır ki Anayasa'ımız bunu bir bütünlük içinde kurulmasını öngörmüş, Meclise bağlı bir kurum olarak ve yine şunu burada ifade etmek gerekir ki bütün dünya uygulamalarında bizim denetçi diye isimlendirdiğimiz ombudsmanların bir başvuru alıp başından sonuna inceleyip her şeyi kendisinin yapıp en son öneriyi kendisinin vermesi diye bir sistem işleyemez zaten. Yani uzmanlar alır, pişirir, son hâline getirir ve ondan sonra iradeyi ombudsmanlar koyar.

Bir diğer husus da şu: Biz bunu geçen yasama döneminde ve önceki dönemlerde getirdiğimiz, Meclise sunduğumuz tasarıda 10 ombudsman olarak, 10 denetçi olarak öngörmüştük fakat 24 Mayıs'ta yapılan toplantıda da atıf yapılan ocak ayındaki sizin de katıldığınız uluslararası çalıştayda 10 kişilik bir heyetin veya bir çalışma grubunun uygulamada birlik noktasında ve işleyiş noktasında sıkıntılara sebep olacağı yönünde genel bir kanaat oluştu ki bu iyi uygulama örneklerinin sahiplerini şeyi. Biz de bunu değerlendirdiğimizde...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Uzmanlaşma olursa olmaz.

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI KENAN ÖZDEMİR – Uzmanlaşma zaten elbette olacaktır, o bu işin mahiyeti gereğidir. Hiçbir...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Ama 10 kişilik kurul olarak çalışmayacaktır, herkes kendi alanında çalışacak.

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI KENAN ÖZDEMİR – 5'inci madde ifade edilen bu kurumun kapsamı dışında bırakılanlar hariç olmak üzere bütün başvurular zaten incelenecektir, yani incelenmeyen ve hakkında sonuç tesis edilmeyen bir başvuru olmayacaktır ve biz bu noktada, mesela çocuk ombudsmanlığı ve kadın hakları konusunun özellikle yazılması noktasında ta 1997'den beri bize bu yönde talepler gelmektedir ama Sayın Akman'ın da ifade ettiği gerekçelerle, sizin de ifade buyurduğunuz gerekçelerle biz daha esnek bir yapı, zaman içinde gelişen olaylar karşısında daha kolay pozisyon alabilecek bir yapı düşünerek bunları burada yazmadık ama bu işin gereği olarak zaten uygulamada zaten ihtisaslaşma olacaktır derim. Arz ederim efendim.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Çok affedersiniz, bir şey daha söylemek istiyorum. Aile ve Sosyal Politikalar Bakan Yardımcımız ve Komisyon Başkanı geldiğinde bir şey dedi: "Birçok ülkede çocuk ombudsmanları çocuklar arasından seçilir." Sizin kurduğunuz bu sistem çocuk haklarını inceleyemez, yapamaz. Yani iş olsun diye yapıyoruz değil. Yani Avrupa Birliği İlerleme Raporunda var, işte ombudsmanlık kurun kardeşim, biz de kuruyoruz. Yani bu bir fantezi olur ama verimli olmaz. Verimli olmaz.

BAŞKAN – Ali Bey, şimdi yönetmelikte diyelim çocukla alakalı bir bölüm kuruldu, bir tanesi ona verildi, altında uzmanlar var, psikologlar, sosyologlar. Bu mümkün değil mi, yani bu mevzuat buna imkân vermiyor mu?

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Efendim, verir de çocuk başka bir varlıktır.

BAŞKAN – Çocuk da bulundururuz gerekirse canım. Çocuğun olmasına ne engel var, çocuk da getirirsin koyarsın.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Başkanım, birçok ülkede çocuk ombudsmanı çocuklar arasından seçiliyor. İlginçtir. Yani on sekiz yaşını doldurmayanlar arasından seçiliyor. Yani onu anlayan, o psikolojiyi gören, o yaşamı, o çağı yaşayan. Yani elli yaşındaki adam, kırk yaşındaki adam efendim çocuk hakları ombudsmanı.

BAŞKAN – Evet, neyse, yani biz daha oraya kadar inemedik, öyle anlaşılıyor.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – İşte gelelim, yani bir şey yapıyorsak iyi bir şey yapalım.

BAŞKAN – Evet, bence maksat hasıl oldu. Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Madde 4'ü okutuyorum:

İKİNCİ BÖLÜM

Kuruluş, Görev ve Çalışma İlkeleri

Kuruluş

MADDE 4- (1) Bu Kanunda belirtilen görevleri yerine getirmek amacıyla, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı, kamu tüzel kişiliğini haiz, özel bütçeli ve merkezi Ankara'da bulunan Kamu Denetçiliği Kurumu kurulmuştur.

(2) Kurum, Başdenetçilik ve Genel Sekreterlikten oluşur.

(3) Kurumda, bir Başdenetçi ve beş Denetçi ile Genel Sekreter ve diğer personel görev yapar.

(4) Kurum, gerekli gördüğü yerlerde büro açabilir.

BAŞKAN – Evet, teknik bir şey.

Ali Bey, buyurun.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – İşte aynı gerekçelerle buna karşıyız çünkü ilginçtir, kurum komiktir. Başdenetçi ve genel sekreterden oluşan, 2 kişiden oluşan bir kurum kuruyorsunuz. Teşekkür ediyorum.

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – “Gerekli gördüğü yerlerde büro açabilir.” Bundan maksat eğer başvuruların alınması ise, yani gereksiz bir teşkilatlanmaya gerek yok. Zaten valilikler, kaymakamlıklar kullanılabilir bu konuda.

BAŞKAN – Onlar var zaten, vali, kaymakam ayrıca var da.

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – Bu büro açılmasından maksat nedir?

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Büyük yerler için.

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – Bu sefer teftiş kurulları gibi, İstanbul gibi, Ankara gibi, İzmir gibi...

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Ama inceleme anlamında değil, yani başvuruya alacak...

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) - İşte o yüzden diyorum ki bu gereksiz teşkilatlanma yerine gerek valilikler, kaymakamlıklar kullanılabilir.

BAŞKAN – Gerçi “gerekli gördüğünde” demiş, yani zorunlu bir kurum değil de bir imkân sağlıyor.

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – Kurum tabii büyümek için mutlaka gerekli görecektir bir müddet sonra, göreceksiniz.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 5’i okutuyorum:

Kurumun görevi

MADDE 5- (1) Kurum, idarenin işleyişi ile ilgili şikâyet üzerine, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla görevlidir.

(2) Ancak;

a) Cumhurbaşkanının tek başına yaptığı işlemler ile re’sen imzaladığı kararlar ve emirler,

b) Yasama yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemler,

c) Yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin kararlar,

ç) Türk Silahlı Kuvvetlerinin sırf askerî nitelikteki faaliyetleri,

Kurumun görev alanı dışındadır.

BAŞKAN – Evet.

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – Ben sadece kayıtlara geçmesi açısından söylüyorum. “Sırf askerî nitelikteki faaliyetler” muğlak bir tanımlamadır. Nerede başlar, nerede biter, hangisi askerîdir, hangisi değildir. Ben bu hususta boşluk olduğunu düşünüyorum düzenlemede. Bunun üzerine biraz çalışılması lazım diye söylüyorum.

BAŞKAN – Şimdi, orada iki tane yöntem var, ya sayacaksın ya da bu işi Kamu Denetçiliği Kurumunun uygulamalarına bırakacaksın.

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – hiç olmazsa bazı kriterler koymak lazım.

BAŞKAN – Başka türlü mesela diyelim gece 02.00-04.00 nöbeti en millî nöbet. Şimdi, adam gitti, hep bana 02.00-04.00 yazılıyor derse tamam, bu manada hep ona yazıyorlarsa ama 02.00-04.00

nöbetine ben gitmiyorum dese ne yapacaksın şimdi? Yani zannediyorum buraya operasyonlar girmez, ne bileyim ben, ona benzer kararlar girmez.

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – Hocam, aslında ne dediğimi anladınız. Bak, kriterlerden bahsediyorum ben. Hiç olmazsa birkaç kriter koymak lazım buraya.

BAŞKAN – Mesela? Söyle de yazalım. Ne diyelim Nevzat Bey?

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – Bunu çalışmak lazım. Şu anda aklımda bir şey yok.

BAŞKAN – Çalışacak bir şey yok. “Sırf askerî nitelikteki” ni diyor işte.

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – Askerlerden belki bunu alabiliriz, kriterleri.

BAŞKAN – Onlar geldiler zaten. Onlar diyor ki o manada bakarsan, yani kayıtlarda doğruysa öbür komisyonda da bizim komisyonda da -sen de belki oradasın, görmüşsündür, o gün miydın, muhtemelen varsın- onların dedikleri askerî şey tamamen bunun dışında kalsın. Bundan dolayı “sırf askerî” dendi ki hiç olmazsa bir bölümünü çıkaralım.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Aslında öyle demediler. Genelkurmaydan gelen yetkililer biz askeriye'nin tümüyle ombudsmanın denetimi dışına bırakılmasından yana değiliz, uzmanlaşmadan da yanayız ancak efendim, askeriye disiplinini bozacak, askeriye'nin savaş kabiliyetini önleyecek şekilde atış, manevra, tatbikat, eğitim, nöbet gibi disiplini tesis etmeye dönük hizmetlerin dışarıda tutulması “sırf askerî” şeyden de kasıt budur kendilerince. İşte problem burada çıkıyor. Şimdi nöbet. Çok güzel bir örnek. Efendim 10-12 nöbeti, bir de 3-5 nöbeti yazıyorsun bir ay boyunca ya da Sarıkamış'ta eksi 30 derecede sen üç saat nöbet yazıyorsun çocuğa. Bunlar efendim askerî disipline yöneliktir, dolayısıyla şeye girmez. Ya da eğitim sırasında komutan askeri tartaklıyor, hakaret ediyor. Ee eğitim sırasında efendim gibi. Dolayısıyla biz diyoruz ki mutlaka askeriye'yi de bilen bu işin uzmanı askerî güvenlik ombudsmanlığı olmalı ki neyin disiplin olduğu, neyin olmadığı, nerede disiplin, nerede keyfî yönetim çünkü bu kanunla çok ilginç bir şey, çok güzel bir ibare koydunuz 1'inci maddeye. “Tutum ve davranışlar.” Yani sadece uygulama değil, tutum ve davranışlar. Yani komutanın hizaya geç dediği zaman tekmelemesi ya da bir kişiyi inancından dolayı, etnik kimliğinden dolayı farklı muameleye tabi tutması, farklı davranması tutum ve davranıştır. Şimdi ombudsmanın görevine girecek mi, girmeyecek mi? Kime bırakıyorsunuz? Tamamen şeyin takdirine. İşte askerî faaliyet mi, değil mi? Efendim, Uludere operasyonu askerî faaliyet mi, değil mi? Tamamen o kişinin inisiyatifine bırakıyorsunuz. İşine geldiği zaman o kişi “hayır, efendim, bunun ne alakası askerî disiplinle?” Aynı bugün gündemde olan davalarda olduğu gibi. Bu bir plan semineri, M-Asya planı. Yok kardeşim, ne alakası var, bu bir darbe planı, askeriye'nin, senin görevin de darbe yapmak değil. Askerî mahkemede yargılanması gerekiyor görevi olsa. Hayır efendim, senin görevin darbe mi yapmak, yarın da efendim senin görevini bunu mu yapmak. İsteddiği zaman girecek ki ilerleyen maddelerde başka bir şey daha veriyorsunuz, devlet sırrını inceleme yetkisi. İşte kozmik odaya da girerim, bunu da yaparım, onu da yaparım. Bana verilmeyen,

parlamentere verilmeyen, cumhuriyet savcılığına verilmeyen yetkiyle donatılan ve tamamen takdire bırakılan bir sistem getiriyorsunuz. Ya çıkaralım. Samimi olun, bu (ç) fıkrasına çıkaralım. “Sırf askerî faaliyet” diye bir şey olmasın, denetime tabii olmasın. Dünyada da hep böyledir.

BAŞKAN – Dünyada hiç öyle değil.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Dünyada öyledir Hocam. Yani yargı hariç.

BAŞKAN – Ben sana dünyadaki söyleyeyim. Özellikle İsveç ombudsmanı, Finlandiya ombudsmanı en ileri iki ombudsman dünyada. Onlar yargıyı da incelemeye vermişler. Onun dışında askeriyeyi denetleyen var, denetlemeyen var. Yani o iki yarı yarıya mı, onu çok bilemiyorum ne kadardır, askerî denetim olmayan ülkeler çok fazla. Bence bu sırf askerî nitelikli ifadeden de başka ifade bulamayız. On tane sayarsın, on birinci çıkar. Nasıl sayacaksın buraya? Zaten bir alan da değil. Uygulamada ancak bunu gerçekleştirebiliriz.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Hocam, biz buna diyoruz ki işte o yüzden bizim dediğimiz sistem, uzmanlık sistemi olursa, askerî güvenlik cezaevi ombudsmanlığı olursa...

BAŞKAN – Olacak, yönetmelikle olacak.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Bakın, o zaman silahlı kuvvetlerin dışında, emir-komuta zinciri dışında insan hakları ihlallerini, kötü davranışları, kötü çalışma koşullarını inceleyebilecek bir denetim mekanizması kurmuş oluruz. Başka türlü, geçende de söyledim, ölü doğacak.

Bu maddede bir başka çekincemiz daha var. (2)'nci fıkranın (c) bendinde yargı yetkisini kullanmak için kararlar. Şimdi, geçen yıl alt komisyonda da söyledim. Bir hükümlüye, cezaevindeki hükümlüye hücre cezası verebiliyor disiplin kurulu ya da mektuptan men, haberleşmesini yasaklıyor gibi. Bu karara karşı kişi itiraz ediyor. Bu, infaz hâkimine gidiyor. İnfaz hâkimi onayladığı anda bitti. Şimdi, bu yargısal kararlar mı? Arkadaşlar diyor ki “Evet, işte hâkim kararıyla yargısal karar.” Bakın, en çok insan hakları ihlalleri üç yerde olur. Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde, karakollarda emniyet bünyesinde ve cezaevlerinde. Siz bu üçünü çıkardığınız anda bunun hiçbir anlamı yoktur. Açık açık söylüyorum. Dolayısıyla yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin kararlar konusu da ciddi anlamda sıkıntı yaratacaktır. O yüzden infaza ilişkin kararlar yargı yetkisine girmez şeklinde mutlaka oraya bir ekleme yapılması gerekir diyorum. Cezaların infazına ilişkin uygulamalar yargı yetkisinin kapsamında değildir denmesi lazım, yoksa cezaevindeki ihlaller, işkenceyle gardiyanların işte öldürdüğü adam - yargılandı biliyorsunuz, mahkûmiyet çıktı- onlar şeye giremeyecek. Efendim yargısal faaliyet, yani infaz hâkiminin verdiği karar yargısal karar.

BAŞKAN – O tutum, davranışla alakalı bir meseledir bence.

Ayla Hanım, buyur.

AYLA AKAT ATA (Batman) – Başkanım, teşekkür ederim.

Biz de 5'inci madde itibarıyla hem (2)'nci fıkranın (b) bendindeki yasama yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemler boyutuyla buna disiplin cezalarının dâhil edilemeyeceğine dair bir ibarenin geçmesi gerektiğini düşünüyoruz. Yine aynı şekilde (ç) fıkrasındaki Türk Silahlı Kuvvetlerinin sırf askerî nitelikteki faaliyetleri boyutuyla kapsam dışı bırakılmasının da birtakım sakıncalar doğuracağını -ki en nihayetinde vesayetın kırılması noktasında bu kadar ciddi bir arzu, söylem, hatta politika mevcutken bunun kanunlara yedirilmemesini de bir farklılık olarak görüyoruz. Bunu muhtemelen vatandaş da bir ölçüye vuracaktır. Siz bu kadar vesayet yetkisini kiralım, kiralım, kiralım diyorsunuz ama bunu kanunlara, Anayasa'ya yedirme noktasında herhangi bir çaba sahibi değilsiniz diye de bir eleştirileri de söz konusu olacaktır. O söylemde var olan şeyin bir şekilde kanunlara da sirayet etme zamanı gelmiştir. Bu faaliyetler sırasında -hani belirtilen nöbettir, talimdir, vesaire- yaşanan ölümler var, bırakın hak ihlallerini, insan hakları ihlalini. Biz bunları bir bütün kamu denetçisinin yetkisi dışına itersek bu konuda bir anlam veremeyiz ki. Kaldı ki şu çok önemli insan hakları ihlallerinin yaşandığı, en ciddi yaşandığı yer kolluk mekanizmalarıdır. Bu hem karakollar olur hem de Türk Silahlı Kuvvetlerinin yetki alanı içerisinde olur. Ki kaldı ki cezaevleri bunun diğer boyutudur. Bu alanları kapsam dışında bıraktığımızda zaten kamu denetçisinin insan hakları açısından bir inceleme yapabileceği, bunu kamuoyuna duyurabileceği, kamuoyu yaratabileceği bir alan ya da idareye önermede bulunabileceği bir çalışmanın pratiği sahibi olması da mümkün olmayacaktır. (ç) bendinin çıkarılmasını, (c) bendinin de mutlaka disiplin cezalarıyla ilgili bir istisnanın konulması gerektiğine inanıyoruz.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) - Hocam, sadece ceza ve izleme kurullarının var olduğunu, özellikle arkadaşlarımızın bahsettiği infaza ilişkin kararlara dair cezaevi izleme kurulları var. Bunlar konusunda uzman kişiler vasıtasıyla ayda bir de cezaevlerini sürekli olarak ziyaret ediyorlar, orada bir hak ihlali varsa, insanlık dışı bir muamele veyahut da cebir, tehdit gibi bir kullanım söz konusu ise veyahut da istediği zaman hastaneye çıkartılmadığına dair bir şikâyetleri varsa bunları inceleyen bir heyet söz konusu. Dolayısıyla sadece burada bu tür bir etkinliğin bu yasa kapsamına alınmasına yönelik düşünceye ben katılmıyorum çünkü bu izleme kurulları son derece konusunda ehil ve bağımsız kişilerden oluşuyor ve bunlar vasıtasıyla çekmiş oldukları tüm sıkıntıları da ifade edebiliyorlar. Bunu ifade etmek istedim.

BAŞKAN – Evet Yahya Bey...

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Sayın Başkanım, en çok...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Affedersiniz. Cezaevi izleme kurulları infaz hâkiminin verdiği kararlara karışmıyor biliyorsunuz, yani disipline ilişkin.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Her karar temyize tabii.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Ama bakın, işte şimdi o yargı...

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – İnsan hakları ihlalleri var...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Arkadaşlar, işte bütün problem orada. Bakın, ben oradan geliyorum. İnfaz hâkimi asıl görevinin yanında bu işi yapan kişilerdir. İşte bilhassa ceza hâkimi infaz hâkimliği yapıyoruz aynı zamanda. İnfaz hâkimi ne yapar Başkanım söyleyeyim size. Cezaevi idare kurulundan gelen şey gelir, tamam mı, infaz hâkimi imzalar gider, bu kadar basit, bu kadar açık. Çok ağır, kamuoyuna yansımayan, sansasyonel biçimde bir olay yoksa infaz hâkimi bakmaz bile dosyaya. Cezaevi idare kurulunun verdiği kararı onaylar, gider. Dolayısıyla bunu, siz yargı kararıdır dediğiniz anda asıl orada başlayacak. Adama bir ay hücre cezası veriyorsun. Efendim, Mustafa Balbay'a bir ay hücre cezası verdin ya da haberleşmeyi yasakladın, infaz hâkimi de onayladı. Ee cezaevi izleme kurulu ne diyecek? Efendim karar var. Ombudsman da bu yargı kararıdır diyecek. Öyle mi? Bunu mu getirmek istiyorsunuz? Bu getirilirse ne olur?

BAŞKAN – Şimdi, Ali Bey, bu baştaki...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Hocam, infaz kararları, infaza ilişkin kararlar yargı kararı değildir diyelim lütfen.

BAŞKAN – Hayır, başka bir şey söyleyeceğim ben. Şimdi, infaz kararları dediğin şey, infaz yapılmayacak mı, infaz yapılacak.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Hocam, infazda uygulamalar, bakın...

BAŞKAN – Hayır, uygulamadaki yanlış da tutum davranışa girmez mi? Adam kötü muamele yapmışsa bu ombudsmana gitmeyecek mi?

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Hayır, kötü muamele gidecek de bakın, cezaevi disiplin kurulları var. Yani efendim, sen bu saatte ışığı söndürmedin, bu saatte kalkmadın, bu saatte sayıma gelmedin gibi.

BAŞKAN – İşte tutum davranış değil mi bunlar yani?

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Hayır, hayır. Bunlarla ilgili cezaevi idare kurulu bir disiplin hükümleri uyguluyor. Cezaların İnfazı Hakkında Kanun'a göre, diyor ki kardeşim, sen cezaevi disiplinini bozdun, kurallara uymadın, sana bir ay hücre cezası veriyorum. Bu karara karşı ilgili kişi itiraz ediyor. Bu itirazı infaz hâkimi tarafından değerlendiriliyor, yerinde mi, değil mi diye bir karar veriliyor. Bu kararı yargı kararıdır dediğiniz anda o kişi ciddi anlamda hak ihlaline maruz kalacak ve ombudsman da bunu inceleyemeyecek.

AYLA AKAT ATA (Batman) – Uygulamadaki örneği bu ama.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Her karar temyize tabii.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Uygulama bakın, bu...

AYLA AKAT ATA (Batman) – Olur mu dediğiniz husus gerçekleşiyor.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Yargı kararı demek istiyorsunuz.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Bakın, lütfen, ne dediğim anlaşılmıyor mu arkadaşlar? İnfaza ilişkin verilen, infaz hâkiminin kararları yargı kararı değildir, ekleyelim onu.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Arkadaşlar, her karar temyize tabii mi?

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – O değil... O değil... O kararlar değil. İnfaza ilişkin kararlar değil, infaz hâkiminin verdiği kararlar temyize tabii değil.

AYLA AKAT ATA (Batman) – Sayın Bakanım... Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Söyle, sen gene Sayın Bakanım de Ayla Hanım, boş ver.

AYLA AKAT ATA (Batman) – Sayın Başkanım, bir de şu anlayıştan vazgeçmek gerekiyor. Zaten izleme kurulları var, zaten denetleme kurulları varı, ombudsmana ne gerek var.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Arkadaşlar, hukukçuyuz. İnfaz hâkiminin kararından bahsediyorum. O denetime tabii değil düzende.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Olur mu canım, hâkimin vermiş olduğu karar değil mi?

AYLA AKAT ATA (Batman) – Sayın Başkanım, kimsenin kimseye bir şey verdiği yok. Bir kurum ihdas ediliyor burada.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Arkadaşlar, daha o zaman somutlaştırayım. Çok somut bir örnek, Meclise de yansıyan, daha önceki konuşmamı söyleyeyim. Kocaeli Cezaevinde Alevi bir hükümlü, diyor ki: “Ben İnfaz Kanunu’na göre inanç önderimle görüşmek istiyorum, bana bir dede gönderin.” Cezaevi savcısı alıyor, bunu müftülüğe gönderiyor. Kocaeli F Tipi Cezaevindeki kişi. Müftü diyor ki: “Bu bizi aşar, Diyanet İşleri Başkanlığına.” Diyanet İşleri Başkanlığına geliyor. Diyanet İşleri Başkanlığı diyor ki: “Müslümansen sana imam göndereyim.” Yani dede yok, al sana imam. Ve talep reddediliyor. Şimdi, bu karara karşı bu kişi itiraz edecek. İnfaz hâkimine gidecek. İnfaz hâkimi de diyecek ki doğru. Burada çok temel bir insan hakkı ihlali yok mu? Yani bu, bu, bu ombudsmana şikâyet etti, ombudsman diyecek ki yargı kararı. İşte sonuç bu. Ya lütfen. Yani infaza ilişkin, disipline ilişkin verilen kararlar yargı kararı değildir, bir ibare ekleyelim, çözelim bu sorunu. Bu kadar basit.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Bizim söylediklerimizle onun hiç alakası yok.

AYLA AKAT ATA (Batman) – Sayın Başkanım, daha farklı bir boyutu var. Cezaevlerindeki doluluk oranı noktasında şikâyet bildirenlerin almış oldukları cezalar var. Bu kadar ciddi ve bunlar da yargı kararı niteliğinde sayılacak. Şimdi, biz yeni bir kurum ihdas ediyoruz. Bu durumda “Zaten izleme kurulları var, zaten denetim kurumları var deyip bu kuruma, ombudsmana ne gerek var?” diyebiliriz, hiç gündemimize almayız, tartışmayız, böyle bir kuruma da ihtiyaç duymayız. Ama tartıştığımız bir konuda kimsenin kimseye bir şey verdiği ya da aldığı durum söz konusu değil.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Bizim söylediklerimizle onun hiç alakası yok.

AYLA AKAT ATA (Batman) – Çok çok önemli. “İzleme kurulları var, buna gerek yok; denetçi kurumlar var, buna gerek yok.” dersek yanlış bir yerden tartışmış oluruz.

BAŞKAN – Faruk Bey, buyurun.

FARUK BAL (Konya) – Değerli arkadaşlar, tabii kamu denetiminin çok da müeyyideye bağlanmadığı, tavsiye niteliğinde karar alacağı bu kanun tasarısını görüşürken birtakım kavram kargaşalarından hareket ederek tartışmaya yol açıldığını düşünüyorum. Yargı yetkisi dediğimiz kavram mahkemelerin muhakemeye verdiği kararlar şeklinde anlaşılabilirse bu takdirde onun itiraz, şikâyet mercii ayrıca düzenlendiği için ombudsmana gerek yoktur. Ama “Muhakeme yapmadan yargının verdiği kararlar.” der isek bu takdirde o yollar kapalı olacağı için ombudsman denetiminden geçmesi lazım. Bu cezaevlerinde böyledir, tutukluluk hâllerinin bir kısmında böyledir. Hatta, ilçe seçim kurullarının, il seçim kurullarının ve YSK’nın vermiş olduğu akla hayale sığmayacak kanuna aykırı kararları vardır. Dolayısıyla burada ciddi insan hakları ihlalleri de vardır. Belki bunu, yargı yetkisi kavramını muhakeme yapılmadan yani “Taraf teşkili olup temyizi kabil nitelikte bir yargılamadan geçmeden ve yargının verdiği kararlar.” der isek ombudsmanın görevini belirlemekte daha etrafını toparlayıcı bir durumu ortaya koymuş olabiliriz. Bunun yanı sıra biz daha önce tartışıldı mı, bilmiyorum, ben geciktiğim için özür diliyorum. Cumhurbaşkanının tek başına yaptığı işlemler ile resen imzaladığı karar ve emirler.

Değerli arkadaşlarım, bu bizim Anayasa’mızda ve hukukumuzda var. Neye göre var? Parlamenter sistemde Cumhurbaşkanı vatana hıyanet dışında başka bir suçla suçlanamayacağına ilişkin Meclis tarafından seçilmiş Cumhurbaşkanı’na verilen imtiyazdır. Oysa Cumhurbaşkanı şimdi halk tarafından seçilecektir. Halk tarafından seçilen Cumhurbaşkanı’nın halk denetiminde bulunması zorunludur, bu bir siyasi denetimdir. Aynı zamanda da hukuk denetimi içerisine girmesi zorunludur. Bu da hukuk devletinin temel ilkesidir. Dolayısıyla (a) maddesinin metinden çıkarılması gerekmektedir.

Diğer taraftan...

BAŞKAN – Bir dakika, bu (a) maddesi dediğin Cumhurbaşkanıyla alakalı bölüm mü?

FARUK BAL (Konya) – Evet.

BAŞKAN – Denetlensin anlamında mı söylüyorsun?

FARUK BAL (Konya) – Evet, denetlensin anlamında...

BAŞKAN – Peki, resen Başbakanı atadı, filanı “Başbakan” dedi. Ne yapacaksınız? Denetlensin mi yani?

FARUK BAL (Konya) – Elbette ki yani bunun sınırı olacaktır.

BAŞKAN – Yok canım, öyle şey olur mu? Kusura bakmayın Faruk Bey.

FARUK BAL (Konya) – Sayın Başkan, senin böyle kararınla bitecekse biz niye konuşalım.

BAŞKAN – Hayır, benim kararım değil de yani söylediğinizin şeyi yok.

FARUK BAL (Konya) – Anayasa hükmü var da...

BAŞKAN – Yani söylediğinizin bu anlamda ben bir şeyini bulamıyorum. Nasıl olacak o?

FARUK BAL (Konya) – Ben size bir daha izah edeyim Sayın Başkan. Siz konuşuyordunuz, dinlemediniz. Ben biraz daha izah edeyim, yorulmam.

Biraz önce ifade ettiğim Cumhurbaşkanının tek başına yapmış olduğu işlemlerle ilgili imtiyaz Meclis tarafından seçilen Cumhurbaşkanının vatana hıyanet dışında hiçbir suçla suçlanamayacağına ilişkin konumundan kaynaklanmaktadır. Şimdi, Cumhurbaşkanı mevcut Anayasa'yla bu konumdan çıkmıştır. Halk tarafından seçilen bir Cumhurbaşkanı olacaktır. Halk tarafından seçilen Cumhurbaşkanı parlamenter sistemin özüne göre Meclisten seçilen Cumhurbaşkanı siyasi denetime tabi değilken şimdi halkın siyasi denetimine tabi olacaktır. Halkın siyasi denetimine tabi olan bir Cumhurbaşkanı aynı zamanda hukuki denetime de tabi olacaktır. Bu hukukun üstünlüğü ilkesinin tabii gereğidir. Bunun doğal sonucu olarak da tek başına işlemleri elbette ki siyasi birtakım işlemleri istisna edilebilir. İşlemleri...

BAŞKAN – Faruk Bey'ciğim, ben de tam bu noktada itiraz ediyorum zaten, diyorum ki... Siz bana kızılıyorsunuz.

FARUK BAL (Konya) – Hayır, size kızmıyorum.

BAŞKAN – Yok, kızılıyorsunuz ama şöyle: Şimdi, bir defa anayasalarımızda bizim Cumhurbaşkanı tek başına neler yapar? Hiçbir Allah'ın kulu bunu tek başına sayamaz çünkü saymamış Anayasa. Biz yorumla gidiyoruz. Ama genellikle kabul gören şu: Anayasa Mahkemesine dava açıyor. Ombudsmana mı gitsin bu? Efendim, veto ediyor, ombudsmana mı gitsin? Bu nasıl olacak?

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Genel Sekreterini atıyor.

BAŞKAN – Öyle olacak bir şey değil ki. O manada diyorum ki çok zor bir şey söylediğiniz. Yoksa ben görüşüne saygım var da...

FARUK BAL (Konya) – Sayın Başkan, hayır, zor değil. Sayın Başkan, 1982 Anayasası'nda en kapsamlı düzenlenen madde Cumhurbaşkanının görevleri maddesi.

BAŞKAN – Doğru, doğru...

FARUK BAL (Konya) – O kadar büyük görevleri halkın seçtiği bir Cumhurbaşkanı iki buçuk sayfa o Anayasa kitapçığında teker teker yaparken halkın denetiminde olacaktır bir daha seçime gittiği zaman değil mi? Bu tabii? O zaman niçin hukukun denetiminde olmasın?

BAŞKAN – Ama bakın Faruk Bey, burada saydam... Mesela, ne diyor 104'üncü madde: "Cumhurbaşkanının yasamaya karşı yetkileri..." Yürütmeye karşı, yargıya karşı, ayrı ayrı saymış.

Ama bunların belli bir bölümü, mesela Genelkurmay Başkanı atamak. Onu Başbakanı filan kararnameyle atıyor Bakanlar Kurulu teklifiyle.

FARUK BAL (Konya) – Efendim, elbette ki istisnalar olacaktır. Biz Cumhurbaşkanının tek başına yapmış olduğu işlemlerin bir kısmından da sorumlu olması gerektiğini ifade ediyoruz ve bunu bilimsel bir temele oturtturuyoruz. Bizim önerimiz bu. Tabii ki oylanır, reddedilir, o ayrı konu.

BAŞKAN – Buyurun Yahya Bey.

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Arkadaşlar, şimdi en çok tartıştığımız maddelerden bir tanesi alt komisyonda bu olmuştu. Biz Genelkurmaydan temsilci arkadaşlarımızı da çağırdık ve zannediyorum belki iki saat...

BAŞKAN – Bu dediğin (ç) bendini mi diyorsun?

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Hayır, sadece 5'inci maddeyi bu anlamda tartıştık.

Şimdi, şunu ifade etmek istiyorum. Bir kere Sayın Başkanımızın da ifade etmiş olduğu konuyu zapta iyice geçirmemiz gerekiyor. Bu kanunun 1'inci maddesinde ilk defa Türkiye'de hukuk mevzuatına girmiş olan bir tanım var, tutum ve davranışlar tanımı. Bu tutum ve davranışların gerek yargı için gerek yasama için gerek Türk Silahlı Kuvvetleri için tamamen geçerli olduğunu yani salt askerî faaliyet bile olsa, salt yargısal faaliyet bile olsa tutum ve davranışlar sınıfındaki yapılan işlerin, yani yapılan artık ihtilafların, yanlışlıkların bu kapsama girdiği aşikârdır. Bunun bir kez daha altını çizelim. Bu güvence var.

İkincisi, askerlerimize doğrusu biz demin Nevzat Bey'in söylemiş olduğu hususu tadat ettirmek istedik. Onlar da bu konuda zorlandılar. Bu konuda bir zorluk olduğu aşikâr. Yani hangi konunun salt askerî faaliyet olduğu olmadığıyla ilgili. Ama kendileri atış, manevra, tatbikat, eğitim, nöbet gibi birkaç başlık sayabildiler. Bu konuyla ilgili ben şunu arz etmek istiyorum: Bahsetmiş olduğunuz...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Yani bunlar askerî faaliyet olarak geçiyor.

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Askerî faaliyet olarak kabul ediyor. Bunun haricindekiler kapsamdadır anlamını ifade etti. Bunları da biz tutanaklara geçirdik.

Şimdi, Sayın Başkanım, bütün mevzuat...

BAŞKAN – Tutum davranış dediği kötü muamele, küfür, ufak tefek... Pek şey olmaz oralarda ama hani olduğunu düşünelim.

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Bütün mevzuat için geçerli olan bir kural var. Yani en iyi mevzuatı yaparsınız, kötü uygulayıcılar elinde bu çok berbat bir mevzuat hâline gelebilir ama en kötü mevzuat iyi uygulayıcılar hâlinde iyi neticeler doğurabilir. Bu kural bu madde için de geçerli, bütün mevzuat için de geçerli. Biz, yasa koyucu olarak onu ilan ediyoruz, tutum ve davranışlar hariçtir diyoruz, bunun kapsamının geniş olması gerektiğini söylüyoruz. Ayrıca, doğrusu bizim dikkatimizden

kaçmış olan ama AB Uyum Komisyonunun 17'nci maddenin birinci fıkrasına koymak istediği bir değişiklik var. O da şu şekil: “Kuruma gerçek ve tüzel kişiler başvurabilirler. Başvuru sahibinin talebi üzerine başvuru gizli tutulur.” diyor. Bu çok isabetli bir değişiklik olmuş. Onunla beraber yani zannedersen bir önerge hazırlığı da var bu konuda. Eğer bunu biz birinci bent olarak o maddeye derç edersek zannedersen özellikle askerî faaliyetler sırasında askerlerin çoğu zaman örnek verdiğimiz komutanın üstün astla olan ilişkileri noktasındaki birtakım ters davranışlarını, tutumlarının çok rahat bir şekilde şikâyet mevzusu olacağı, bu kişinin kimliğinin de gizlenebileceğini varsayarsak bu maddeyle ilgili yapılmış olan eleştirilerin önemli bir kısmını bertaraf etmiş oluruz.

Yargıyla ilgili konuda burada “Yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin kararlar:” denmiş olması, ben geçen toplantıda da ifade ettim, son derece doğru bir ifade. Çünkü biz yargının idari nitelik arz eden bütün faaliyetlerinin bu kapsamda olduğunu, bunu mefhumu muhalifinden anlıyoruz. Artı tutum ve davranışların da bu kapsamda olduğunu kabul etmiş oluyoruz.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Yahya Bey, infaz kararları bunun içinde mi, değil mi, söyleyin lütfen. Yani açık açık söyleyin, tutanaklara girsin.

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Söylüyoruz...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Bakın, infaz hâkiminin verdiği disipline ilişkin kararlar yargı kararı mıdır, değil midir?

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Onu da ifade edeceğim Ali Bey, bakın.

Bu infaz hâkimliğiyle ilgili konu takdir edersiniz ki Türkiye'nin demokratikleşmesiyle beraber, ilerlemesiyle beraber özellikle bir kısım infaz konularında yani savcı dahi olsa, hele bırakın cezaevi müdürünü veya diğer ilgilileri savcı dahi olsa bir kısım iş ve işlemlerin yargı kararı denetiminde olması, hâkim denetiminde olması, onlara bir hâkim güvencesi sağlanması amacıyla getirilmiş olan bir müessesedir. Şimdi, dolayısıyla siz onu... Yani diyorsunuz ki siz “İnfaz savcısının vermiş olduğu kararlar yargı kararı değildir.” diyeceksiniz. Böyle bir şey olabilir mi?

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Evet değildir. Kesinlikle... Bakın, teoride infaza ilişkin kararlar Sayın Bal'ın dediği gibi bir yargılama yok, bir muhakeme yok, dosya üzerinden verilen karar ve yargı kararı değildir.

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Ali Bey, bir taraftan hâkim güvencesini getirirken...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Arkadaşlar, oradaki hâkim güvencesi idari görev yapıyor. Lütfen. Yani Adalet Komisyonu Başkanı da hâkimdir ama bir karar veriyor. Adalet Komisyonu Başkanı, ağır ceza reisi, başsavcı...

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Mesela, güzel bir misal verdiniz. Bu misaliniz güzel.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Olmaz. Bu idari bir görevdir, yargı görevi değildir.

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Adalet Komisyonu kararlarının...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Şimdi, infaz da aynıdır, disiplin kurulları da aynıdır.

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Hiç şüphe yok.

BAŞKAN – Bir saniye...

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Efendim, herhangi bir hâkimin duruşma saatleriyle ilgili olarak avukatlara işkence çeiktirecek gibi 30-40 tane duruşmayı aynı saate koymuş olması yargı kararı değildir.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Avukata duruşmayı diyorsun, cezaevindeki hükümlüye demiyorsun ya, böyle bir şey var mı?

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Altını çiziyoruz arkadaşlar.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Kişiyeye yapılan muameleyi şey edemiyorsun.

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Ali Bey, bir hâkimin duruşma sırasında avukata veya herhangi bir tarafa jest, mimikleriyle, sözleriyle hakaret etmesi, “dışarı çık” demesi ve benzeri hareketlerde bulunması bir yargı faaliyeti değildir.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Çok güzel. Lütfen, çok affedersiniz, şu anda bir şey söyleyeceğim, tam yeridir. Siz hakemin duruşmada taraflara, avukata, söz ve mimiklerini bile size göre ombudsmanın denetimi içinde, doğru mu Yahya Bey? Peki, siz bunu sağlarken askerin tutum ve davranışlarını niye çıkarıyorsunuz ya? Allah’tan korkun ya! Çıkarıyorsunuz arkadaşlar.

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Hayır kardeşim, orada var. Tutum ve davranış kapsamında olur.

BAŞKAN – Herkesin var Ali Bey, niye olmasın?

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – “Nöbet, manevra, tatbikat sırasındaki tutum, davranış askerî faaliyetler.” diyecektir arkadaşlar. Lütfen...

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Şimdi, yani buna şüphe olsaydı...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – O zaman niye çıkarmıyorsunuz askerî faaliyet? Nedir askerî faaliyet? Sayın, deyin ki: “Savaş, savaşa hazırlık dışındaki bütün askerî faaliyetleri denetim içindedir.”

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Arkadaşların tamamına yakını da bu konuda aynı kanaatte. Cumhurbaşkanıyla ilgili mevzuda da Sayın Başkanımız ifade etti. Bu konuda Faruk Bey’in dediği doğrultuda bir değişiklik yapmak için kanaatimce önce Anayasa’yı değiştirmemiz gerekir. Bu bir tercih meselesidir. Yarın başkanlık, yarı başkanlık, başka türlü sistemler tartışılıyor, partili Cumhurbaşkanlığı sistemi tartışılıyor. Bununla ilgili olarak o yeni müessese konulduğu zaman bunun faaliyetlerinin, işlemlerinin kaçının yargı veya diğer denetim müesseseleri tarafından denetleneceğine dair bir düzenleme yapılır. Yani önce Anayasa değiştirilir. Çünkü biz bu kanunu bile Anayasa’yı değiştirmeden yapamadığımıza göre orada o anayasa hükmü var olduğu müddetçe bana göre Cumhurbaşkanlığının tek başına yaptığı işlemlerle ilgili bir denetim getiremeyiz diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Evet, şimdi, bu yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin kararlarda “yargı kararları” gibi bir laf etsek olmaz mı? Yani “yargının sırf yargısal faaliyetlerine ilişkin kararları” desek...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Çok güzel olur.

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI KENAN ÖZDEMİR – Şimdi, efendim, öncelikle o zaman tartışmanın çıktığı yere bir bakmak lazım. İnfaz hâkimliği kararları burada tartışma konusu oldu. Şimdi, infaz hâkimliği kararlarına ilişkin husus 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu’nda düzenlenmiş durumda. Şimdi, buraya baktığımızda ceza infaz kurumundaki yapılan işlemlere ilişkin infaz kurumunda bulunan hükümlü ve tutukluların infaz hâkimliğine şikâyet edebilmesi prosedürü öngörülmüş ve bunun incelenmesi nasıl yapılıyor diye baktığımızda şikâyet dilekçeyle doğrudan infaz hâkimliğine yapılıyor. Şikâyet başvurusu üzerine infaz hâkimi -burayı şunun için açıyorum çünkü disiplin cezaları da gündeme getirildi- duruşma yapmaksızın dosya üzerinden bir hafta içinde karar verir. Ancak gerek gördüğünde karar vermeden önce şikâyet konusu işlem veya faaliyet hakkında resen araştırma yapabilir ve ilgililerden bilgi ve belge isteyebilir. Ayrıca, ceza infaz kurumu ve tutukeviyle ilgili cumhuriyet savcısının da yazılı görüşünü alır. Şimdi, buraya 2010 yılında 6008 sayılı Kanun’la bir hüküm ilave ettik. Niye? Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde Gülmez kararıydı yanlış hatırlamıyorsam, ülkemiz aleyhine verilen bir karar vardı ve bununla bağlantılı 400-500 civarında bir dosya bekletiliyor ve biz bu diğer dosyalardan da ihlal kararının çıkmasını önlemek bakımından bir kanun tasarısı hazırlamıştık. Meclisin kabul etmesi sonucunda şu hüküm girdi bu maddeye: “Disiplin cezasına karşı yapılan şikâyet üzerine infaz hâkimi, hükümlü veya tutuklunun savunmasını aldıktan ve talep edilen diğer delilleri toplayıp değerlendirdikten sonra kararını verir.” hükmünü ekledik. Devamında da “Hükümlü veya tutuklu savunmasını hazır bulunmak ve vekâletnamesini ibraz etmek koşuluyla avukatıyla birlikte veya avukatı aracılığıyla yapabilir. İnfaz hâkimi gerekli görmesi durumunda hükümlü veya tutuklunun savunmasını ceza infaz kurumunda da alabilir.” dedik.

Şimdi, sistemin devamında şu da var: Eğer infaz hâkiminin kararı doğru bulunmazsa, şikâyetçi veya ilgili cumhuriyet savcısı tarafından yine aynı kanunun uyarınca tebliğ tarihinden itibaren bir hafta içinde buna itiraz yoluna gidilebiliyor, ağır ceza bunu inceliyor.

Şimdi, burada şu ayrımı da bence ortaya koymak lazım.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Yani bu yargısal karar mıdır, onu söyleyin.

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI KENAN ÖZDEMİR – Yargı kararıdır.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Yargı kararı olur mu efendim? Yargı kararı, ne alakası var? Yargılama mı yaptı yani?

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI KENAN ÖZDEMİR – Yargı yapıyor. Yargılama yapıyor.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Arkadaşlar, yargılama, bir olayla ilgili verilen hükümdür. Bu olay bu yargı kararı değil. O disipline dönük, cezaevi idaresine dönük bir işlemdir yani.

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI KENAN ÖZDEMİR – Burada efendim, aslında bunu tartışırken şu ayrıntıyı da hatırlatıp ona göre tartışmayı sürdürmekte fayda var.

Bir, 5'inci maddenin (c) bendinde yargı yetkisine kullanmasına ilişkin kararlar istisna tutuluyor tasarıda. Yine, 17'nci maddede yargının karar verdiği hususlar da istisna dışına yani bu kurumun görev alanı dışına çıkarılıyor. Ama bu kuruma başvurmak istiyorsa infaz kurumunda bulunan bir tutuklu veya hükümlü yine başvurabilir. Şöyle ki: İnfaz hâkimliğine başvurusunu yapmaz, gelir, direkt bu kuruma başvurusunu yapar.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Kenan Bey, biz diyoruz ki infaz hâkimliğinin verdiği kararlar da kardeşim ombudsmanın denetimine açılsın. Bütün mesele bu.

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI KENAN ÖZDEMİR – Efendim, bu yargıyı tartışmalı pozisyona getirir.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – O yargı değil, o yargısal faaliyet değil.

BAŞKAN – Evet, neyse, anlaşıldı.

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI KENAN ÖZDEMİR – Tasarının esprisi şu efendim...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Sizin dediğiniz olursa yani sırf yargıya ilişkin kararlar...

BAŞKAN – Benim dediğim olsa neler olacak ama olmuyor...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Sizin dediğiniz Hocam, siz zaten bu deyişleri kabul ederseniz ombudsmanlığa da adaylığınızı koyarsanız o zaman...

BAŞKAN – O zaman çok şey olur, “Kendine çalışıyor.” derler, ayıp olur.

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI KENAN ÖZDEMİR – O farklı, onu açıklarız yeri gelince. Orada bir çelişki yok.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Şimdi, “Yargı yetkisi.” diyor. “Yargılama işlemleri ya da yargı işlemleri.” diye bir ibare olsa, dediğiniz haklı Ali Bey. “Yargı yetkisi” sizin buradaki tereddüdünüzü ortadan kaldıran bir terim. “Yargının yaptığı işlemler” dese buradaki ibare haklısınız.

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI KENAN ÖZDEMİR – Sayın Başkanım, ben tekrar şunu...

BAŞKAN – Ali Bey, şimdi bizim bu tutum davranış var ise bütün güvenceyi ben oraya bağladım. Tutum davranış çok önemli bir ilke aslında.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Hocam, tutum davranış da, yargıya ilişkin alamayacaksınız.

Bakın, orada da anlaşıyoruz. Hep arkadaşlar “tutum davranış” diyor. Bu bu bunlar hariç. Yani Cumhurbaşkanının tutum davranış hariç. Sırf askerî faaliyetler için değil, tutum ve davranışlar

hariç, yargının yargısal faaliyetlere ilişkin tutum ve davranışları hariç demektir bu. Yani onlar girmeyecek ki... Dolayısıyla bakın, infaza ilişkin kararlar tamamen idari kararlardır. İnfaz savcısı, cezaevi idare ve buna karşı yapılan şikâyet... Şikâyetler neyle ilgilidir? Kenan Bey'in izah ettiği konu. Yani efendim yönetmeliğe tüzüğe aykırı olarak bana bir muamelede bulunuyor, şikâyetle bulunabilir. Bir de infaz hâkiminin verdiği kararlar var disiplin kurulunun kararlarına karşı. İşte, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde Türkiye'nin mahkûm olmasına neden olan, işte hücre cezası, iletişimin yasaklanması, görüşten men gibi. Şimdi, bu kararlar insan hakları belgelerine, Anayasa'ya uygun mu, değil mi, kişiye özel midir, idarenin keyfî tutum ve davranışlarından mı kaynaklanmıştır, değil mi bunu ombudsman denetlesin istiyoruz. Bu kadar basit.

ŞUAY ALPAY (Elâzığ) – Yalnız Başkanım, bakın, şurada bunu söylerseniz siz hepimiz yani çoğumuz hukukçuyuz. Şunu hâkimin tek başına verdiği kararlar muhakeme, Faruk Bey'in söylediği gibi, kurulmadan dosya üzerinden, hepsi o zaman tartışma konusu olarak yani temyize tabi olmayan kararlar. Böyle bir şey olabilir mi? Yani bunun altından çıkılabilir mi?

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Arkadaşlar, bakın, onun dışında öneri sunuyoruz. Yani dedik ki bir kelime ekleyin. “İnfaza ilişkin kararlar, yargıya ilişkin kararlar değildir.” Bu kadar basit.

BAŞKAN – Şuay Bey, “Bir infazla bitmiyor.” diyor.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Ama bakın, Şuay Bey diyor ki: “Biz sırf ‘yargı’ dersek böyle olur.” O zaman bunu “yargıya ilişkin faaliyetler” dursun, “İnfaza ilişkin, cezaevindeki dönük işlemler yargısal faaliyet kapsamında değildir.” Bitti, bu kadar.

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI KENAN ÖZDEMİR – Başkanım, şurada ben şu hususu tekrar vurgulamak istiyorum. Takdir elbette Komisyonunda ama bir, bir kere ceza infaz kurumunda bulunan bir tutuklu veya hükümlünün bu kuruma gelip şikâyetle bulunmasına engel bir hâl yok. Engel nerede kaynaklanıyor? Kişi eğer tercihini yani kurumdaki idari işlem ve eyleme karşı şikâyetini infaz hâkimliğine gider yaparsa o zaman artık buradan vazgeçmiş oluyor. Eğer burada şu varsa... Şimdi, şunu da doğru ortaya koymak lazım. Aslında, infaz hâkimliği müessesesi infaz kurumundaki idari işlemlere karşı idari yargıya gidilmesin, oradaki süreç uzundur, burada daha kolay ve daha kısa yoldan bir yargı incelemesi, yargı denetimi yapılsın mantığıyla getirilen bir düzenleme. Eğer bunu böyle dersek o zaman idari yargıya gidilen şeylerde de aynı sonuca ulaşmak lazım. Şimdi, bu ayrıma bakıp... Ha, burada şu tereddüt varsa onu yapabiliriz. Mesela, otuz günlük bir başvuru süresi öngörölmüş infaz hâkimliğinde. Biz 17'nci maddede diyoruz ki: “Süresi içinde yapılan başvuru dava açma süresini durdurur” şeklinde hükmümüz var. Eğer isteniyorsa buraya ilaveye de gerek yok çünkü dava açma süresidir. O zaten onu da kapsıyor. Yani infaz hâkimliğine otuz gün içinde başvuruda bulunmayıp da gelip otuz gün içinde bu kamu denetçiliği kurumuna başvurursa öbür hakkı

zaten mahfuz kalıyor. Yani sistemi doğru ortaya koyup tercihinizi ona göre yaparsanız daha sağlıklı olur.

Arz ederim.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Hayır, bakın, yine yanlış. O sadece idari mahkemeye başvuruyla ilgilidir. Yani idare, efendim, diyorsunuz ki 17'nin yedinci fıkrası: "Kuruma, dördüncü fıkra uyarınca yapılacak başvuruya idare tarafından verilecek cevabın tebliği tarihinden, idare başvuruya altmış gün içinde cevap vermediği takdirde bu sürenin bitmesinden itibaren altı ay içinde başvurulabilir. Başvuru tarihi, dilekçenin Kuruma, valilik veya kaymakamlıklara verildiği, diğer hallerde başvurunun Kuruma ulaştığı tarihtir. Dava açma süresi içinde yapılan başvuru, işlemeye başlamış olan dava açma süresini durdurur." İdari davayla ilgili.

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI KENAN ÖZDEMİR – Hayır, idari dava yok.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – İdari davayla ilgili. Yani bunu bir bütün olarak değerlendirirseniz İdari Yargılama Usulü Kanunu'na atıfta bulunuyor.

BAŞKAN – Genel olarak canım, idari dava diye bir şey yok.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Zaten idarenin tutum ve davranışlarına karşı açılacak dava idari davadır ki bu infaz hâkimine açılan dava dava değildir. Orada şikâyet, itirazdır. Orada dava da değildir. Dava açma süresi olmaz. Onu o zaman açıklığa kavuşturmamız lazım.

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI KENAN ÖZDEMİR – Eğer tereddüt varsa 17'nci maddeye infaz hâkimliğine başvuruyla ilgili hüküm ekleyebiliriz ama yani burada infaz kurumlarında bulunan tutuklu ve hükümlülerin infaz hâkimliğine başvurmadan gelip buraya başvurmalarına herhangi bir engel yoktur, onu arz ediyorum.

BAŞKAN – Tamam. O zaman 17'nci maddeye kadar bir geleyim.

Peki, mevzu anlaşıldı.

Şimdi, 5'inci maddedeki tartışmalar zapta geçti.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

6'nci maddeyi okutuyorum:

Başdenetçilik

Madde 6- (1) Başdenetçilik; Başdenetçi ve Denetçilerden oluşur.

(2) Kurum, Başdenetçi tarafından yönetilir ve temsil edilir.

BAŞKAN – Evet, burada problem yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

7'nci maddeyi...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Affedersiniz, bu Avrupa Uyum Komisyonunun...

FARUK BAL (Konya) – Sayın Başkanım, bir dakika... 6'ncı maddede konuşacağız efendim, müsaade buyurun.

BAŞKAN – Oyladık ya...

FARUK BAL (Konya) – Hayır efendim, siz söz vermediniz ki. Biz ışığımız yanıyor, söz istiyoruz.

BAŞKAN – Söz talebi yok ki burada söz vereyim.

FARUK BAL (Konya) – Sayın Başkanım, 6'ncı maddede bizim bir önerimiz olacak.

“Kurum, Başdenetçi tarafından yönetilir ve temsil edilir.” ibaresinden sonra “Başdenetçinin yokluğunda en kıdemli denetçi vekâlet eder.” cümlesinin eklenmesini istiyoruz. Bir mantık içerisinde baktığımızda yokluğunda o kurumu temsil edecek bir makam olması lazım. Bu da kurumun temsiliyle ilgili bir maddedir.

BAŞKAN – Bir maddede var galiba ileride.

FARUK BAL (Konya) – Var da, buraya bunu koymazsak ilerideki maddelerde de birtakım kabuller ortaya çıkmış olur. O kabullere izin vermemek için en kıdemli başdenetçi vekâlet eder...

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Onun yanlışlığı da şu: Yani yanlış seçilen adamı otomatikman başdenetçi atamış oluyorsunuz.

FARUK BAL (Konya) – Terside de şu: Başdenetçinin suretini atamış oluyorsunuz. Kurumun bir objektifliği...

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Buradaki sistem başdenetçi üzerine oturtuluyor.

FARUK BAL (Konya) – O yanlış. Çökeceği yer de orası.

BAŞKAN – O temsille alakalı. İleride “birini belirler” filan diye bir hüküm var bir yerde ama...

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI KENAN ÖZDEMİR – 7'nci maddenin birinci fıkrasının (e) bendi efendim.

FARUK BAL (Konya) – Efendim, objektif olsun, objektif, kimin olacağı objektif olsun.

BAŞKAN – Neyse yani orada kendi belirliyor bunu.

FARUK BAL (Konya) – Bu bizim devlet yönetimi olarak onlarca değil, yüzlerce değil, binlerce yıl oluşturduğumuz bir gelenek. Bu geleneği niye terk ediyoruz? Yokluğunda en kıdemli işte. Bunu A'dan Z'ye bütün devlet yönetimi bilir.

BAŞKAN – Şimdi, bakın, bu tartışma Anayasa Mahkemesi Başkanına vekâlette de konuşmuştuk, orada da “başkan belirler” dedik. O zaman da bu tartışıldı yani neticede o doğrudur demiyorum bununla ama orada “kendisi belirler” diye bir hüküm konulmuş 7'de. O işi görür yani.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Hocam, affedersiniz, bu AB Uyum Komisyonunun 5'inci maddeye ilişkin değişikliğiyle mi biz onayladık, onu bir açıklığa kavuşturalım. Çünkü...

BAŞKAN – 5’inci madde bitti artık, 5’e dönme.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Hayır, hayır Hocam, orada çok önemli bir şey var. Şikâyet üzerine veya resen AB Uyum Komisyonu oraya bir “resen” ibaresi ekliyor 5’inci maddeye. Biz öyle mi onayladık?

BAŞKAN – Yok yani resen almadılar.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Reseni almadınız, reseni almıyorsunuz, peki.

BAŞKAN – Alınmamış oldu yani öyle diyelim.

Pekâlâ, maddeyi tekrar o zaman oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler...

Madde kabul edilmiştir.

7’nci maddeyi okutuyorum:

Başdenetçinin ve Denetçilerin görevleri

Madde 7- (1) Başdenetçinin görevleri şunlardır:

- a) Kuruma gelen şikâyetleri incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmak.
- b) Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmelikleri hazırlamak.
- c) Yıllık raporu hazırlamak.
- ç) Yıllık raporu beklemezsizin gerek gördüğü konularda özel rapor hazırlamak.
- d) Raporları kamuoyuna duyurmak.
- e) Yokluğunda kendisine vekâlet edecek Denetçi’yi belirlemek.
- f) Denetçiler arasındaki işbölümünü düzenlemek.
- g) Genel Sekreteri ve diğer personeli atamak.
- ğ) Kanunlarla verilen diğer görevleri yapmak.

(2) Denetçilerin görevleri şunlardır:

- a) Bu Kanunda verilen görevlerin yapılmasında Başdenetçiye yardımcı olmak.
- b) Başdenetçi tarafından verilen görevleri yapmak

BAŞKAN – Faruk Bey, buyurun.

FARUK BAL (Konya) – Sayın Başkanım, biraz önce Yahya Bey’in ifade ettiği husus bizim bu kamu denetçiliğiyle ilgili kanun tasarısını eleştirdiğimiz temel husustur. Burada kanun tasarısı bir tek kişiye Türkiye’nin tüm idaresinin eylem ve işlemlerinin tutum ve davranışlarının insan haklarına ve hakkaniyete, hukuka uygun olup olmadığını araştırma yetkisi verir.

BAŞKAN – Öyle ama dünyadaki genel yapı da böyle yani. Ombudsmanlığın kuruluş amacı da bu zaten.

FARUK BAL (Konya) – Müsaade buyurun.

Şimdi, bu yanlış. Niçin yanlış? Çünkü kamu denetçisi hiçbir zaman elinde sihirli değneği bulunmayan, hiçbir zaman “ol” deyince öldürcek bir güce sahip olmayan bir fanidir. Dolayısıyla bu

işleri yapabilmesi mümkün değildir. Elbette ki altında denetçiler var. Denetçiler de bireysel olarak tanzim edilmiş burada. Her denetçinin bireysel görüşü, bireysel bakış açısı ve bireysel değerlendirilmesi diğer 4 denetçiye göre farklı olabilecektir. Dolayısıyla biz denetimde yani ombudsman denetiminde çatışma olacaktır.

Biz bu maddenin şu şekilde düzenlenmesini arzu ediyoruz: (a) ve (b) fıkraları olduğu gibi dursun, doğrudur ama (c) fıkrasında, (c) fıkrasının üstüne diğer fıkraları kapsayacak şekilde denetçilerden tayin edilecek veya atanacak denetçilerden oluşan bir kurul olsun. Bu kurul her denetçinin denetlediği, yanlış gördüğü, eksik gördüğü, hatalı gördüğü, hukuka aykırı gördüğü, iş, işlem, tutum ve davranışları diğer arkadaşlarıyla paylaşabilir. Bu paylaşmanın neticesinde ortada kamu denetçiliği kurumunun bir objektif görüşü ortaya çıksın. Bu objektif görüş raporlara yansısın. Bu objektif görüş devlet organlarındaki yanlışların ya da idari birimlerde görev alanların hatalarının, hukuka aykırı işlemlerinin düzeltilmesinde kaynak olarak kullanılsın ve esas alınsın. Bu eğer kabul edilmezse biri diğeriyle çelişen, biri diğeriyle çatışan, efendim, kendi içerisinde bir orta yol bulamamış olan farklı farklı raporlar ortaya çıkacaktır, farklı farklı uygulamalar ortaya çıkacaktır. Başdenetçi de kurumu yönetirken, kurumu temsil ederken yapacağı iş ve işlemlerde elbette ki kendi baş denetçi sıfatının kanaati olacaktır, düşüncesi olacaktır ayrı, ama bu kuruldan çıkan fikirlerden yararlanabilme imkânını verelim diyoruz.

İkinci fıkrasında da...

BAŞKAN – Faruk Bey, özü itibarıyla söylediklerin doğrudur fakat bu tasarı benim gördüğüm kadar bir kurul üzerine oluşturulmamış, yani baştan sona dizayn etmek gerekir bu söylediklerinizi bu manada algılasak. Zaten ombudsmanlığın şeyi de keşif üzerine oturtulmuş bir model, bu yanlış olabilir, ben de bir kişi ne yapacak, doğru söylüyorsun ama şimdi buradan bu kurul meselesine girdiğimizde, ben öbür maddelere bakıyorum, burada da sıkıntı çıkacak.

Bence bunu böyle bir yapalım, bakalım bundan sonraki dönemde de kurul üzerinden gideriz, bundan sonuç alamazsak kurula dönüştürürüz ne yapalım.

Buyurun.

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI KENAN ÖZDEMİR – Sayın Başkanım, bir şey arz edeyim kısaca: Şimdi, bizim daha önceki yıllarda kanunlaşan ve veto edilen, daha sonra da Anayasa Mahkemesince iptal edilen olsun...

BAŞKAN – 2006' da...

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI KENAN ÖZDEMİR – ...geçen yasama döneminde yine komisyonunuzdan geçen tasarıda olsun biz kurul yapılmasını öngörmüştük Sayın Bal' ın ifade ettiği gibi.

BAŞKAN – Biliyorum.

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI KENAN ÖZDEMİR – Ancak, süreçte, gerek Avrupa Birliği ombudsmanı ile yapılan görüşmelerde gerek ocak ayında İstanbul’da düzenlenen uluslararası çalıştayda bu müessesenin genelde şahıs bazlı yürüdüğü yönünde öneriler geldiği için biz bu değişikliğe gittik, ha bu örnek, Sayın Bal’ın ifade ettiği örnek yok değil, Avusturya modelinde de bu var. Şimdi, birliktelik noktasındaki endişesine katılıyorum, ama onun çözümü de 8’inci maddenin ikinci fıkrasında var, yani denetçiler tek başına çalışacaklar ama önerilerini başdenetçiyle sunacaklar yani bir şekilde başdenetçinin de süzgecinden geçeceği için burada bir birliktelik sağlanacaktır. Yine bugünkü komisyonunun daha önceki safhalarında ifade etmeye çalıştığım gibi, burada uzmanlar bu işi asıl inceleyecek, raporlarını hazırlayacaklar, iradeyi, denetçiler son şeklini verecek ama en son yine baş denetçinin bir denetiminden geçecek.

Arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

FARUK BAL (Konya) – Sayın Başkanım, son söz.

Şimdi, biz, özü bizde olan, özü bizden çıkmış olan bir kanunun iki yüz yıl Avrupa seyahatinden sonra bize nasıl uygulanacağına dair örneklerini alarak uyguluyoruz. Özü bizde olan bu kanunun yine özü bizdedir. Türk devlet teşkilatlarında, medeniyetlerinin oluşturduğu müesseselerde, vakıflarda, sendikalarda, derneklerde her neyse her zaman kolektif iradeye önem verilmiştir, bireysel hatanın önlenmesi için. Dolayısıyla, bu sistemde eğer biz bireysel başdenetçi, bireysel denetçi esasını kabul edersek ölü doğan bir kanun yaparız. İleride öngöremediğimiz, birbirleriyle çelişen, çatışan, çare yerine çaresizlik üreten bir kanun yapmış olacağız. Dolayısıyla, biz düşüncemizde ısrarlıyız, denetçiler kurulunun bir şekilde oluşturulması, tekriri müzakere yoluyla çok basittir, yukarıya bir tane tanımlar kısmına “denetçiler kurulu” diyeceğiz ve baş denetçinin görev ve yetkilerinde de bir kısım görevlerini de onun önerisiyle yapabileceğine dair ek fıkralar oluşturacağız. Bu kolay ve basit bir iş. Bu kolay ve basit işi gelin yapalım, ileride daha büyük zorluklarla karşı karşıya kalmamak için.

Uzmanlar şimdi raporlarını verdi başdenetçiye, başdenetçinin süzgecinden geçecek. Silahlı kuvvetlerden geldi, yargıdan geldi, mahallî idarelerden geldi, genel idareden geldi, KİT şeklindeki devletin yüzde 50’sinden fazla ortak olduğu kuruluşlardan geldi, bu başdenetçi ne yapacak bu raporlara? Ne yapacak yani? Bir insan ne yapabilir bunlara karşı? Dolayısıyla, eli bağlı başdenetçiyi “duvara çık” şekilde bir işe zorlamayalım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Biz de Başkanım, baştan beri öngördüğümüz sistemi istiyoruz ve mutlaka bir kurul olmalı. Bugün Adalet Bakanlığı Teftiş Kurulunda da müfettişler gider denetim

yapar, daha sonra biliyorsunuz teftiş kurulunda ayrıca o rapor bir kurul tarafından incelendikten sonra teftiş kurulu başkanı bunu imzalar ve ilgili adliyelere gönderir. Yani burada Sayın Bal'ın dediği eleştiri, efendim, endişe yerinde. Diğer türlü, tamamen bu işi uzmanlar yürütecek. Yani bu iş, dediğim gibi, sadece görüntüde bir denetçiliğimiz var olacak, iş uzmanlara kalacak, uzmanların raporu bir denetçinin gözetiminde o da imzaladı mı başdenetçi “Tamam, sen imzaladıysan, ben de imzalayayım.” diyerek devam edecek. Mutlaka bir kurul, yani raporlar konusunda bizim dediğimiz anlamda uzmanlıklar oluşup o uzmanlardan oluşan bir kurul olmalıdır diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Şimdi, Ali Beyciğim, yani Kenan Bey de söyledi, iki kez ben Nevşehir’de dünya ombudsmanlarının kuruluna katıldım, Yahya Bey de vardı, Dilekçe Komisyonu Başkanıydı o zaman, en son İstanbul’da yapıldı katıldık, orada Kenan Bey de vardı, yani kurul olarak çalışanlar da var ama ağırlıklı olarak bunun baş denetçi biçiminde, hakem kurulu başkanı biçiminde oldu ve bu tasarı buna göre dizayn edilmiş...

FARUK BAL (Konya) – Bu İsveç’te, Finlandiya’da, Norveç’te bu böyle olabilir...

BAŞKAN – Yok, yok, hayır ben size bir şey demiyorum. Neticede yani...

FARUK BAL (Konya) – Bir ülkede Sayın Başkanım, bir kişiye bu kadar ağır bir yükü vermek, o kişiye demek istenmektedir ki sen hiçbir iş yapma kardeşim otur burada işte, zaten bir insan bunların hepsini yapabilecek durumda değildir ya da gelen evrakı imzala geç.

BAŞKAN – Bu son istişarelerden sonra özellikle bu ombudsmanlar şeyinin bu kanaat ondan sonra değişti, kurul başdenetçi şeyine ağırlıklı verildi, tasarının adı buna göre dizayn edilmiş, artık yola çıktık, hayırlısı diyelim bu sefer böyle ama söylediğiniz doğrudur, tarihte bir Divanı Mezalim Kurumundan alınmıştır, İsveç buradan götürmüştür, XII. Charles, orada da kurul biçiminde falan çalışmıştır, bunları kabul ediyorum.

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Başkanım bu bir tercih meselesidir sizin de buyurduğunuz gibi ama Diamandouros gibi Frank Norton gibi adamlar da şahsi karışmaları da Avrupa’da güzel örnekleri oturtmuşlardır yani.

FARUK BAL (Konya) – Sayın Başkanım, ikisi arasındaki farkı bir örnekle anlatayım mı?

BAŞKAN – Buyurun.

FARUK BAL (Konya) – Bazı bakanlıklarda -örneğin örnek olsun diye vermek istemiyorum Kenan Bey burada olduğu için, onu şey yapmak için söylemedim- bir evrak bakana kadar şöyle çıkar: Bir memuru vardır bu işin yazar, onun bir şefi vardır paraf eder, onun bir daire başkan yardımcısı vardır paraf eder, daire başkanı paraf eder, Adalet Bakanlığı’nda tetkik hâkimi paraf eder, varsa hâkim düzeyinde daire başkanı paraf eder, genel müdür yardımcısı paraf eder, genel müdür paraf eder, müsteşar muavini paraf eder...

BAŞKAN – Oradan geldiği için çok güzel biliyor sistemi, oradan geldi de kendisi. Orada çalıştığı için çok güzel biliyor, atlamadan sayıyor yani ha.

FARUK BAL (Konya) – Bir dakika...

Bakan paraf eder. Şimdi, bunların hepsi bireysel çalışma, öyle bir sistemde dört yıl önce o tarihte yürürlükten kalmış bir kanuna göre bir memur tayin edilmişti, anlatabildim mi, bireysel çalışma zinciri içerisinde. Ama o dönemde, belki Kenan Bey hatırlar, bu gibi işleri belirli bir düzene sokabilmek için ilgili tetkik hâkimlerini toplayarak, daha sonra ilgili genel müdür yardımcılarını toplayarak, daha sonra ilgili müsteşarları toplayarak Adalet Bakanlığına bir gayri resmi uygulama yapıldı, böyle bir hata olmadı. İki arasındaki fark bundan ibarettir.

BAŞKAN – Elbette ki yani kurulda yanlışların önüne geçmek daha kolaydır, biri çünkü atlar, birisi der ki “yahu, burasını görmedin mi?” filan ama şimdi dediğim gibi tercih noktasında önceki tasarımlardan ayrılmış, bu iş biraz dünyadaki başka uygulamalarda olan bir modele doğru kayılmış. O açıdan, bence biz bunu böyle götürelim yani diye düşünüyorum.

Bu çerçevede 7’nci maddeyi geçelim, oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 8’i okutuyorum:

Çalışma ilkeleri

MADDE 8- (1) Başdenetçi, Denetçiler arasında işbirliğini sağlar ve bunların uyumlu çalışmasını gözetir.

(2) Denetçiler, Başdenetçi tarafından görevlendirildikleri konu veya alanlarda tek başlarına çalışır ve önerilerini Başdenetçiye sunarlar.

(3) Kurum, faaliyetlerinde elektronik ortam ve iletişim araçlarının kullanılmasını gözetir.

(4) Denetçilerin Başdenetçi tarafından görevlendirilecekleri konu veya alanlara ve aralarındaki işbölümüne ilişkin ilkeler yönetmelikle belirlenir.

BAŞKAN – Faruk Bey, buyurun.

AYLA AKAT ATA (Batman) – Hangi maddeyi oyluyoruz?

BAŞKAN – 6’yı biz iki kez oyladık, Ayla Hanım

AYLA AKAT ATA (Batman) – 7 geçerken kaçırdık bu arada.

BAŞKAN – Neyse olsun, 7 var, 8 var, 17 var, o da onunla alakalı 17 orada 17’de tekrar gelecektir.

AYLA AKAT ATA (Batman) – Hayır 7 zaten 5’le alakalıydı, 5’i öyle geçtik, hani yargıya başvurma yetkisinin de verilmesi gerektiği en azından tutanaklara geçsin, daha sonra şerhimizi düşeriz.

BAŞKAN – Peki.

Buyurun Faruk Bey.

FARUK BAL (Konya) – Sayın Başkanım, tekrar etmeyeceğim. Daha önceki ileri sürdüğümüz fikirler çerçevesinde bu maddenin denetçiler kurulu çalışma esasına göre düzenlenmesini talep ediyoruz. Eğer uygun görülürse biz bu maddeyi tanzim ettik, onu sizlere takdim edebiliriz. Yoksa bu düşüncemizi zabıtlara geçsin diye ifade etmiş oldum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

8'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 9' u okutuyorum:

Genel Sekreterliğin oluşumu ve görevleri

MADDE 9- (1) Genel Sekreterlik; Kurumun idarî ve malî işleriyle sekretarya hizmetlerini yerine getirir. Genel Sekreterlikte Genel Sekreter ve diğer idarî personel görev yapar.

(2) Genel Sekreterliğin görevleri şunlardır:

- a) Kurumun büro işlemini yürütmek.
- b) Personelin şahsî dosyalarını tutmak.
- c) Kurumun arşiv hizmetlerini yürütmek.

ç) 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile 22/12/2005 tarihli ve 5436 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanununun 15 inci maddesi ve diğer mevzuatla mali hizmetler birimi ve strateji geliştirme birimlerine verilen görevleri yapmak.

d) Personelin izin ve emeklilik işlemlerini yürütmek.

e) Kurumda çalışan personelin özlük işleri ile sağlık ve sosyal hizmet faaliyetlerini yürütmek.

f) Kurumun görev alanıyla ilgili hususlarda bilişim sisteminin kullanılmasını sağlamak.

g) Kanunlarla verilen veya Başdenetçilik tarafından verilen diğer işleri yapmak.

BAŞKAN – Faruk Bey, buyurun.

FARUK BAL (Konya) – Sayın Başkanım, bu maddenin (g) fıkrasına...

BAŞKAN – Hangi fıkrasına?

FARUK BAL (Konya) – Başdenetçilikten sonra gelmek üzere “denetçiler kurulu tarafından verilen işleri yapmak” şeklinde daha önceki düşüncemize paralel bir değişiklik öneriyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim.

9'uncu madde kurul olmadığı için, Faruk Bey doğru söylüyor yine ama kurul olmadığı için devam edeceğiz biz bu bildiğimiz şeye.

FARUK BAL (Konya) – Olursa maddeler hazır Sayın Başkanım.

BAŞKAN - 9'ucu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 10'uncu maddeyi okutuyorum:

Başdenetçi ve Denetçilerin nitelikleri

MADDE 10- (1) Başdenetçi veya Denetçi seçilebilmek için aşağıdaki şartlar aranır:

- a) Türk vatandaşı olmak.
- b) Seçimin yapıldığı tarihte Başdenetçi için elli, Denetçi için kırk yaşını doldurmuş olmak.
- c) Tercihen hukuk, siyasal bilgiler, iktisadi ve idarî bilimler, iktisat ve işletme fakültelerinden olmak üzere dört yıllık eğitim veren fakültelerden veya bunlara denkliği kabul edilmiş yurtiçi veya yurtdışındaki yükseköğretim kurumlarından mezun olmak.
- ç) Kamu kurum ve kuruluşlarında veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına kayıtlı olarak ya da özel sektörde en az on yıl çalışmış olmak.
- d) Kamu haklarından yasaklı olmamak.
- e) Başvuru sırasında herhangi bir siyasi partiye üye olmamak.
- f) 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile kasten işlenen bir suçtan dolayı hapis cezasına ya da affa uğramış olsa bile Devletin güvenliğine karşı suçlar, anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, millî savunmaya karşı suçlar, Devlet sırlarına karşı suçlar ve casusluk suçları ile yabancı devletlerle olan ilişkilere karşı suçlardan veya zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflâs, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan mal varlığı değerlerini aklama veya kaçakçılık suçlarından mahkûm olmamak.

BAŞKAN – Ayla Hanım, buyurun.

AYLA AKAT ATA (Batman) – Başkanım biz burada tabii (f) bendi (g) ye dönüştürüp belki (f) bendi yerine geçebilecek bir öneride bulunacağız. Kurumun niteliği ve vasfı gereği “tercihen” de denebilir ama “insan hakları konusunda bilimsel ve akademik çalışmalar yapmış olmak ve yine ulusal ve uluslararası sivil toplum kuruluşlarında görev yapmış olmak” da eklenmeli diye değerlendiriyoruz.

BAŞKAN – Evet, evet yani (c)'de sadece fakülte mezuniyetleri bildirilmiş biz o fakülte mezuniyetleriyle beraber insan hakları alanında çalışmış olmak ve yine ulusal ya da uluslararası toplum kuruluşlarında çalışmış olmak diye eklenmesi gerektiğini değerlendiriyoruz.

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Avrupa Birliği Komisyonunun bir öneresi var...

AYLA AKAT ATA (Batman) – Bu da oluşturulacak kurumun nitelikli vasfından kaynaklanıyor bu değerlendirmemiz.

BAŞKAN – Bir öneri var, bir okutalım onu da değerlendirelim:

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 1/626 Esas Numaralı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu Tasarısının 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

07.06.2012

İdris Şahin

Çankırı

"ç) Kamu kurum ve kuruluşlarında, uluslararası kuruluşlarda, sivil toplum kuruluşlarında veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarında ya da özel sektörde toplamda en az on yıl çalışmış olmak."

Gerekçe:

Kamu kurum ve kuruluşlarının yanında uluslararası kurum ve kuruluşlar ile sivil toplum kuruluşlarında çalışanların da kamu başdenetçisi ya da kamu denetçisi seçilebilmesine imkân sağlamak ve bu kurum ve kuruluşlarda toplamda en az 10 yıl çalışmış olma koşulunun tereddütlere yer vermeyecek şekilde netleştirilmesi amacıyla bu önerge verilmiştir

BAŞKAN – Yani, Ayla Hanımın şeyini kısmen karşılıyor, kısmen.

AYLA AKAT ATA (Batman) – İnsan hakları alanında da çalışan sivil toplum örgütleri var, ama bunun dışında da birçok sivil toplum örgütleri var.

BAŞKAN – Tabii şöyle Ayla Hanım, yani insan hakları alanında, diyelim ki zorunlu şart olarak değil de tercih olarak o konabilir belki ama zorunlu hâle getiriyorsa bunu zor olur o yani...

AYLA AKAT ATA (Batman) – Kapsadığını değil ama kesiştiğini söyleyebiliriz.

BAŞKAN – Ben mesela ombudsman olmak istiyorum diyelim, lafın gelişi, hiçbir zamlan insan hakları şeyinde doğrudan çalışmadım, hep bulundum da resmî ispat edecek belgem yok. Ne yapacağım şimdi ben, olamayacak mıyım, ayıp olmaz mı, yazık olmaz mı bize de yani?

BAŞKAN – Buyur canım.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Hocam, biz de bu maddeye başından beri mutlaka hukuk, siyasal bilgiler, yani programlarında hukuk derslerine yer veren fakültelerden mezun olma şartını istiyoruz çünkü...

BAŞKAN – Zorunlu anlamda mı?

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Evet, yani hukuk eğitimi almayan, insan hakları hukukundan bihaber bir kişinin yani bütün meslekler kutsaldır ama bir makine mühendisinin ya da veterinerin ombudsman seçilmesi hâlinde fayda sağlayamayacağını hatta bazı yanlış sonuçlar doğuracağı kanaatindeyiz. Biliyorsunuz, uluslararası arenada da genelde saygınlığı olan, efendim, kamuoyu

tarafından, tanınan, bilinen hukukçular tarafından bu iş yapılmaktadır. “Tercihen” konu, fakat Avrupa Birliği uyum komisyonunun önerisinde dört yıllık eğitim veren iktisat, idari bilimler, sosyal bilimler, hukuk fakültelerinden veya bunlara denkliği kabul edilmiş yurt içi ve yurt dışı üniversitelerinden mezun olmak önerilmiş. Bu daha uygun olur. Yani, burada mutlaka, müfredatında hukuk eğitimi olan fakültelerden mezun olan kişiler bu işi yapabilir. Aksi takdirde işte dediğim gibi bir makine mühendisi, bir veteriner ya da efendim, bir işte başka bir alanda eğitim gören kişi gelip ombudsman olacak. İnsan hakları hukuku çok özel bir alandır. Bugün Türkiye’deki hâkim, savcılar bile, hukukçular bile çoğu zaman yanlış uygulamalar yapıyorlar ve bu nedenle de ülkemiz Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde mahkûm oluyor biliyorsunuz. Ben o konuda da hâkim, savcıların insan hakları eğitiminde de görev almış bir eski bir cumhuriyet savcısı olarak söylüyorum, spesifik bir alandır, dolayısıyla, mutlaka hukukçu olması gerekir ve hukukçu olmadan da insan hakları hukukunu anlamak, dolayısıyla, faydalı olmak mümkün değil diye düşünüyoruz.

Bir başka nokta bu maddeye ilişkin, efendim, niteliklerde belli suçlardan mahkûm olmamak şartı aranıyor biliyorsunuz (f) fıkrası. Buraya, biz diyoruz ki mutlaka “Türk Ceza Kanunu’nun ikinci kitabının birinci kısmının bir ve ikinci bölümündeki suçlar” ibaresi de eklenmelidir. Bu nedir? İnsanlığa karşı suçlar; soykırım, işkence gibi çok önemli suçlar. Yani bu suçlardan mahkûm olan kişi affa uğramış olsa bile ombudsman olamasın, önerimiz bu, bir.

İki, zaman aşımıyla ortadan kalkmış olsa bile, efendim, insan yakanlar ombudsman olamasın, zaman aşımıyla ortadan kalkmış olsa bile.

Yine, hükmün açıklanmasının ertelenmesi kararı verilmiş olsa bile cinsel saldırı suçundan kimse ombudsman olamasın, eziyetten kimse ombudsman olamasın, göçmen kaçakçılığından hakkında dava açılan ama hükmünün açıklanması ertelenen kimse ombudsman olamasın. İnsan üzerinden deney yapan kişi ombudsman olamasın. Bunları eklemek gerekiyor. Yani tabii iyi niyetli olarak diyeceksiniz “Yahu, arkadaşlar bu suçlardan adam ombudsman mı olacak?” haberiniz olmayacak ki, Meclisin haberi olmayacak inanın. Yani hakkında dava açılmış, hükmün açıklanmasının ertelenmesi kararı verilmiş, haberiniz bile olmayacak çoğu zaman ya da zaman aşımıyla ortadan kalkmış, sabıkası yok kardeşim. Ama yarın öbür gün ciddi sıkıntılar doğabilir. Bu kişilerin aday olması Dilekçe ve İnsan Hakları Komisyonuna gelmesi, oradan önerilmesini bir düşünün Meclise, Genel Kurula, efendim, ne yapalım işte suçu sabit değil ki... Olmaz, dolayısıyla, bunları koyalım diyorum çünkü amaç bu kurum, bu sistem Meclis adına, millet adına denetim yapacak bir sistem olarak düşünülüyor. Dolayısıyla, geçmişinde kirlilik olan, yolsuzluk olan, insanlığa karşı suç işlemesi yönünde şüphesi olan, yüz kızartıcı suç sayılmamasına rağmen, toplum tarafından ahlaksızlık olarak kabul edilen bazı suçlardan dolayı hakkında dava açılmış olan kişilerin de mutlaka önü kesilmelidir diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Yani bir suçlulukla alakalı bölümü genişletebiliriz, bunda bir itiraz olmaz. Yazabiliriz bunları yalnız...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Yani orada şeyi koyarsak Hocam, yani dediğim gibi, yani insanlığa karşı işlenen suçlardan, onu bir koyarsak, benim o önerim ikinci kitabının birinci kısmının bir ve ikinci bölümündeki suçlarla...

BAŞKAN – Onu yazabiliriz de şeyde benim tereddüdüm var, bu zaman aşımı...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Ortadan kalkmış olsun.

BAŞKAN – Burada kesinleşmiş bir şey yok, belki adam masum, bilmiyoruz onu yani.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Ama Hocam, işte bakın...

BAŞKAN – Bakın, erteleme, ceza belli de erteliyor değil mi? Mahkûm etmişler, orada sorun yok da...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Yani, orada evet. İşte onu da koyalım. Zaman aşımı da bakın, işte bakın çok somut örnek: Sivas davası.

AYLA AKAT ATA (Batman) – Sivas davası.

BAŞKAN – Sivas davası...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Şimdi, efendim, tabii bu, efendim, mahkûm... Efendim, ne yapalım, bu adam zaman aşımına uğradı, belli değil ki...

AYLA AKAT ATA (Batman) – Yemeyiz yani.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Bakın, yani bu olmaz, bu adam hakkında bu suçtan dolayı dava açılmış...

FATOP GÜRKAN (Adana) – Suçlu olduğu da sabit değil.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – E, doğru da böyle bir adamın ombudsman olabilmesi...

BAŞKAN – Zaten uygulamada tutup bir Sivas davasındaki bir adamı...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Vallahi, hiç belli olmaz.

AYLA AKAT ATA (Batman) – Zaten, insanlığa karşı işlenen suçlarda zaman aşımı olmasın, keşke bu kabul edilse der o insanların suçluluğu ortaya çıksa.

BAŞKAN – Toplumda da tertemiz adamlar var ya, o kadar, Sivas'a kadar, yani oradaki olaylara kadar mı düşeceğiz ya?

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Yani, olacak şey değil...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Hocam, yani, vallahi bu ülkede her şey olabilir yani benim artık şeyim kalmadı yani.

BAŞKAN – Tabii, Sivas olayları kötü bir örnek...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Uç bir örnek...

AYLA AKAT ATA (Batman) –Uç örnek.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Kötü bir örnek ama zaman aşımı işte, bakın, yani...

BAŞKAN – Ama mesela başka bir şeyden bir adam isnatta bulunuldu, bir iftiraya uğradı, hakikaten zaman aşımı da doldu bir şekilde, yani bu da belki yapılmayacak ama hoş bir şey değil gibi geliyor bana yani o adam hakkında hiçbir zaman... Kendimizi düşünelim, sadece başkasını değil.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Efendim, yani, Allah göstermesin de, şimdi, Hocam, benim hakkımda yabancı devlete suç, zimmet, irtikap, rüşvet, hırsızlık, inancı kötüye kullanma, sahtecilik, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırmak, edinim ifasına fesat karıştırmak, insanlığa karşı suçtan dolayı dava açılmış yıllarca kaçmışım, yargılanmışım, efendim zaman aşımına uğramış, ondan sonra ya ne yapalım... Yani bu suçlardan o isnat bile yeterlidir diyorum. Bir cumhuriyet savcısı dava açmışsa, bu suçlardan bu kişinin zaman aşımıyla ortadan kalkmış olsa bile olmasın, yani niye bulaştırıyoruz ki, onu da keselim yani.

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Ali Bey, böyle bir örnek biliyor musunuz yani isnadın yeterli olduğu ve insanların bu anlamda önünün kesildiği bir örnek var mı? Sadece bizde değil dünyada var mı?

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Isnat... Bakın zaman aşımıyla ortadan kalma nedir? Dava açılmış, doğru mu? Yargılama yapılmış, ancak zaman aşımı süresi içerisinde karar verilememiş. Şimdi, bu suçlardan dolayı böyle suçlardan dolayı hakkında dava açılan kişi ombudsman olabilecek, niye yapıyoruz?

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) – Dava açılmamış da olabilir.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Açılmadan da kaçak olabilir.

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Uç örnekler Ali Bey.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Arkadaşlar, uç örnek de, olasılığı var mı? Biz kanun yapıyoruz, yasa yapıcıyız.

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) – Milletvekili seçilme ya da Cumhurbaşkanı seçilme şartlarında var olan ve aranan bütün kıstasları bu maddeye getirilmiş... Biz Türk Ceza Kanunu'nun bütün hükümlerini de buraya...

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Cumhurbaşkanı'dan daha üstün makam da olmadığına göre...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Saymaya kalkın demiyoruz, ya insanlığa karşı işlenen suçlardan dolayı affa uğramış adamı niye ombudsman yapasınız, e koyun onu, yani...

BAŞKAN – Onu ilave edebiliriz canım.

Değerli arkadaşlar, şimdi, bakın, mahkûm olması konusunda hiçbir tereddüt yok. Mahkûm olmuşsa onu yazalım, hepsini yazalım, ama zaman aşımı bana çok şey gelmiyor, bilmiyorum yani çok vicdani gelmiyor yani. O söylediğini yazalım onu, o yani insanlığa karşı filan diye.

Kenan Bey...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Alt komisyonda çekincemiz vardı zaten.

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) – Hükmün açıklanmasının geri bırakılmasını ekleyelim.

BAŞKAN – Ertellemeyi mi diyorsun? Tamam erteleme de konabilir. Ertelene neticede suçun tespiti belli, erteleme başka bir şey yani. Onu da yazabiliriz, ertellemeyi de yazabiliriz, ötekini de yazabiliriz, insanlığa karşı.

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) – Geçen GBT’de bunlar bulunur dedikimiz de itiraz ettiniz.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Hayır GBT’de bulunmaz, GBT’de ...

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) – GBT’de bunların hepsi vardır zaten...

BAŞKAN – Var tabii, olmaz olur mu?

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) – Ama hükmün açıklanmasıyla geriye bırakılmasıyla alakalı sorduğunda cevap alabileceğin bir merci...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Hayır, hayır... Hükmün açıklanmasının ertelenmesi kararı Adli Sicil İstatistik Genel Müdürlüğünde kayda alınıyor, doğru mu?

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI KENAN ÖZDEMİR – Kayıt altına alınıyor.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Alınıyor ama sabıkalı olarak gözükmüyor, yani var orada.

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI KENAN ÖZDEMİR – Sabıka olarak gözükmüyor.

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) – Sabıkasını soruyorsun sen...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Sabıkasını değil, onu isteyeceğiz o zaman.

BAŞKAN – Kenan Beyi bir dinleyelim de Faruk Bey, sonra size söz vereceğim.

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI KENAN ÖZDEMİR – Şimdi, efendim, biz, öncelikle zaman aşımı noktasında yani herkes de görüşünü ifade etti, Anayasa 38’deki “Suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar kimse suçlu sayılamaz.” hükmünü hatırlatmakta fayda var.

Burada, şimdi, bazı öneriler, bazı şeyler girsin diye. Şimdi, biz, milletvekili seçilme yeterliliğini baz aldık, hatta ondan da daha daralttık. Mesela milletvekilliğinde, baktığınızda, taksirli suçlar hariç toplam bir yıl veya daha fazla hapis cezası yani bir yılın altı gelip milletvekili olabilirken biz burada kasıtlı bir suçtan herhangi bir mahkûmiyeti buraya almadık yine bu yaptığımız uluslararası çalıştayda ortaya çıkan görüşler doğrultusunda.

Şimdi, hükmün açıklanmasının geri bırakılması müessesesi olarak, aslında hükmün verilmesi, fakat hukuki sonuçlarının doğmamasıdır. Buradaki temel amaç da zaten her kişiye hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı uygulanamıyor. Bir geçmişte sabıkalı olmayışı, iki varsa verdiği zararları gidermiş olması ve üç toplamda en fazla iki yıla kadar bir ceza almış olması.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Tasarıda üç yıla çıkıyor bu.

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI KENAN ÖZDEMİR – Yok kabul edilmedi, iki yıl, yani o öneri getirildi iki yıl.

Ve bunlar, dediğim gibi, hüküm aslında kurulmuş oluyor ama hukuki sonuçlarını doğurmuyor, bir denetim süresi öngörülüyor, eğer bu denetim süresi içerisinde kişi suç işlemezse hakkında verilmiş olan bu hüküm de ortadan kalkmış oluyor. Bu, memuriyette veya her tarafta dediğim gibi hukuki sonuç doğurmayan bir hüküm.

Şimdi, burada yazılabilir de yazılmayabilir de yani bu takdir sizlere bağlı çünkü müessesenin esasından bir ayrılma söz konusu olacak ama bununla bağlantılı hem bunda hem de Sayın Ayla Akat Ata'nın ifade ettiği hususlarla, hukuk mezuniyetinde de ben bir iki şey söylemek isterim: Şimdi, burada, bu kanun tasarısının bu hükmünü tartışırken bence mutlaka ve mutlaka 15'inci madde hükmünü de göz önünde bulundurmak gerekiyor, zira, 15'inci maddenin birinci fıkrasında buraya atıf var, o da : “Başdenetçinin veya Denetçilerin 10 uncu maddede sayılan nitelikleri taşımadıklarının sonradan anlaşılması veya bu nitelikleri seçildikten sonra kaybetmeleri hâlinde görevine son verme” hadisesi düzenlenmiş. Şimdi, biz, bu 10'uncu maddeyi mümkün olduğunca tartışmaya sebep olmayacak, üzerinde herhangi bir kişinin farklı yorumlar yapamayacak bir netlikte düzenlememiz gerekiyor. O hükmün açıklanmasının geri bırakılması veya ikinci kitap birinci kısımda sayılan suçlar, o konu yazılabilir, onda bir itirazımız yok, ama diğer unsurları eklediğimizde ve hukuk, siyasal bilgiler noktasında tercihen diye alt komisyonda yapıldığı gibi ilaveler yaptığımızda yarın seçilemeyen kişilerin seçilmiş kişileri tartışma konusu yapması ve görevlerine son verilmesi gerektiği şeklinde iddiaların ortaya atılmasına ve sistemin işleyişinde nakiselere sebep olabileceği kanaatindeyiz. O açıdan şunu da unutmamak lazım: Nihayetinde buradakiler asgari aranan şartlardır, Yüce Meclis en uygun kişiyi başvurular arasında seçecektir. Bu tercih yapılırken dikkate alınması gereken her hususun kanuna yazılması, dediğim gibi, kanunun kendi içindeki bağlantılar sebebiyle ileride yeni tartışmalara sebep olacaktır. Bu düşünceler çerçevesinde, yeni ilaveler veya düzeltmeler elbette ki komisyonunun takdirine aittir.

Arz ederim.

BAŞKAN – Faruk Bey, buyurun.

FARUK BAL (Konya) – Evet, Kenan Bey'in söylediği son noktadan hareket ediyorum, alt komisyonda ilave edilen “tercihen” kelimesi gerçekten ileride tartışmalara yol açacaktır. “Tercihen”

kelimesi çıktığı zaman hukuk, siyasal, bilgiler, iktisat, vesaire her neyse bu fakültelerden Tartışmalara yol açacaktır. Tercihen kelimesi çıktığı zaman hukuk, siyasal bilgiler, iktisat, vesaire, her neyse bu fakültelerden mezun olanların kamu denetiminde önemli görev üstlenmesi doğru olur. Biz bu maddeye daha farklı bir açıdan bakıyoruz Sayın Başkanım. Şu tartışmaların dışında daha farklı bir açıdan başlıyoruz. Kamu başdenetçisi ve denetçisi devlet yönetimi konusunda ehliyetli ve liyakatlı olmalıdır. Herhangi bir kamu yöneticisinden daha fazla bilgi ve tecrübeye sahip olmalıdır. Hem vatandaşı doğru anlayabilmelidir hem devletin işleyişini doğru analiz edebilmelidir hem de akil adam vasıflarını haiz olmalıdır. Öyle bir adamı düşündüğümüze göre bu insanın geleceğe yönelik kaygısı olmamalıdır. Biraz sonra anlatacağım için bunları söylemeye ihtiyaç var. Geleceğe yönelik bir kaygısı olmamalıdır, yani ben ikinci bir defa seçilecek miyim, seçilemeyecek miyim kaygısı varsa o başdenetçi, denetçi olamaz, ikinci defa seçilmeyi garantiyi etmeye çalışır.

İki, ben emekli olacak mıyım, olmayacak mıyım endişesi varsa ya da görevim bittikten sonra nereye gideceğim endişesi varsa o başdenetçi, denetçi olamaz, o denetçi de denetçi olamaz. Dolayısıyla biz bu maddede bu endişeleri ortadan kaldıracak bir düzenleme yapılmasını istiyoruz. O da şudur. Başdenetçi için (1)'inci fıkranın (b) maddesinde yaşı elli olarak düzenlenmiştir. Bunu elli beşe çıkaralım diye düşünüyoruz ki ondan sonra emekliliği kolay hâle gelebilsin.

Denetçiler için kırk yaş önerilmiştir. Bunu elliye çıkaralım ki onun da emekliliği kolay hâle gelebilsin. Kamu kurumlarında çalışma -ya da özel sektörde her ne ise- on yıl olarak değerlendirilmiştir. Bunu da yirmi yıl olarak değerlendirelim ki bu kurumda çalışacak kişilerin daha sonra emeklilik maddesinde yapacağımız pozitif düzenlemelerle benim bundan sonra ne yapacağım, ne gibi bir memuriyete atanacağım, nasıl olacağım, emekli olacak mıyım, olmayacak mıyım bu endişeler ortadan kalksın ve hakikaten bu kanunla kendine verilen görevleri yerine getirebilsin diyoruz. İlerleyen maddelerle bağlantısı olduğu için izin verirsiniz onları da söyleyivereyim bir cümleyle. O maddelerde daha kısa konuşurum. Muhtemelen bu reddedilecektir ama doğru olan reddedilmiş olacaktır. İlerleyen maddelerde de kamu denetçisi ve başdenetçisinin ekonomik, sosyal durumu düzgün olmalıdır, yani ikinci seçim hakkı ortadan kaldırılmalıdır. Emekli olamamış ise ilk emekli olabileceği tarihe kadar -yaşları da yukarıya çekilmek kaydıyla- bu kurumdan alacağı aylık ödentiler devam etmelidir. Bu beş altı kişiye verilecek maaş ile bu devlet batmaz, hazine de tükenmez. Dolayısıyla yapılacak işin mehabetine uygun, yapılacak işin ciddiyetine uygun bir garanti getirmiş oluyoruz. Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim.

Yahya Bey, buyurun.

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Başkanım, bu bahsedilen hususlarla ilgili olarak, yani bunu alt komisyonda da çok ciddi şekilde tartıştık, yani bu suçları biz burada tadat etmeye kalktığımız

zaman bunun altından kalkmak mümkün değil. Tabii ki takdiri bir konudur ama demin İdris Bey'in de söylediği gibi, yani Cumhurbaşkanı için, Başbakan için, milletvekilleri için aranan şartların bu kişiden de aranması bana göre de yeterli bir şeydir, fazla bir ilaveye gerek yok. Çok fazla ekstrem örnek de verilebilir, uç örnek de verilebilir. Kanaatimce orada bir yanlışlık yok. Kenan Bey'in (c) fıkrasına eklemiş olduğumuz yenilikle ilgili meselede eğer icap ediyorsa alt komisyon toplantılarında tutanağa geçmek üzere şunu ifade ediyoruz. Biz burada bir zorunluluk olarak bunu öngörmedik. "Tercihen" demek de her zaman için kanunlarımızda var olan ifadelerdendir, yani bu bir takdir yetkisini ifade eder, Meclisin takdir yetkisini ifade eder. Komisyon veya Genel Kurulu, tercihen hukukçulardan, siyasal mezunlarından veya eğitimi içerisinde hukuk dersleri olan bölümlerden mezun olanları tercihen denetçi veya başdenetçi olarak seçer şeklinde kendisine biraz da biz yasama organı olarak bunun altını çizmek suretiyle ki arkadaşlarımızın iki tanesi de bunun zorunlu olmasını ifade etmişti. Biz tercihen hiç olmazsa bunun altını çizmek adına kanuna böyle bir ibare koyalım diye düşündük. Bence burada bir isabetsizlik söz konusu olmaz diye düşünüyorum. Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Fatoş Hanım, buyurun.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Tabii ombudsmanlıkta daha çok gelen işler, uyuşmazlıklar, hukuki daha çok olacağı için burada mutlaka bir hukukçu bir denetçinin olması gerekir, yani ya başdenetçi ya denetçilerin tercihen hukukçu olması gerekir. Ben bu nedenle buradaki tercihen teriminin doğru olduğu kanaatindeyim çünkü...

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – Uygulama şansı yok.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Yani tabii ki Meclis seçecektir, içinden tercih edecektir.

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – Sırf birilerinin sanki gönlü alınsın diye buraya, başa ilave edilmiş gibi bir şey.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Öyle bir şey yok. Kimin gönlü alınacak?

Yani yapılacak işlerin, buradaki gelen uyuşmazlıklarının çözümünün hukukçu olması hâlinde daha kolay olacağı kanaatindeyim ben. Onun için de mutlaka bence denetçilerden birinin hukukçu olması veya daha fazlasının gerektiği kanaatindeyim.

Ali Bey'in de insan haklarıyla ilgili suç işleyenlerle ilgili bir yasaklık olmasının fikrine katılıyorum. Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN – Onu değerlendireceğiz, önerge var zaten o konuda.

Şimdi değerli arkadaşlar, bu hukuk, siyasal bölümü metinde hiç yoktu. Dört yıllık yüksek okul mezunu yeterli görülüyordu. Bu da bizlerin, hepimizin ortak şeyiyle, hiç olmazsa tercihen dersek...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Hocam, orada yalnız tercihen şey sıkıntısı çıkarabilir.

BAŞKAN – Hayır, hayır. Yani bir yere geleceğim. Şimdi, bunu yazmayıp da mecbur hâle getirdiğiniz zaman işte dört yıllık fakülte mezunu olmak yeterli sayılmıyor tek başına. Buradan zorunluluk olmuş oluyor. Dünya uygulamalarında hukuk ağırlıklı olarak seçiliyor. Yani bunlar ne kadar zorunlu, o kadarını çok bilmiyorum ama uygulamada hukukçu ağırlıklı, siyasal bilgiler, siyasette eskiden bulunmuş, tecrübesi olan o ağırlıkta seçiliyor. Yani tercihen demek bir zorunluluk getirmiyor ama şimdi bana sorarsanız, şu bir iptal şeyi olmaz: Yani diyelim ki “tercihen” buraya yazar da müracaat eden içindeki hukukçuları zayıf bulur, ötekileri kıdemli ve daha yetenekli bulur, onu seçer. Onu seçtiği zaman da sen efendim, tercihen niye tercih etmedin hukukçuyu, hukuken deme şansını ben görmüyorum. Nasıl diyecek?

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Yani o idari yargıya gidebilir komisyonlar.

BAŞKAN – Takdir ifade ediyor. Çünkü burada mahkeme ne diyecek? Yani tercihen dedi, ben de tercih ettim, işte hukuku tercih etmedim mesela. Uygulamada öyle zannediyorum ki bu laftan sonra bu yazılan cümle ağırlıklı gelişme olacaktır. Siyasal, hukuk, iktisat gibi geliyor. Başka türlü olmaz diye düşünüyorum ama bir de tabii diyelim ki dört yıllık bir fakülte mezunu ama hakikaten değişik alanlarda çalışmış çok dolu bir insan da bu kavramlar içinde bu fakültelerden mezun olmamış, ona da bir imkân verelim diyoruz. Ama bu ille olacak anlamına gelmiyor, yani orada bir açık kapı bırakılmış.

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Sayın Demirel de mühendistir ama yıllarca devleti yönetmiş bir kişidir.

BAŞKAN – Demirel’i karıştırma bu işin içerisine şimdi.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Zaten bu kanun Sayın Demirel için aslında hazırlanmıştı ama.

BAŞKAN – Evet, şimdi iki tane önerge var. Şu önergeleri de bir okuyalım tekrar.

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanun Tasarısı’nın 10’uncu maddesinin (c) fıkrasında yazılı “tercihen” ibaresinin çıkarılması ve (f) fıkrasına “affa uğramış olsalar bile” ifadesinden sonra hükmün açıklanmasının ertelenmesi kararı verilmiş olsa bile TCK’nın 2. kitabının 1. Kısımının 1 ve 2. bölümündeki suçlar ibaresinin eklenmesini arz ve teklif ederim. 07/06/2012

Ali Özgündüz
İstanbul

BAŞKAN – Öbürü.

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (1/6269 esas numaralı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu Tasarısı'nın 10'uncu maddesinin 1'inci fıkrasının (ç) bendinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

İdris Şahin

Çankırı

“Kamu kurum ve kuruluşlarında, uluslararası kuruluşlarda, sivil toplum kuruluşlarında veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarında ya da özel sektörde toplamda en az on yıl çalışmış olmak.”

BAŞKAN – İki ayrı önerge.

Şimdi, evvela şu on yıllıkla alakalı (ç) bendiyle ilgili son okuduğumuz önergeyi uygun görüyorsak bunu oylayalım.

Bunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi, Ali Bey'in önergesinden “tercihen” bölümünü çıkarsak kalan bölümü geçer gibi geliyor bana Ali Bey. Sen “tercihen” bölümünü çekmiş ol, yarısını kurtar, beni dinlersen. Benden sana söylemesi. Öyle yapalım.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Yani öbür tarafını kabul ediyorsanız tamam.

BAŞKAN – “Tercihen” bölümü dışındaki bölümü çiz de paraf yapsın. Ali Bey'e ben güvenirim gerçi ama gene de bir paragraf yapsın.

FARUK BAL (Konya) – “Tercihen” mi çıkıyor Sayın Başkanım?

BAŞKAN – “Tercihen”i çıkarıyoruz. Buradan çıkarıyoruz da başka güzel şeyler söylüyor Ali, bunu kabul ediyoruz.

FARUK BAL (Konya)- Biz de Genel Kurulda söyleriz Sayın Başkan.

ŞUAY ALPAY (Elâzığ) – Başkanım, yalnız orada bir şey var. Önergede hükmün açıklamasından geriye kalan sanki sadece insanlığa karşı işlenen suçlara.

BAŞKAN – Nasıl? Bir saniye... Şuay Bey bir şey söylüyor.

Düğmeye bas, ne diyorsan bas, söyle.

ŞUAY ALPAY (Elâzığ) – Hocam, Hilmi Kardeşimiz demin ifade etti. Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilmiş olsa dahi metne dâhil edilebilir, iyi de olur. Bir de insanlığa karşı işlenen suçlar dâhil edilir, bu şekilde düzenleme yapılır. Oradaki düzenleme biraz...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Yok, yok aynı şekilde Şuay Bey, sizin dediğiniz şekilde işte.

KOMİSYON UZMANI – İşlenmiş hâline okuyayım mı Hocam?

BAŞKAN – Tamam, işlenmiş hâlini oku.

KOMİSYON UZMANI – “Hapis cezasına ya da affa uğramış hükmün açıklanmasının ertelenmesi kararı verilmiş olsa bile TCK’nın 2. kitabının 1. kısmının 1 ve 2. bölümündeki suçlar, devletin güvenliğine karşı suçlar...” diye gidecek.

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Eğer o cümle başa geliyorsa maksat hasıl oluyor.

KOMİSYON UZMANI – Evet, başa geliyor. Okuduğum şekilde olacak.

BAŞKAN – Peki, tamam.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Şimdi, hükmün açıklanmasının geri bırakılması Hocam, tek başına değerlendirilirse o takdirde hukuki bir sonuç ihtiva etmiyor, yani bu süre içerisinde...

KOMİSYON UZMANI – “Bile”yi de çıkarttım çünkü “affa uğramış olsa, hükmün ertelenmesi bile.”

BAŞKAN – Tamam.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Bir şey söyleyebilir miyim. Bahsettiği suçların büyük bir çoğunluğu zaten hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilecek suçlar değil. Hükmün açıklanmasının geri bırakılması noktasında bir hususu buraya zikredersek, bunun beş yıl zaten bu eylemi yapmadığı zaman hukuki bir amacı yok.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Bakın “bu suçlardan”.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Peki, tamam.

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Hepsini kapsıyor.

BAŞKAN – Evet, pekâlâ. “Bu suçlar için” diyor.

Bu önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 10’uncu madde kabul edilmiştir.

Madde 11.

Adaylık ve seçim

MADDE 11- (1) Başdenetçi veya Denetçilerden birinin görev süresinin bitmesinden doksan gün önce, bu görevlerin herhangi bir sebeple sona ermesi halinde ise sona erme tarihinden itibaren onbeş gün içinde durum, Kurum tarafından Başkanlığa bildirilir.

(2) Başkanlık tarafından ilân edilen başvuru süresi içinde, 10 uncu maddede yazılı nitelikleri taşıyanlardan, Başdenetçi veya Denetçi aday adayı olmak isteyenler Başkanlığa başvuruda bulunurlar.

(3) Komisyon, Başdenetçi seçiminde başvuruda bulunan aday adayları arasından üç adayı, başvuru süresinin bittiği tarihten itibaren onbeş gün içinde belirleyerek Genel Kurula sunulmak üzere Başkanlığa bildirir.

(4) Genel Kurul, bildirim tarihinden itibaren onbeş gün içinde, Başdenetçi seçimlerine başlar. Başdenetçi gizli oyla seçilir.

(5) Başkan, üye tamsayısının üçte iki çoğunluğu ile seçilir. Birinci oylamada bu çoğunluk sağlanamadığı takdirde ikinci oylamaya geçilir. İkinci oylamada da üye tamsayısının üçte iki çoğunluğunun oyu aranır. Bu oylamada üye tamsayısının üçte iki çoğunluğu sağlanamadığı takdirde üçüncü oylamaya geçilir ve üye tamsayısının salt çoğunluğunun oyunu alan aday seçilmiş sayılır. Üçüncü oylamada üye tamsayısının salt çoğunluğu sağlanamazsa, bu oylamada en çok oy alan iki aday için dördüncü oylama yapılır. Dördüncü oylamada karar yeter sayısı olmak şartıyla en fazla oy alan aday seçilmiş olur.

(6) Komisyon tarafından oluşturulacak alt komisyon, başvuruda bulunan aday adayları arasından, seçilecek Denetçi sayısının üç katı kadar aday, başvuru süresinin bittiği tarihten itibaren onbeş gün içinde belirler ve Komisyona sunar. Komisyon sonraki onbeş gün içinde Denetçi seçimlerini yapar. Denetçiler, üye tamsayısının üçte iki çoğunluğu ile seçilir. Birinci oylamada bu çoğunluk sağlanamadığı takdirde ikinci oylamaya geçilir. İkinci oylamada da üye tamsayısının üçte iki çoğunluğunun oyu aranır. Bu oylamada üye tamsayısının üçte iki çoğunluğu sağlanamadığı takdirde üçüncü oylamaya geçilir ve üye tamsayısının salt çoğunluğunun oyunu alan aday seçilmiş olur. Üçüncü oylamada üye tamsayısının salt çoğunluğu sağlanamadığı takdirde en çok oy alan adaylardan, seçilecek aday sayısının iki katı kadar aday ile seçime gidilir. Dördüncü oylamada karar yeter sayısı olmak şartıyla en fazla oy alan aday seçilmiş olur. Birden fazla Denetçi seçimi yapılacağı durumlarda adaylar için birleşik oy pusulası düzenlenir. Adayların adlarının karşısındaki özel yer işaretlenmek suretiyle oy kullanılır. Seçilecek denetçilerin sayısından fazla verilen oylar geçersiz sayılır.

(7) Seçimler, Kurumun Başkanlığa başvuruda bulunduğu tarihten itibaren en geç doksan gün içinde sonuçlandırılır.

(8) Bu maddede yer alan süreler, Türkiye Büyük Millet Meclisinin tatilde olması veya araverme sırasında işlemez.

BAŞKAN – Madde çok açık, net, güzel.

ŞUAY ALPAY (Elâzığ) – Başkanım, 4' üncü fıkrada karar yeter sayısı olmadı, seçilemedi, ne olacak? Orada seçim tekrar edilir şeyini...

BAŞKAN – Dördüncü oylamada karar yeter sayısı olmak şartıyla...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Zaten karar yeter sayısı yoksa Meclis karar alamaz. Ona da artık müsaade edin de...

BAŞKAN – Bu Meclisle alakalı değil, alt komisyonla ilgili, komisyonla alakalı bu.

FARUK BAL (Konya) – Sayın Başkanım, bu konuda müsaade eder misiniz.

BAŞKAN – Faruk Bey, buyurun.

FARUK BAL (Konya) – Değerli arkadaşlar, bu maddede bizim köklü eleştirimiz ve önerimiz var. Şimdi, önce kamu başdenetçisi ve denetçisi ne iş yapacak? İdareyi denetleyecek. İdare kimin

elinde? İktidarın elinde. O zaman şu madde iktidar çoğunluğunu haiz, bugün Adalet ve Kalkınma Partisi, yarın bir başka parti iktidar olacaktır. Şu madde öyle tanzim edilmiş ki beni denetleyecek, benim bir adamım başdenetçi olsun. Bu maddenin Türkçesi budur. Oysa denetim işi muhalefetin işidir. Denetimi gerek İç Tüzük'ümüz gerek Anayasa'mızın mantığı gerekse demokrasinin evrensel ilkesi denetimin muhalefete tarafından yapılması lazım. O zaman başdenetçinin ve denetçinin seçiminde muhalefetin söyleyeceği sözün en azından dinlenmesi lazım, bırakın rehini, vesairesini. Bu madde ona göre düzenlenmesi lazım. Şimdi, Anayasa'nın bazı seçimler için öngörmüş olduğu metni alıp buraya getirdiğimiz zaman bu demokrasi oluyor mu? Cumhurbaşkanlığı seçimi. Sonuç ne oluyor? Sonuç belli ya da...

BAŞKAN – Başka türlü yazamayız ama. Anayasa 74 varken...

FARUK BAL (Konya) – Yazarız.

BAŞKAN – Nasıl yazacaksın? Oradaki maddeyi buraya almıştır aynen.

FARUK BAL (Konya) – Neyi?

BAŞKAN – Yani başdenetçi nasıl seçilir.

FARUK BAL (Konya) – RTÜK üyelerini nasıl seçiyorsak bunu da öyle seçeriz.

BAŞKAN – Hayır, hayır. Anladım da oradaki usul, o ayrı bir konu RTÜK'te ama Anayasa onu belirtmiş.

FARUK BAL (Konya) – Şimdi, biz bunu şöyle öneriyoruz Sayın Başkanım, müsaade ederseniz.

Birinci olarak komisyon, her gelen buna müracaat edebilir, yani hukuk fakültesi mezunu, şu yaşını doldurmuş herkes. O zaman bunu komisyon elemesi lazım. Bir mülakata tabi tutması lazım. 3 kişiyi belirlerken neye göre belirleyecek? Dolayısıyla bu mülakat düşüncesini öneri olarak komisyonun çalışmasıyla ilgili (3)'üncü fıkrasına yazmamız gerekmektedir.

İkinci olarak, (4)'üncü fıkrafta “Başdenetçi üye tam sayısının beşte üç çoğunluğu ile seçilir. Birinci oylamada bu sonuç sağlanamadığı takdirde ikinci oylamaya geçilir. İkinci oylamada da beşte üç çoğunluk sağlanamadığı takdirde önerilen adaylar seçilememiş sayılır. Onun yerine komisyon yeniden üç tane aday belirler. O yeni belirlenecek üç tane aday yine beşte üç çoğunluk ile iki defa oylama yapılır, seçilirse ne ala, seçilemezse komisyon yeni üç adayı belirler” şeklinde düzenlememiz lazım. Bu yapacağımız işin ferasetine, bu yapacağımız işin mehabetine, bu yapacağımız işin gerçekten denetim olup olmaması ile mütenasip bir durum olacaktır. Denetçilerle ilgili fıkraya gelince denetçilerin de tamamı iktidar çoğunluğu tarafından seçilecektir. Yani bu maddeyi uyguladığınız zaman üçte iki olmadı, bir üçte iki daha, olmadı salt çoğunluğun yarısı, o da olmadı, gelenlerin çoğunluğu. İktidar partisinin önereceği adaylar seçilecektir. Dolayısıyla denetimi, iktidar partisi kendi kendini denetlemiş olacaktır. Bunun adı denetim değil. Bunun adı, yapılan işlerin üstünün örtülmesi

anlamını taşıyor ve yanlış, ruhuna aykırıdır. O zaman bir çıkış yolunu gösteriyor. Anayasa'dan bir örnek olsun diye söylüyorum. RTÜK üyeleri. Onun da tabii ki seçiminde, işleyişinde çok yanlış var ama en azından denetim mekanizmasına uygun olmak üzere siyasi partilerin Meclisteki gruplarının, grup oranlarına, milletvekili oranlarına göre burada temsil edilebilmesine ilişkin bir çözüm getirebiliriz.

BAŞKAN – Şimdi, Anayasa'da bu RTÜK'le alakalı madde diyor ki “Üyeler, siyasi parti gruplarının üye sayısı oranında belirlenecek.” O söylediğinizi Anayasa yazmış.

FARUK BAL (Konya) – Bunu da yazabiliriz.

BAŞKAN – Şimdi, burada siyasi partilerle alakalı bir şey yok. Özellikle yok bildiğim kadarıyla, yani siyasi partiyle bağını külliye koparmak istiyor.

FARUK BAL (Konya) – Sayın Başkanım, bizim Anayasa'mız demokrasi ilkelerine göre tanzim edilmemiş miydi? Yani demokrat bir Anayasa'sı demiyor mu? Demokrat Anayasa demokrasinin evrensel değeri olarak denetim organını tanzim ederken muhalefetin de temsil edilebileceği ilkesini buraya yansıtmıştır.

BAŞKAN – Yani söylediğiniz şeyde, bakın 74 -doğru yanlış- bu seçim usulünü, işte 2/3 salt çoğunluk, olmadı çoğunluk diyor. Burada da yazmış.

FARUK BAL (Konya) – Sayın Başkanım, hiçbir zaman onlar olmayacak. Yani neticede çoğunluk geldiği zaman seçilmiş olacak. Bu, bu kadar basit.

BAŞKAN – Ama işte mesela Cumhurbaşkanı seçimi de benzeri var.

FARUK BAL (Konya) – O zaman buraya koymayalım bunu. Yani “İktidar partisin gösterdiğini Başbakanlık atar.” diyelim.

BAŞKAN – Ama nasıl diyelim onu? O kadar da olmaz ki o iş canım.

FARUK BAL (Konya) – Biz razıyız.

BAŞKAN – Nasıl diyelim? Ayıp olur yani şimdi.

FARUK BAL (Konya) – Hiç olmazsa biz bunu antidemokratiktir diyebiliriz. Demokrasi kılıfına gerek yok.

AYLA AKAT ATA (Batman) – Örneği çok ama.

BAŞKAN – Kör gözüne der gibi kolay mı ya!

FARUK BAL (Konya) – “TİB Başkanını, Başbakan atar” demiyor mu? Yani bir tek hukuk ve demokrasi var benim söylediğimde.

BAŞKAN – Söylediklerinde mantık olsa bile ben partilerin, yani ombudsman kurumunun da denetçilerinde siyasetçinin paylaşımı çok şey gözükmüyor. Kaldı ki RTÜK örneği, Anayasa kendi, siyasetçiyi işin içine karıştırmış, yani “Onların oy oranlarına göre, gruptaki sayılarına göre

paylaştırılır.” diyor. Dolayısıyla da bu yasada bizi Anayasa bağlamış, oynayamıyoruz. Oynayabilsek ben senin dediğine katılacağım ama.

FARUK BAL (Konya) – Başkanım, siz oynayın.

BAŞKAN – Ayla Hanım, bir şey mi söyleyeceksin?

AYLA AKAT ATA (Batman) – Evet.

Şimdi, böyle bu sorun karşımızda. Sonuç itibarıyla bugünün örneği yarın da yaşanabilir, yarın da yüzde 50 ya da üstünde bir oranla iktidara gelen bir siyasi iktidar olabilir, bu durumda bu kurumun işlevi baştan sakat olur çünkü kendisini denetleyecek bir kurumu tek başına seçmiş olacaktır. Buna bir çözüm bulmamız gerekiyor. Birincisi bu.

İkincisi, biz üçüncü fıkrada bulunan adayları arasından biri kadın olmak kaydıyla üç kişi. Mutlaka bir kadın adayın da sunulması gerektiğini düşünüyoruz. Yine altıncı fıkrada da yine “arasından” sonra gelmek üzere “üçte biri kadın olmak kaydıyla seçilecek denetçi sayısının üç katı kadar aday.” Biz buraya böyle bir ibare koymazsak Başkanım, hiçbir şekilde o pozitif ayrımcılık hükmü işlemeyecektir. Kadının statüsünün geliştirilmesi ya da istihdam alanlarında yer alması, özellikle bürokraside yer alması noktasında birtakım adımlar atılması gerektiği noktasında Hükûmetinizin de bir kararlılığı var. Başlayabiliriz buradan. Mutlaka bir kadın yer verilmeli diye o ibarenin yer alması gerektiğini de ifade ediyoruz. Önergeyi de veriyorum.

BAŞKAN – Gerçi tabii buna hiçbir engel yok, bir kadın da olur, üç kadın da olur. Beşi de kadın olur da.

AYLA AKAT ATA (Batman) – Belki üçünü de önerirsiniz. Öyle bir gerçeklik yok Türkiye’de ama en azından birinin kadın olması gerektiğini.

BAŞKAN – Kenan Bey, bu konuda bir şey der misin? Bu zor konuyu ben sana bırakayım.

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI KENAN ÖZDEMİR – Sayın Başkanım, sizin de ifade ettiğiniz gibi burada üç adayın da kadın olmasına bir engel yok. Takdir komisyonun efendim.

BAŞKAN – Yani biz Anayasa’ya onu yazdık. Gerçi uygulamada buna hiçbir engel yok. Tabii neticede üç kadın, beş kadın bir engel yok da yasalarla bunu yazma noktasına henüz sanki tam gelemedik biz. Üçü, beşi, onu diye.

AYLA AKAT ATA (Batman) – Sayın Başkanım, bir yerden başlamamız lazım. Siz başlayın isterseniz.

BAŞKAN – Evet. Vallahi o pozitif ayrımcılık şeyini de Anayasa’ya yazmada benim göbeğim patladı. Burada neler çektim. Dayak bile yedik onu burada yaparken. Neyse şimdi.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Üstelik kadınlardan.

BAŞKAN – Hem de kadınlardan yedik dayağı. Onu yazdıktan sonra da tabii... Neyse, boş ver, o kadar gitmeyelim. Bir başka yere gidecek o iş.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Hocam, burada bizim de...

BAŞKAN – Önerge var.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Önergeden önce müsaade ederseniz.

Şimdi, biz mutlaka nitelikli çoğunluk şartının aranmasını istiyoruz. Şimdi diyeceksiniz ki tabii Anayasa 74'üncü madde doğru ama aynı zamanda tabii anayasa yapım süreci devam ediyor. Biz burada bir irade beyan edelim. İnşallah Anayasa da öyle çıkar. Çünkü buradaki sistem, yani kamu denetçisi özellikle iktidara karşı -idareyi denetleyeceği için, Sayın Bal'ın dediği gibi- bağımsız, gücünü Parlamentodan alan bir kamu denetçiliği sistemi olursa faydalı olacaktır. Dolayısıyla mutlaka üçte iki çoğunluk aranmalı, mutlaka muhalefetin de kamu denetçisinin seçiminde söz sahibi olması sağlanmalıdır. Bu aynı zamanda komisyonlardaki seçimlerde de üçte iki çoğunluk şartı aranmalıdır diyoruz. Çünkü kamu denetçisi kendisini yürütme organından bağımsız hissetmesi, hatta kendisini belli bir siyasi parti seçti diye ona karşı vefa duygusuyla hareket etmemesi, gerçekten idarenin eylem veya işlemlerini, tutum ve davranışlarına Anayasa'ya, insan haklarına göre denetleyebilmesi için nitelikle çoğunlukla seçilmesi ön elemanın de mutlaka gizli oyla ve nitelikle çoğunlukla olması gerektiği kanaatindeyiz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim.

Şu önergeyi bir okutalım.

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu Tasarısı'nın 11. maddesinin 3. fıkrasında “arasından” kelimesinden sonra gelmek üzere “az biri kadın olmak üzere” ibaresinin, 6. fıkrasında “arasından” kelimesinden sonra gelmek üzere “en az üçte biri kadın olmak üzere” ibaresine yer verilmesini saygıyla arz ederim.

Ayla Akat

Batman

BAŞKAN – Ali Bey, sen destek veriyorsun.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Destekliyoruz çünkü pozitif ayrımcılık kadınlara karşı, 2010 anayasa değişikliğinde bunu iktidar partisi çok kullanmıştı. Biz de şimdi iktidar partisinin samimiyetini ölçelim, biz destekliyoruz.

BAŞKAN – Ben de bir değil, en az üç olması temennisiyle oylarınıza arz ediyorum önergeyi: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge reddedilmiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Bağımsızlık ve tarafsızlık

MADDE 12- (1) Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, Başdenetçiye ve Denetçilere görevleriyle ilgili olarak emir ve talimat veremez, genelge gönderemez, tavsiye ve telkinde bulunamaz.

(2) Başdenetçi ve Denetçiler, görevlerini yerine getirirken tarafsızlık ilkesine uygun davranmak zorundadır.

BAŞKAN – Faruk Bey, buyur.

FARUK BAL (Konya) – Bu maddeyi bence çıkaralım çünkü işlemeyecek bir maddedir.

BAŞKAN – İşlemez olur mu? Niye?

FARUK BAL (Konya) – Mevcut sistem içerisinde başdenetçi bu şekilde seçildiğine göre, denetçiler bu şekilde seçildiğine göre elbette ki yazılı bir talimat almayacaktır, elbette ki genelgeye muhatap olmayacaktır. Tavsiye şeklinde bir yazılı bir kâğıt gitmeyecektir ama kaş göz oynatmaları bile denetçilerin hâl ve hareketlerini ona göre tanzim etmeleri neticesini doğuracaktır. O bakımdan baştaki maddelere göre denetçileri gerçekten bağımsız, gerçekten tarafsız kılabilecek önerilerimiz reddedildiğine göre bu maddenin burada fazlalık olarak durduğunu düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Faruk Bey’inki tabii bir serzeniş olarak kendi içinde tutarlı, yani kurumun başından beri. Ama gene de böyle bir kuruma talimat, telkinde kimse bulunmasın, biz bunu buraya yazacağız.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 13.

Andiçme

MADDE 13- (1) Görevlerine başlarken Başdenetçi Genel Kurulda, Denetçiler ise Komisyonunda aşağıdaki şekilde andiçerler:

“Görevimi tam bir tarafsızlık, dürüstlük, hakkaniyet ve adalet anlayışı içinde yerine getireceğime, namusum ve şerefim üzerine andiçerim.”

BAŞKAN – Ali Bey, buyurun.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Hocam, daha önceki, 2005’teki tasarıda milletvekilliği yemin metnine benzer bir metin oluşturulmuştu. Şimdi, daha kısaltılmış, kısa olması uygun ancak buraya biz diyoruz ki: “Görevimi cumhuriyetin temel nitelikleri ve Anayasa’ya uygun olarak yerine getirirken tam bir tarafsızlık, dürüstlük, hakkaniyet ve adalet anlayışı içinde yerine getireceğime namusum ve

şerefim üzerine andıçerim.” şeklinde bir şey olsun istiyoruz. Anayasa ve cumhuriyetin temel niteliklerinin buraya eklenmesinin faydalı olduğunu düşünüyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Faruk Bey.

FARUK BAL (Konya) – Sayın Başkanım, biz de bu “andıçme” kelimesi yapılan yemini tam olarak karşılamıyor. Andın tam karşılığı yemin midir, onu da tam bilemiyorum, edebiyatçı değilim ama yaşayan Türkçede bunun karşılığı yemindir. Madde başlığının “yemin”, maddenin düzenlediği yemin metninin son kelimesinin de “yemin ederim” şeklinde düzenlenmesini öneriyoruz.

BAŞKAN – Evet, yani Anayasa’da “andıçme” diye de geçiyor. Belki... Ama Anayasa “andıçme” dediği için biz de öyle yazdık. Orada “ant içme” kalırsa, burada da öyle olursa biraz... Yani gene “ant içme” kalsın şimdilik. Bilmiyorum yani paralellik anlamında. Yoksa özü olarak doğru söylüyor.

Ayşe Hanım...

AYŞE TÜRKMENÖĞLU (Konya) – Hocam, burada ben de şöyle: “Görevimi tam bir tarafsızlık, dürüstlük, hakkaniyet ve adalet anlayışı içinde yerine getireceğime...” Fakat bunu söylerken başdenetçi ve denetçiler ben, tamam, tarafsızım, dürüstüm, hakkaniyete ve adalete uygun yaptığımı düşünüyorum ama burada Ali Bey’in söylediği gibi “Anayasa ve yasalara uygun şekilde” ibaresini eklessek mi diye düşünmeden edemedim. Ama “Anayasa’ya” dersek zaten “Cumhuriyetin temel ilkeleri noktasını” dememize gerek kalmayacak.

BAŞKAN – Tamam yani Anayasa’ya uygun biçimde...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Anayasa hukuka ve vicdani kanaate... Yani şeyde ki gibi olsa.

BAŞKAN – Yani zaten adalet anlayışı dediğin odur, başka ne... Nötr yazılmış, şeyden etkilenmesin diye.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – “Anlayışı içinde Anayasa’ya ve hukukun temel ilkelerine uygun olarak yerine getireceğime.” diyelim, bir ibare ekleyelim yani. O zaman cumhuriyetin temel niteliklerini de kapsar.

BAŞKAN – Başka türlü zaten nasıl yapacak?

Evet, peki, maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Ekledik mi Hocam?

BAŞKAN – Yok, bir şey eklemedik burada, sadece olsun bu sefer dedik.

14’üncü maddeyi okutuyorum:

Görev süresi

Madde 14- (1) Başdenetçi ve Denetçilerin görev süreleri dört yıldır.

(2) İstifa, ölüm veya görevden alınma gibi herhangi bir nedenle süresi bitmeden görevinden ayrılan Başdenetçi veya Denetçinin yerine yeni seçilen Başdenetçi veya Denetçinin görev süresi de dört yıldır.

(3) Bir dönem Başdenetçi veya Denetçi olarak görev yapan bir kimse sadece bir dönem daha Başdenetçi veya Denetçi seçilebilir.

(4) Başdenetçi veya Denetçiliğe seçilenlerin görev yaptıkları sürede eski görevleriyle olan ilişkileri kesilir. Ancak kamu görevlisiyken Başdenetçiliğe veya Denetçiliğe seçilenler, memuriyete giriş şartlarını kaybetme dışındaki herhangi bir nedenle görevlerinin sona ermesi, görevden ayrılma isteğinde bulunması veya görev sürelerinin dolması durumunda, otuz gün içinde eski kurumlarına başvurmaları hâlinde, atamaya yetkili makamlar tarafından otuz gün içinde mükteseplerine uygun bir kadroya atanırlar. Yüksek mahkeme üyeliğinden seçilenlerden görevi sona erenler, herhangi bir işleme gerek olmaksızın ve boş kadro şartı aranmaksızın, geldikleri yüksek mahkeme üyeliği görevine geri dönerler ve boşalan ilk üye kadrosu kendilerine tahsis olunur. Belirtilen atama yapılırken Başdenetçi veya Denetçilerin Kurumda geçirdikleri süreler makam veya hâkim sınıfından olup da yüksek hâkimlik tazminatını almaya başladıktan sonra seçilenler için yüksek hâkimlik tazminatı ödenmesini gerektiren görevlerde geçmiş olarak değerlendirilir. Bu hükümler, akademik unvanların kazanılmasına ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla üniversitelerden gelen personel hakkında da uygulanır. Mükteseplerine uygun bir kadroya atamaları gerçekleşinceye kadar süresi dolması sebebiyle görevi sona eren Başdenetçi ve Denetçilere almakta oldukları aylık ücret ile sosyal hak ve yardımların Kurum tarafından ödenmesine devam olunur. Mükteseplerine uygun kadrolara atanarlara, atama yapıldığı tarih itibarıyla Kurum tarafından ödemede bulunulmasına son verilir.

BAŞKAN – Buyurun.

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Şimdi, burada, başdenetçi ve denetçi görev süresi sona erdikten sonra kamu görevlisine ilişkin bir düzenleme yapılmış, yüksek mahkeme üyelerine ilişkin bir düzenleme yapılmış, akademik unvanları bulunanlara yapılmış. Ancak kamu görevlisi olmayan denetçi veya başdenetçi atandığı zaman...

BAŞKAN – Atanabilecek mi işte? On yıl şey yapmak filan, olabiliyor mu? Sivil toplumda belki...

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Hayır, hayır. Dönemeyeceği gibi meslekleriyle de ilişkisi kesiliyor bu insanların. Atadığınız zaman görev süresi sona erdikten sonra bunların da başdenetçi veya denetçiliğe uygun bir kadrolara atanması gerektiğini düşünüyorum. Mademki kamu denetçiliği ve başdenetçilik hukuk çerçevesinde, kanun ve nizamlar çerçevesinde yapılacaksa ve yarın endişesi taşımadan yapılması gerekiyorsa o hâlde buna ilişkin bir düzenlemenin de bu maddede mutlaka

yapılması gerektiğini düşünüyorum. Diğer şekilde amaca uygun hareket edilmeyeceğini düşünüyorum. Bu hususta bir ilave yapılması gerekir.

BAŞKAN – Yani somutlaştırırsak ne olabilir? Yargı mensubu döndü, öbürlerini de yazmış.

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Bunlara da diyor ki zaten: “Müsteşar veya müsteşar yardımcısına denk olarak sosyal haklar verilir.” diyor. Dolayısıyla bizim yapmamız gereken şey kamu görevlisi olmayanların görev süresi sona erdikten sonra müsteşar veya müsteşar yardımcısına denk bir göreve getirilmesi gerekir diye düşünüyorum.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Somut örnek verebilir miyim. HSYK üyeliğine atanan serbest avukatların tekrar görev süresi dolduktan sonra ne şekilde hareket edeceği ve ne yapacağına dair hiçbir düzenleme yok. HSYK üyeleri somut bir örnek. Bunda da bir sıkıntı var. Burada da aynen değerli meslektaşımızın da ifade ettiği gibi sonrasında ilanihaye hep kamudan seçilecektir diye bir kaide yok, sivil toplum örgütlerinden ve serbest çalışanlardan da seçilebilir. Bu şekilde bir düzenlemenin biz de uygun olacağını düşünüyoruz.

BAŞKAN – Pekâlâ.

Faruk Bey, buyurun.

FARUK BAL (Konya) – Sayın Başkanım, şimdi bu maddenin bu kadar dallı budaklı yazılmış olmasının sebebi bence ombudsman olmaya niyetli farklı kaynaklardan gelen taliplilerin geleceklerini dizayn edebilecek şekilde her ihtimali düzenlemiş olmalarıdır. Bence herkesi gelin mutlu edelim. Gelin, isterseniz herkesi mutlu edelim, herkesi rahatlatalım, “İkinci defa seçilemez.” diyelim. Artı ikinci defa seçilecek kişi eğer seçilmeyi düşünüyorsa bu takdirde kendisine görev veren gücün etkisi altında kalacaktır. Dolayısıyla denetim yapamayacaktır.

BAŞKAN – Şimdi, bu söylediğin doğru, bunda bir gerçek payı var ama...

FARUK BAL (Konya) – Diğer taraftan, ombudsmana hakikaten denetim görevi verecek isek bu takdirde ombudsmanın geleceğiyle ilgili bir kaygıya düşmemesi lazım, “Benim halim ne olur?” diye düşmemesi lazım. Seçilemediğim takdirde işte “Yargı mensubu şu işi yapacak, yargı mensubu olmayana şu iş...” Bunların hepsini kaldıralım, “En yüksek aldığı maaş neyse ondan emekli olurlar.” diyelim yaşlarını da düzeltmek suretiyle. Eğer yaşı itibarıyla emekli olamıyorsa ilk emekliliği hak ettiği tarihe kadar bu parayı kendisine ödeyelim ve bir sürü yalan yanlış şeyleri kanun maddesi hâline getirmeyelim. Doğrusu budur Başkanım. Doğrusu budur, gelin doğruyu yapın.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ali Bey, buyurun.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Biz diyoruz ki Başkanım öncelikle: “Eğer seçim nitelikli çoğunlukla sağlanamıyorsa başdenetçinin seçimi nitelikli çoğunlukla sağlanmamışsa seçilen kişinin görev süresi de o yasama dönemiyle sınırlı kalsın. Yani çoğunluk tabiri yerindeyse iktidar partisi

seçmişse başdenetçisini Parlamento aritmetiği değıştiğı zaman yeni çoğunlukla kendisini seçsin, niye eskisiyle çalışsın eğer üçte 2' yle, nitelikli çoğunlukla seçilmemişse. Aksi takdirde, zaten bu, dediğim gibi Parlamantonun ombudsmanı değil, Hükümetin ombudsmanı olacaktır. Çünkü Medis adına denetim görevi yapan kişilerin Parlamantodaki çoğunluğa sahip siyasi partinin çoğunluk oyuyla seçilip de iktidara rağmen görev yapması zor olacaktır. O nedenle, mutlaka üçte 2 nitelikli çoğunlukla seçim sağlanmalı. Eğer bu seçim olmamışsa da seçilen kişinin görev süresi kendisini seçen Parlamantonun görev süresiyle sınırlı olmalıdır. Erken seçim hâlinde yeni oluşacak parlamentoda kendisi adına denetim yapacak kişiyi seçmelidir diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Orijinali Ali Beyciğim, tabii, o iki bölü üç dediğim gibi 74'üncü madde çerçevesinde yapamayız ama...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Hocam, işte, biz şimdi Anayasa yapıyoruz ya yani eğer orada samimiysek buraya koyalım. Kim gidecek, bunu Anayasa Mahkemesine kim götürecektir, orası da yapsın.

BAŞKAN – Bu uyum yasası...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Efendim, Anayasa'yı yapıyoruz, yenisini yapıyoruz. Eğer siz diyorsanız ki: “Bu 2010'da yapıldı, zaten biz bunlara dokundurmayaacağız.” diyorsanız onu bir söyleyin, o başka bir şey.

BAŞKAN – Hayır, hayır... Dokunursak...

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Onu biz yapmadık, millet yaptı.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Millet yaptı... O zaman onları katmayacak mısınız?

BAŞKAN – Yani karışır, niye karışmasın?

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Yani “Millet yaptı.” diyorsunuz da, böyle bir mantık olur mu yani?

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Bunları yeniden tartışmanın gereği yok.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Tartışmayacak mısınız Yusuf Bey? Bu mantıkla mı Anayasa Uzlaşma Komisyonu çalışacak?

BAŞKAN – Yusuf Bey, bir saniye... Bunları tartışırız da sonuna kadar da elimizden bir şey gelmiyor.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Sayın Başbakan duymasın.

Evet, dolayısıyla Hocam, biz oraya koyarsak nitelikli çoğunluğu anayasa yapıcılara da, Uzlaşma Komisyonundaki arkadaşlara da yol göstermiş oluruz. Onlar da o maddeyi böyle düzenlerler diyorum.

BAŞKAN – İkinci kez seçime gelince yani bir kez seçim, tamam filan ama diyelim ki dört yıl çok güzel görev yaptı, “Hah şu adamı bir dönem daha seçsek, bir dönem daha kalsa bayağı bir şey yapacaktı.” filan der isek ne yapacağız? O zaman bu imkânı vermemiş oluruz.

Yalnız bu 3’üncü madde düzgün yazılmamış. Ya ben anlamıyorum. Bir dönem başdenetçi veya denetçi olarak görev yapan bir kimse sadece bir dönem daha Başdenetçi veya Denetçi seçilebilir. “Başdenetçi ve denetçi en fazla iki dönem seçilebilir.” desek, böyle değil mi? Ben mi yanlış anlıyorum?

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI KENAN ÖZDEMİR – Daha uygun olur. Burada şu tartışmalar yaşanmıştı.

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – İyi olur Başkanım. Denetçi başdenetçi diye geçebilir, başdenetçi denetçi diye geçebilir. Onu açık bırakmak için bence ifade öyle kullanılmış yani.

BAŞKAN – Kenan Bey, nedir oradaki değişiklik?

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI KENAN ÖZDEMİR – “En fazla iki defa seçilebilir.” deyince şu olabilir mi diye biz onun için bu şekilde yazdık. Bir kişi iki dönem denetçi oldu, üçüncü dönem başdenetçi olabilir mi?

FARUK BAL (Konya) – Olmasın, dirlensin Kenancığım ya!

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI KENAN ÖZDEMİR – İşte biz bunları engellemek için bu şekilde yazdık. Bir dönem başdenetçi veya denetçi olarak görev yapan kimse sadece bir dönem daha başdenetçi veya denetçi seçilebilir diye bu şekilde ifade etmeye çalıştık.

BAŞKAN – Yani ne oluyor şimdi? Bir denetçi başdenetçi seçilebilecek mi tekrar?

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI KENAN ÖZDEMİR – İkincisinde başdenetçi olabilir ama yani en fazla toplamda iki dönem. Bu başdenetçi, başdenetçi şeklinde olabilir, denetçi denetçi denetçi şeklinde olabilir, denetçi başdenetçi olabilir. Başdenetçi denetçi de olabilir bir sonraki...

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Arkadaşlar ifade etmediler, bir cümleyle söyleyeyim. Özellikle tabii bir dönem şartını da koymak suretiyle Faruk Bey o arkadaşlara önemli güvenceler tanıyalım anlamında ifadeler kullandı. Biz buradaki bir cümleyi çıkardık alt komisyon olarak. O daneydi: “Kamuda çalışanlar haricinde gelenlerin görevden ayrıldıktan sonra, yani ilk gelen tasarı şeklinde en azından üç ay boyunca bu maaş ve ödenekleri almasıyla ilgili bir hüküm vardı. Özellikle Ali Bey başta olmak üzere Nevzat Bey bu sebepsiz zenginleşmeye sebebiyet verir diye bunun çıkarılmasını istediler ve biz onu da çıkardık. Ama arkadaşların, İdris Bey’in söylediği, Yusuf Bey’in söylediği konularda haklılık payı var. Ama nihayetinde birçok buna benzer görev de var. Kendisinin de dediği gibi, HSYK gibi filan yani sivil toplum kuruluşlarından gelenlerle ilgili maalesef bir yere bu iş oturtulamamış. Yani siz 1’in 4’ünden, işte istisnai kadrodan görev vereceksiniz, daha sonra diğer

kişilerle haksız bir rekabet teşkil edecek şekilde otomatikman müsteşar veya müsteşar yardımcısı atayacaksınız kamu görevi olmaksızın. Yani bu biraz bizim bürokrasinin çok sıcak bakmadığı anladığım kadarıyla bir şey.

BAŞKAN – Hilmi Bey’i dinleyelim, Hilmi Bey bir şey söylüyor.

HİLMİ BİLGİN (Sivas) - Sayın Başkan, alt komisyon üç aylık o ödemeyi çıkartmış. Gerekçe, sebepsiz zenginleşme olarak. Ama şimdi düşünün ki serbest çalışan bir avukatı –ben avukat olduğum için söylüyorum- denetçi veya başdenetçi olarak atadık. Dört sene sonra tekrar atanmadı. Bu atadığımız kişinin bürosu kapanıyor, tüm ticari faaliyetleri bitiyor ve dört sene sonra bir anda boşta kalıyor.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Onu kendisi istemiş zaten, o göreve talip olmuş adam.

BAŞKAN – Sistem öyle, başka çare yok.

HİLMİ BİLGİN (Sivas) – Burada bunu formüle etmemiz lazım. Yani Yusuf Bey’in dediği gibi...

BAŞKAN – Milletvekilleri de boşta kalıyor. “Niye seçildik, nereden geldik biz?” diyor ondan sonra.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Başkanım, müsaade eder misiniz. Şimdi, bu görev itibarlı bir görevdir. Bu Roma hukukundaki hâkimlik gibidir. Yani parayla falan olmaz.

BAŞKAN – İtibarı olan bir görev.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Adam bu işten para kazanmaya filan geliyorsa zaten yazık yani bize yazık...

BAŞKAN – Tabii... Bu işi esasında bedava yapacak adamlar lazım bize.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Aynen öyle, aynen öyle... Dolayısıyla o nedenle biz o üç ay fazla ödemeyi bile çıkardık. Böyle bir şey olur mu? Yani parayla pulla falan filan uğraşacak adam buraya geldiği zaman idareyi midareyi denetleyemez arkadaşlar. O yolsuzluğun tam göbeğine oturur, bu işten çıkar sağlar. Dolayısıyla bu işlere girmeyelim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – 14’üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

15’inci maddeyi okutuyorum:

Görevden alınma ve görevin sona ermesi

Madde15- (1) Başdenetçinin veya Denetçilerin 10 uncu maddede sayılan nitelikleri taşımadıklarının sonradan anlaşılması veya bu nitelikleri seçildikten sonra kaybetmeleri hâlinde, durumun Komisyon tarafından tespit edilmesini takiben Başdenetçinin görevinin sona ermesine Genel

Kurul tarafından görüşmesiz olarak; Denetçilerin görevinin sona ermesine ise Komisyon tarafından karar verilir.

(2) Seçilmeye engel bir suçtan dolayı kesin hüküm giyen veya kısıtlanan Başdenetçi hakkındaki kesinleşmiş mahkeme kararının Genel Kurulun; Denetçi hakkındaki kesinleşmiş mahkeme kararının Komisyonun bilgisine sunulmasıyla Başdenetçi veya Denetçi sıfatı sona erer.

BAŞKAN – Ali Bey, buyurun.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Hocam, biz burada da görevden almaya ilişkin düzenlemenin göreve atamayla paralel olmasından yanayız. Yani nitelikleri kaybetme hâlinde ihtilaf çıkabilir. Özellikle başdenetçi ve denetçi seçilme niteliklerini yeterliliğini kaybetme hâlinde üye tam sayısının salt çoğunluğu ve gizli oyla bu işin yapılması gerektiği kanaatindeyim. Yani Genel Kurulda başdenetçilik için, denetçiler için de Komisyonda üye tamsayısının salt çoğunluğuyla ve gizli oyla yapılması gerektiği kanaatindeyim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

16'ncı maddeyi okutuyorum:

Başdenetçi ve Denetçilerin malî ve sosyal hakları

Madde 16- (1) Başdenetçiye Başbakanlık Müsteşarı; Denetçilere Başbakanlık müsteşar yardımcıları için belirlenen her türlü ödemeler dâhil malî haklar tutarında aylık ücret ödenir. Başbakanlık Müsteşarı ve müsteşar yardımcılarına ödenenlerden, vergi ve diğer kesintilere tabi olmayanlar bu Kanuna göre de vergi ve diğer kesintilere tabi olmaz. 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve diğer mevzuat uyarınca Başbakanlık Müsteşarının yararlanmış olduğu sosyal hak ve yardımlardan Başdenetçi, Başbakanlık müsteşar yardımcılarının yararlanmış olduğu sosyal hak ve yardımlardan da Denetçiler aynı esas ve usuller çerçevesinde yararlanır.

BAŞKAN - Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

17'nci maddeyi okutuyorum:

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kuruma Başvuru ve Yapılacak İşlemler

Başvuru ve usulü

Madde 17- (1) Kuruma, gerçek ve tüzel kişiler başvurabilirler.

(2) Başvuru; başvuru sahibinin adı ve soyadı, imzası, yerleşim yeri veya iş adresini, ve Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları için vatandaşlık kimlik numarasını, yabancılar için pasaport numarasını başvuru sahibi tüzel kişi ise tüzel kişinin unvanı ve yerleşim yeri ile yetkili kişinin

imzasını, varsa, merkezi tüzel kişilik numarasını ve yetki belgesini içeren Türkçe dilekçe ile yapılır. Bu başvuru, yönetmelikte belirlenen şartlara uyulmak kaydıyla elektronik ortamda veya diğer iletişim araçlarıyla da yapılabilir.

(3) Yapılan başvurulardan;

a) Belli bir konuyu içermeyenler,

b) Yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarınca karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olanlar,

c) İkinci fıkrada belirtilen şartları taşımayanlar,

ç) Sebepleri, konusu ve tarafları aynı olanlar ile daha önce sonuçlandırılanlar, incelenmez.

(4) Kuruma başvuruda bulunulabilmesi için, 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununda öngörülen idarî başvuru yolları ile özel kanunlarda yer alan zorunlu idarî başvuru yollarının tüketilmesi zorunludur. İdarî başvuru yolları tüketilmeden yapılan başvurular ilgili kuruma gönderilir. Ancak Kurum, telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ihtimali bulunan hallerde, idari başvuru yolları tüketilmese dahi başvuruları kabul edebilir.

(5) Kuruma, illerde valilikler, ilçelerde kaymakamlıklar aracılığıyla da başvurulabilir.

(6) Başvurulardan herhangi bir ücret alınmaz.

(7) Kuruma, dördüncü fıkra uyarınca yapılacak başvuruya idare tarafından verilecek cevabın tebliği tarihinden, idare başvuruya altmış gün içinde cevap vermediği takdirde bu sürenin bitmesinden itibaren altı ay içinde başvurulabilir. Başvuru tarihi, dilekçenin Kuruma, valilik veya kaymakamlıklara verildiği, diğer hallerde başvurunun Kuruma ulaştığı tarihtir.

(8) Dava açma süresi içinde yapılan başvuru, işlemeye başlamış olan dava açma süresini durdurur.

BAŞKAN – Ali Bey, buyurun.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Başkanım, biz diyoruz ki bunun, bu sistemin etkinliğini artırmak için idari müracaat zorunluluğunu kaldırması gerekir. Alt komisyonda “Ancak telafisi güç ve imkânsız zararların doğması hâlinde idari başvuru yolu tüketilmese dahi başvuru kabul edilebilir.” cümlesi eklendi dördüncü fıkraya. Ama bizim görüşümüz idari yolları tüket dersek vatandaşa sıcaklığına kamu denetçisi olaya el koyamayacak, dolayısıyla birçok delil kaybı olabilecek. Bu nedenle, idari başvuruya gitmeden vatandaş buraya müracaat etmeli. Zaten sistem idareyi denetleyeceği için yani kaymakamlığın, diyelim ki mal müdürlüğünün bir yanlış uygulamasıyla ilgili ya da nüfus müdürünün önce oraya müracaat etti, işte “Bak bakalım, altmış gün bekle, cevap verilmezse gel.” E ne zaman bana gelebilecek? Ancak telafisi güç ve imkânsız zararların doğması hâlinde. E onu kim takdir edecek?

Böyle bir sıkıntılı durum olacak. Dolayısıyla bunu çıkaralım. Yani idari müracaat yolu olmasın, buraya gitsin. Burası gerekirse idareye kendisi zaten durumu bildirsin ve sorunu çözsün.

BAŞKAN – Ali Bey, ama normal işleyen bir idari mekanizmaya bu fırsatı vermek lazım, belki düzelterek.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Hayır, oraya gidecekse zaten gitsin. Ama oraya o yol tüketilmeden buraya müracaat yolu tıkanıyor Hocam, sıkıntı orada.

BAŞKAN – Nasıl tıkanıyor?

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Tabii. Bakın, 4' üncü maddeye bakarsanız...

BAŞKAN – Kenan Bey, ne tıkanıyor?

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Efendim, İdari Yargılama Usul Kanunu'nda öngörülen idari başvuru yolları ile özel kanunlarda yer alan zorunlu idari başvuru yolunun tüketilmesi zorunludur. Bakın, yani dolayısıyla buraya idareye müracaat etmeden buraya müracaat edemeyeceksin.

BAŞKAN – Tamam, anladık.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – İdari başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurular ilgili kuruma gönderilir. Çok güzel yani dolayısıyla buraya yapılan başvurular ilgili kuruma gönderilir. Artık burada yani benim şeyimden çıktı demesin biz diyoruz. Başdenetçi ya da denetçi onu göndersin ve takip etsin. Oraya yapılan müracaatı takip etsin. Vatandaşın şikâyet makamı. Dolayısıyla ancak “Ne zaman inceleyebilir?” diyor. Telifisi güç ve imkânsız zararların doğması hâlinde bunu kabul edebilir.

BAŞKAN – İyi değil mi bu? Güzel.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Hayır, işte bunu “telifisi zor ve imkânsız” demeyelim. Yani her hâlde kendisine yapılan müracaatı kabul eder ve şikâyeti inceler. Gerekirse idareye de gerekli tedbirlerin alınmasını ister. Yani vatandaşın...

BAŞKAN – Şimdi, şöyle: Yani idareye bu imkânı vermek lazım Ali Bey yani idareye vermeden belki düzelterek yani niye doğrudan...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Tabii, idarenin yolunu tıkamayalım. Ama buraya müracaat eden adam idareye gitmemişse bu müracaatı da sürdürelim diyorum. Yoksa oraya giden zaten gitsin, ona bir şey demiyoruz.

FARUK BAL (Konya) – Sayın Başkan, ben belki bir çözüm olarak bizim de bir önerimiz vardı. Tabii idari başvuru yolunun tüketilmesi zorunluluğu zaman içerisinde hak kaybına neden olabilir. Ali Bey'in dediği doğru. Ama diğer taraftan da idarenin yaptığı işlemi düzeltebileceği idari kademelerden geçmesi de bir gerçektir, bu da yapılması lazım. 17' nci maddenin dördüncü fıkrası bu yol idari başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvuruyu idari mercie geri gönderiyor. Belki bu maddenin sonuna şöyle bir cümle eklersek maksat hasıl olmuş olabilir: Bu hâlde ilgili kurum yaptığı işlemin sonucunu kuruma bildirir. Yani bil ki bana bir şikâyet yapıldı, ben bu şikâyeti sana gönderdim,

bu şikâyet filanca kişinin hakkını ihlal ettiğine ilişkindi, sen bunun işlemi neyse kendine göre yapacağını yap ama sonucunu da bana bildirmek suretiyle kuruma yapılmış olan şikâyeti sonuçlandırıcı bir işlem olarak kanuna son bir cümleyi ekleyebiliriz.

BAŞKAN – Şimdi, Faruk Bey, burada, bak, “İdarî başvuru yolları tüketilmeden yapılan başvurular –Kime yapılan başvuru? Denetçilere- ilgili kuruma gönderilir demek bu demek değil mi? Yani benim haberim var, bakın böyle bir şey var. Bu o demek değil mi zaten?

FARUK BAL (Konya) – Ama ilgili kurumla yaptığı işler sonucunu denetçiye bildirir.

BAŞKAN – Hayır, idareden tatmin olmazsa tekrar zaten müracaat edecek. Oradan diyelim gitti, sonuç alamadı, başdenetçiye geri gelecek o, süresi bitmiyor ki.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Hocam, bu delillerin zamanında toplanmasını yani bu ciddi anlamda sıkıntı yaratacak. Olaya zamanında müdahale etmek ve delillerin kaybolmasını doğurabilir. Çünkü idareyi idareye siz bildiriyorsunuz. İdare belki suçunu bile örtmek için gerekli tedbirleri alacaktır. Dolayısıyla bana göre kamu denetçisine o yetkiyi verelim, vatandaş zaten idareye gitmişse gitmiştir. Ama kamu denetçisine başvurmuşsa olaya zamanında müdahale edilmesi ve delillerin kaybolmasının önlenmesi açısından bunu mutlaka şeye gönderme yükümlülüğü olmamalıdır. “Telifisi güç ve imkânsız zararlar” denmiş, biraz yumuşatılmış ama bence yeterli değil.

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Başkanım, biz bu madde üzerinde de çok çalıştık. Doğrusu ikinci paragraftaki konuyu arkadaşlar dile getirmedi, bir genişletme yaptık. Yabancılar veya Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığını kaybettikten sonra Türkiye’ye pasaportla girip gelen vatandaşlarımızla ilgili de başvuru imkânı getirdik.

Bunun yanı sıra Avrupa’daki bir kısım örnekleri de resen başvuru imkânı da tanınmış. Bizim sistemimizde resen başvuru yani resen el koyma imkânı tanınmadığı için biz burada bir esneklik olsun diye bu son cümleyi ilave ettik. Burada maksadımız kamu denetçisinin elini bir miktar daha güçlendirmek. Bana göre bu yeterli bir şey. Ayrıca bu madde biraz sonra oylarınızla kabul edilecek olursa bir fıkra daha ekliyoruz. O eklediğimiz fıkrayla yani başvuru kimliğinin gizli tutulması maddesini de koyduktan sonra burada kişilerin mağduriyetine bana göre tam önleyici bir mekanizma oluşturmuş oluyoruz. Maksat hasıl olmuş oluyor.

BAŞKAN – Maksat hasıl oldu.

Şimdi, burada yalnız bir cümlede diyor ki: “...kanunlarda yer alan zorunlu idarî başvuru yollarının tüketilmesi zorunludur.” Diyor. Oraya “gereklidir” diyelim ikinciye.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – İşte, onu koymayalım, onu çıkaralım.

BAŞKAN – Neyi çıkaralım?

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – O zorunluluk ibaresini çıkartalım.

BAŞKAN – Hayır, benim dediğim başka bir şey, ben cümleyi düzeltmeye çalışıyorum. Çıkartma değil de...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Başkanım, onu çıkarırsak çok güzel düzelecek yani zaten ortada sorun kalmayacak.

BAŞKAN – Ali Bey, idareye bir imkân vermeden niye biz ombudsmana gidiyoruz. Benim hafızam bunu hakikaten almıyor.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Hocam, zorunluluk... Hayır, hayır Başkanım, giderse gitsin. Zaten gitsin vatandaş engel değil ki ama zorunlu koymayalım.

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Ali Bey, zaten tutum davranışla ilgili böyle bir mecburiyet yok. idari başvuruyla olmadığı için. Orada direkt bir başvuru söz konusu.

BAŞKAN – İkinci zorunluluğu gereklidir diye düzeltiyoruz.

Pekâlâ, önerge var, okutuyorum:

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 1/626 Esas Numaralı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu Tasarısının 17 nci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümlelerin eklenmesini arz ve teklif ederim.

Fatoş Gürkan

Adana

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

17'ci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

18'inci maddeyi okutuyorum:

Bilgi ve belge istenmesi

Madde 18- (1) Kurumun inceleme ve araştırma konusu ile ilgili olarak istediği bilgi ve belgelerin, bu isteğin tebliğ edildiği tarihten itibaren otuz gün içinde verilmesi zorunludur. Bu süre içinde istenen bilgi ve belgeleri haklı bir neden olmaksızın vermeyenler hakkında Başdenetçi veya Denetçinin başvurusu üzerine ilgili merci, disiplin soruşturması açar.

(2) Devlet sırrı veya ticarî sır niteliğindeki bilgi ve belgeler, yetkili mercilerin en üst makam veya kurulunca gerekçesi belirtilmek suretiyle verilmeyebilir. Ancak, Devlet sırrı niteliğindeki bilgi ve belgeler Başdenetçi veya görevlendireceği Denetçi tarafından yerinde incelenebilir.

BAŞKAN – Faruk Bey, buyurun.

FARUK BAL (Konya) – Sayın Başkanım, burada birinci fıkrada “disiplin soruşturması açar” diye bitiyor cümle. Oysa bu aynı zamanda adli bir suçu da oluşturabilir. Dolayısıyla “disiplin soruşturması” ibaresinin çıkarılarak yerine “soruşturma açar” dediğimiz zaman ne soruşturma açacaksa o soruşturmayı açar olur.

BAŞKAN – Şimdi, “disiplin soruşturması açar” ı çıkaralım mı dedin?

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Doğru söylüyor.

BAŞKAN – Ali Bey...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Başkanım, biz bu ikinci fıkrayla ilgili bizim çekincemiz var. Devlet sırrı niteliğindeki belgeleri inceleme yetkisi tanınıyor başdenetçi ve denetçiye. Bildiğiniz gibi suç soruşturması yapan cumhuriyet savcısı dahi devlet sırrı niteliğindeki belgeleri inceleyemiyor. İşte kozmik odada yaşandı. Savcı aldı polisleri de yanına bastı, hop dediler dur kardeş sen yapamazsın yani Ceza Usul Kanunu’nda hüküm var ancak hâkim gidip inceleyebildi nitekim. Özel yetkili mahkemeler kendilerini her şeyin üzerinde saydıkları için işte böyle hareketlerde bulundular. Ki orada bir suç soruşturması vardı. Şimdi bu denetçilik kurumunda şey yok biliyorsunuz, suç soruşturması yapmayacak idarenin eylem ve işlemlerine karşı bir denetim mekanizması. Siz bu kişiye devlet sırrını inceleme yetkisi veriyorsunuz. Benim adıma, parlamento adına denetim yapacak kişi benim olmayan hakkı kullanıyor. Ben devlet sırrına erişemiyorum milletvekili olarak bu kişi erişecek. Ben diyorum ki bizim önerimiz budur. Eğer gerek görülürse denetçi tarafından incelenmesi gerekiyorsa Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu tarafından karar verilmesi hâlinde devlet sırrı niteliğindeki belgeleri inceleyebilme imkânı tanınsın yoksa bu hâliyle ciddi sıkıntılar doğacaktır. Eline çantayı alan denetçi efendi hadi bakalım aç kapıyı ben burayı inceleyeceğim diyebilecektir, tehlikelidir. Yani ciddi sorun doğuracaktır.

BAŞKAN – Hantal bir yapıya büründürülür, Meclis bununla nasıl uğraşacak yani?

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) - Özel bir yetkidir bundan geri dönüş olması bu kurumu zayıflatır tam tersine. O soru disiplin...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) - Suç soruşturmasında verilmeyen yetkiyi oraya veriyorsunuz. Yani suç soruşturmasını yapan...

FARUK BAL (Konya) – Sayın Başkanım şimdi, devlet sırrı ve ticari sırla ilgili bilgi ve belgeleri denetçi ve baş denetçilerin inceleyebilmesi hukukun pek çok alanını ilgilendirir. Ticaret Kanunu’nu ilgilendirir, millî güvenlik politikasını ilgilendirir, vesaire pek çok alanı ilgilendirir. Şimdi hâkim statüsünde olmayan baş denetçi ve denetçinin her ne kadar bu bilgileri açıklaması yasaklansa bile bunları edinmesi ileride telafisi mümkün olmayacak sonuçları doğurabilir. Örneğin çok önemli bir markanın ticari sırrını elde etti bu denetçi. Elbette ki ona güvenmek lazım ama o sırrın sahibi bunun ifşa edilmesi, paylaşılması veya ticari bir işe dönüştürülmesi kaygısını nasıl telafi edeceğiz? İhlal etti, örneğin tabii...

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) - Bir güvence getirilmiş burada da.

FARUK BAL (Konya) - Burada böyle bir durum olduğu takdirde başka bir şey getirelim yani işin içerisine yargıya her şeyi doğru yapar anlamında söylemiyorum ama hukuk bu gibi işlerde yargıya

bağlıyor. Yani yargı kararını gerektiriyor. Bu gibi işlerde vermiyorsa gerekçesini de anlatıyorsa ilgili kurum ve kuruluş ombudsman da veya baş denetçisi de bunu kabul etmiyorsa tekrar ver dediğinde o kurum gitsin mahkemeye. Bu devlet sırrıdır ben bunu vermiyorum desin, kurum gitsin. Yani böyle bir yol getirelim, başka türlü olmaz.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) - Sayın Başkanım, esas gücü elinde bulunduranın denetleyecek olan hükümlerden bir tanesidir bu yani biraz da buna Hükümet eğer evet diyorsa kendi elindeki yetkiyi, gücü bir yerde denetime açmış oluyor. Bence çok çağdaş bir hüküm yani isabetli bir hüküm. Biz bunu epeyi mücadelesini verdik. Daha önceki şekillerinde bu yoktu yani ticari sır devlet sırrı vermez şeklinde direkt onu engelleyici hükümler vardı. Bugün bu noktaya gelmiş olması çok ileri bir adımdır. Bunun aynen bulunması gerekir.

BAŞKAN – Kenan Bey’in bu konuda bir şeyi var mı?

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI KENAN ÖZDEMİR – Sayın Başkanım şimdi şunu arz edeyim öncelikle: Bu 18’inci maddenin ikinci fıkrasının son cümlesi ilk defa bu tasarıda yer alan bir cümledir, geçmiş dönem tasarılar ve kanunlarda yer almıyordu. Şimdi bu konuya baktığımızda aslında Ceza Muhakemesi Kanunu’nda artık belli miktarın üzerindeki cezayı öngören suçlar bakımından devlet sırrı mefhumu yoktur yani mahkemelerden bir şey gizlenmez. Mahkemeden ve savcılıklarda bu çerçevede şey yapıyorlar. İdari yargıya geldiğimizde idari yargıdaki durum şu: İdari yargıda taraflardan birinin daha doğrusu devletin veya idarenin dayandığı bir şey. İşte bu devletin güvenliğine yüksek menfaatlerine alakalıdır dediğinde vermeyebiliyor yalnız bunun müeyyidesi olarak da verilmeyen bilgi ve belgelere dayanılarak ileri sürülen savunmaya göre karar verilemez deniliyor idari yargıda. Şimdi biz bunu düşünerek yargı perspektiften baktığımızda önceki düzenlemelerde buna yer vermemiştik. Ama Avrupa uygulamalarına baktığımızda iyi uygulama örneklerine baktığımızda ombudsmanlara sır diye bir şey uygulanmaz dediler. Çünkü burada ombudsmanın kendisine yapılan başvuruyu da bir nihayettlendirmesi lazım. Öneride bulunacak mı, bulunmayacak mı, doğru mudur, değil midir? Bunun çözümü de dediler genel olarak kabul edilen sistem ombudsmana eğer bu devlet sırrı niteliğindedir diye bir cevap geldiyse o zaman biz gideriz yerinde sadece inceleriz ve raporumuza bunu yansıtmayız ama karar vermemizde dikkate alırız. Biz bu yöntemi benimsedik. Bu aslında devlet açısından yani Sayın Akman’ın da ifade ettiği gibi...

BAŞKAN – Rapora yansıtmayız diyor.

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI KENAN ÖZDEMİR – Tabii. Raporda içeriğini yansıtmıyor ama ben gerekli incelemelerimi yaptım, idarenin yaptığı bu işlem doğrudur veya yanlışır şeklinde.

Arz ederim.

BAŞKAN – Mevzu anlaşılmıştır.

Ali Bey, bir şey mi diyorsunuz?

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Yani ben tekrarlıyorum.

BAŞKAN – Bu son şey önemli yani karara yazmıyorsa.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Karara yazmıyor da o bilgiye vâkıf oluyor. Yani parlamenter ben istediğim zaman soru önergesiyle gizli tutanağı alamıyorum, devlet sırrı, gizli tutanak. Yani benim adıma denetim yapacak kişiye niye bu yetkiyi veriyoruz? Benim olmayan yetkiyi benim adıma denetim yapacak kişiye nasıl veririz? Genel Kurula bari bırakalım. Genel Kurul karar verirse ancak inceleyebilme hakkı olsun.

BAŞKAN – Her olayda Genel Kurul toplanacak. Zaten bizim başımız dertten kurtulmuyor.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – En azından Genel Kurul olmuyorsa İnsan Hakları İnceleme ve Dilekçe Komisyonu, Karma Komisyona verelim. Yani oranın gerek görmesi hâlinde olsun.

BAŞKAN – Tamam mevzu anlaşıldı.

Pekâlâ bu maddeyi de oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bilirkişi görevlendirilmesi ve tanık dinlenmesi

MADDE 19- (1) İnceleme ve araştırma konusu ile ilgili olarak Başdenetçi veya Denetçiler bilirkişi görevlendirebilir.

(2) 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümleri saklı kalmak üzere, bilirkişi olarak görevlendirilen kamu görevlilerine her inceleme ve araştırma konusu için (1000), diğer kişilere her inceleme ve araştırma konusu için (2000) gösterge rakamının memur aylık katsayısıyla çarpımı sonucu bulunacak miktarı geçmemek üzere görevlendirmeyi papanın kararı ile bilirkişi ücreti ödenir. Bu ödemeler, damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaz.

(3) İnceleme ve araştırma konusu ile ilgili olarak Başdenetçi, Denetçiler veya uzmanlar tanık ya da ilgili kişileri dinleyebilir.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İnceleme ve araştırma

MADDE 20- (1) Kurum, inceleme ve araştırmasını başvuru tarihinden itibaren en geç altı ay içinde sonuçlandırır.

(2) Kurum, inceleme ve araştırma sonucunu ve varsa önerilerini ilgili mercie ve başvurana bildirir. Kurum, başvurana, işleme karşı başvuru yollarını da gösterir.

(3) İlgili merci, Kurumun önerileri doğrultusunda tesis ettiği işlemi veya Kurumun önerdiği çözümü uygulanabilir nitelikte görmediği takdirde bunun gerekçesini otuz gün içinde kuruma bildirir.

BAŞKAN – Ali Bey.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Evet hocam şimdi altı ay içinde sonuçlandırır ama sonuçlandırmazsa ne olacak orası bir boşlukta kalmış. Dolayısıyla biz diyoruz ki altı ay içinde sonuçlandırın, altı ay içinde sonuçlandırmadığı takdirde bu konuyla ilgili bir daha rapor açıklamasın, incelemeye devam etmesin, bıraksın. Bıraksın ki normal sistem yargı yolu, idari yargı yolu işlesin. Aksi takdirde ucu açık, işte olayın özelliği, soruşturmanın kapsamı diyerek belki de bir yıl, iki yıl elde tutacak. Konjonktüre göre raporu açıklayıp açıklamayacak, ciddi sıkıntılar doğuracak. Eğer etkinlik istiyorsak altı ayda sonuçlandırılmalı, altı ayda bitiremiyorsa da artık bu konuyu tabiri caizse bir daha konuşmasın.

BAŞKAN – Bu ona gelmiyor mu? En geç altı ay içinde diyoruz. En geç dendiği zaman...

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Tamam da hocam yani sonuçlandırmadı ne oldu? Yedinci, sekizinci ayda rapor açıldı. Biz diyoruz ki: Eğer sonuçlandırmaması da o konu hakkında artık rapor rapor yapamazsın, açıklayamazsın, el çeksın.

BAŞKAN – Nasıl yazacak ki altı ay dolmuş, bitmiş.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Yani müeyyidesi yok ki.

BAŞKAN – Kurumun inceleme ve araştırması baştan itibaren altı ay içinde sonuçlanmaması hâlinde de durmuş olan dava açma süresi kaldığı yerden devam eder diyor zaten.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Tamam, dava açma süresi devam eder tamam da bu yedinci ayda rapor açıkladı, efendim biz bu konuyu inceledik altı ay içinde sonuçlandıramadık vatandaşın hakkını ihlal edilen hakkını telafi edemedik ama böyle böyle şeyler tespit ettik dedi. Ne olacak? Müeyyidesi yok. Yapabilir. Biz diyoruz ki buraya koyalım. Altı ay içinde bitiremediği takdirde bir daha tabiri caizse ya şimdi konuş ya da sus diyor ya onun gibi kardeşim altı ay içinde ya bitir ya da bir daha da konuşma.

BAŞKAN – Faruk Bey, buyurun.

FARUK BAL (Konya) - Ali Bey'in dediği husus doğru. Eğer altı ay içerisinde sonuçlanmamışsa işlem burada sonuçlanmaması hâlinde şu iş yapılır diye bir hüküm konulmazsa işlem devam edebilir.

BAŞKAN – 21' de var da onun için söylüyorum.

FARUK BAL (Konya) – Bir dakika benim bir izahatımı bekleyin lütfen.

İşlem devam ettiği zaman ne olur? Sonuçsuz olduğu gibi eğer rapor yayınlanırsa bu rapor açılmış olan sizin bahsettiğiniz hükme göre açılmış olan idari yargıyı etkileyebilecek bir hâl doğurur. Yani ombudsmanın görüşü budur açıklaması oradaki yargı faaliyetini de etkileyebilir. Şimdi bu

sonuçları engellemek için altı ay içerisinde sonuçlanmamış ise rapor açıklanmaz ve işin sonuçlandırılmadığına dair bir karar verilir. Bir şekilde...

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) - Zaten bu bir öneri. Bu icranın yerine geçerek bir iş yapmıyor ki vatandaşın orada bir mağduriyeti söz konusu olsun. Davayla ilgili mağduriyet için hüküm getirilmiş. Konuyla ilgili yani önerilerde bu gibi kamuoyu baskısı oluşturacak zaten. Yani siz sanki kişinin...

FARUK BAL (Konya) – Tam da burası mahkemeler kamuoyu baskısı altında kaldığı an tarafsızlığını yitirir. Bu Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihadıdır, tam da konu bu.

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) - Biz ombudsman için söylüyoruz bunu. Altı aylık...

FARUK BAL (Konya) – Hayır hayır, bitirilemedi, adam gitti davaya devam ediyor. Davaya devam ederken birinin açıklama yapması özellikle ombudsmanın açıklaması yapması onun etkilenmesi sonucunu doğurur.

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) - Bence hüküm yeterlidir Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Kenan Bey, buyurun.

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI KENAN ÖZDEMİR – Sayın Başkanım, tasarı içindeki düzenlemeler bir bütün olarak baktığınızda bu konuda herhangi bir sorun alanı bırakmamaktadır. Şöyle ki: Doğrudur baktığımızda altı ay içinde inceleyip sonuçlandırma bir düzenleyici süredir. İstenilen bu süre içinde sonuçlandırılmasıdır ama Avrupa örneklerine de baktığımızda bu süre içinde sonuçlandırılmayacak işler de olabilir fakat ola ki sonuçlandırılmazsa bunun çözümü bir 21.3’ de durmuş olan dava açma süresinin devam edeceği. İki, diyelim ki dava açma süresi işlemeye başladı, kişi gitti davasını da açtıysa bu sefer 17’ de gündeme geliyor çünkü yapılan başvurulardan diyor yargı organlarında görülmekte olanlar incelenmez. Zaten kurum artık davalı olacağı için...

BAŞKAN – Yani artık otomatikman bakamaz hâle geliyor.

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI KENAN ÖZDEMİR – ...otomatik olarak bakamaz hâle gelecektir ama ne olacaktır? Dava konusu edilmemişse kişi ola ki başvurmamışsa incelemesini devam ettirebilir, ona da bir engel yoktur ama...

BAŞKAN – Yani görülmekte olan...

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI KENAN ÖZDEMİR – ...görülmekte olanlar incelenmeyecektir.

FARUK BAL (Konya) – Sayın Başkanım, Kenan Bey’in açıklamaları tatmin edici ancak davanın açılıp açılmadığını elindeki evrakı inceleyen uzman nereden bilecek? Yazı yazacak. Nereye yazacak? Davacı kişiye. Beşinci aya geldik ey davacı sen talepte bulunan sen herhangi bir yere dava açtın mı? Bunların hepsini kestirip atmanın yolu...

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – İdare bildirecek.

BAŞKAN - Şimdi Kenan Bey, ben şunu öğrenmek istiyorum...

FARUK BAL (Konya) – Olmaz olur mu, olur. Bildirirse ne olur yani, ben bu işi zamanında bitiremedim kararı verecek adam.

BAŞKAN - Bu 20' nci maddede altı aylık süre dolduktan sonra diyelim yedinci ayda daha da dava açmadı adam bekliyor o hâlde süresi var dava açmanın, karar verebilecek mi?

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI KENAN ÖZDEMİR – Verebilir.

BAŞKAN – Verebilecek. Dava açmamışsa.

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI KENAN ÖZDEMİR – Dava açılmamışsa evet.

BAŞKAN – Ali Bey bunun ne zararı var. Diyelim yedinci ayda verdim mesela. Mesela şeylerde oluyor bu doçentlik jürilerinde adama iki ay süre veriyorsun, üç ay sonra veriyor. Yani düzenli bir süre olduğu için, hak düşürücü olmadığı için.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) - Başkanım, şimdi bunun amacı, bu nedir? Etkin... Bakın bu kurumu biz niye getiriyoruz? İdarenin etkin, hızlı bir şekilde denetlenip hak kayıplarının önlenmesi değil mi? Altı ay içinde bitirilmemişse ucu açık...

BAŞKAN – Dava açacak.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Bakın nereye kadar? Zamanaşımına göre. Gelen dava açma zamanaşımı. Haksız fiilden dolayı işte örneğin bir yıl. Yani vatandaş bir yıl bekleyecek mi? Ya da suç varsa suç şüphesiyle ceza zamanaşımına tabidir tazminat davası açmakta. İdarenin kusurundan dolayı diyelim idareye tam yargı davası açacak gibi. Biz yani ucu açık niye bırakıyoruz? Altı ayda bitiremiyorsa bu kurum bu işleri bıraksın, kapatsın, dosyayı kapatsın.

BAŞKAN – Şöyle kabul edelim. Diyelim altı ay hakikaten doldu, ilgiliyle de görüşmelerde öğrendi ki lehine bitiyor bu iş. Altı ayı üç gün geçe verdi. İyi değil mi yani kişi için de güzel bir şey değil mi yani?

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Bakın o da olmaz. Bana göre o karar geçersiz olur. Tavsiye niteliğinde karar zaten anlamı yok dersiniz ayrı mesele çünkü en geç altı ay içinde sonuçlandırılır diyor. Yani dolayısıyla... Çünkü bakın buradaki mesele bu, bir sistem olarak kuruyoruz. İleride belki başka bir maddeye bir ek koyacağız. Diyeceğiz ki bu ombudsman yani kamu denetçisinin raporunda belirtilen tazmini hususlar idare tarafından yerine getirilir ve yerine getirilmemesi hâlinde ilgili kişinin cezai ve hukuki sorumluluğu yoktur diye bir madde eklediğimiz anda parasal konularda da idareye tavsiyede bulunabilecek. O zaman da sen kardeşim bekle biz bu işi çözüyoruz, pazarlık yapıyoruz, ucu açık sürekli kamuoyunun gündeminde olan bir sistem yani bir an önce bunun bitmesi lazım, altı ayda bitmiyorsa kapatsın meseleyi.

BAŞKAN – Vatandaşın lehine bizim söylediğimiz. Senin söylediğin aleyhine oluyor.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Vatandaşın lehine değil. Benim söylediğim: Altı ayda bitir kardeşim.

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Eksik belgeyle karar verdiğini iddia edersin bu seferde.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Hayır altı ayda bitir. Bizim dediğimiz sistem zaten bütünüyle olursa...

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Bakın bilgi belge topluyor. O zaman da eksik evrakla karar vermek zorunda kalır, öneride bulunmak zorunda kalır.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – O zaman...

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Bu vatandaş aleyhine bir hükümdür söylediğiniz şey.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – O zaman Yahya Bey dediğimizi yapın, uzlaşma olsun herkes kendi alanında uzmanlaşsın, ihtisaslaşmayı bizi kabul edin, o zaman sıkıntı olmaz.

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Plan ve Bütçe Komisyonunda da aynı hüküm var, sürelere uyulmuyor yani.

BAŞKAN - Faruk Bey ilaven mi var? Oylamaya geçeceğim.

FARUK BAL (Konya) – Sayın Başkanım, ben tabii bu konuşmaları duyunca biraz daha işin ciddiyetine vâkıf olmamız gerekir diye düşünüyorum. hukukumuzda pek çok konu kanun koyucu tarafından önemsenmiş bu işler suç ... hükümlerine göre yapılır, duruşmalar on beş günü geçmez tayini, üç ayda bitirilir, beş ayda bitirilir diye kanunlarda bir sürü hüküm var. Bu hükümlerin hiçbirisi uygulanmaz mahkemelerde. Niçin? İşim çok gel sen yap kardeşim.

BAŞKAN – Doğru.

FARUK BAL (Konya) – Şimdi o zaman eğer Yahya Bey'in ifade ettiği altı ay bittikten sonra dava açılmamış ise ombudsmanın görevi devam edecekse hiçbir surette hiçbir ombudsmanın işi altı ay içinde bitmez.

BAŞKAN – Dava açsın, engel yok ki, altı ay doldu, gider davasını açar.

FARUK BAL (Konya) – O zaman niye altı ay... O zaman bunu gelin aklısıyla yapalım.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – O zaman altı ay niye bekledi? Bakın...

Bir baskı unsuru olsun diye...

FARUK BAL (Konya) – Olmaz Yahya'cım, olmaz.

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) - Uzmanlar o şekilde dosya versin.

FARUK BAL (Konya) – Olmaz.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – O zaman zorunlu diyelim işte, altı ay zorunlu olmaz. Altı ay zorunluluk koyalım o zaman.

FARUK BAL (Konya) – İdarenin verimli, hızlı çalışması ilkesini bu altı aylık sürede sonuca sağlanmazsa asla bitmez.

BAŞKAN – Bana sorarsanız vatandaş bakımından hiçbir hak kaybı olmuyor, altı ay dolmuş, gitsin davasını açsın. Ne engeli var anlamıyorum ki ben onu, niye yani? Hiçbir kaybı yok.

Evet, ne ise...

Pekâlâ ben maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Dava açma süresinin yeniden işlemeye başlaması

MADDE 21- (1) Başvurunun Kurum tarafından reddedilmesi halinde, durmuş olan dava açma süresi gerekçeli ret kararının ilgiliye tebliğinden itibaren kaldığı yerden işlemeye başlar.

(2) Başvurunun Kurum tarafından yerinde görülerek kabul edilmesi halinde; ilgili merci Kurumun önerisi üzerine otuz gün içinde herhangi bir işlem tesis etmez veya eylemde bulunmaz ise durmuş olan dava açma süresi kaldığı yerden işlemeye başlar.

(3) Kurumun, inceleme ve araştırmasını, başvuru tarihinden itibaren altı ay içinde sonuçlandıramaması halinde de durmuş olan dava açma süresi kaldığı yerden işlemeye başlar.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Raporlar

MADDE 22- (1) Kurum, her takvim yılı sonunda yürütülen faaliyetleri ve önerileri kapsayan bir rapor hazırlayarak Komisyona sunar. Komisyon, bu raporu ara verme ve tatil dönemleri hariç olmak üzere iki ay içinde görüşüp, kendi kanaat ve görüşlerini de içerecek şekilde özetleyerek Genel Kurula sunulmak üzere hazırladığı raporu Başkanlığa gönderir. Komisyonun raporu Genel Kurulda ivedilikle görüşülür.

(2) Kurumun yıllık raporu, ayrıca Resmî Gazetede yayımlanmak suretiyle kamuoyuna duyurulur.

(3) Kurum; açıklanmasında fayda gördüğü hususları yıllık raporu beklemeksizin her zaman kamuoyuna duyurabilir.

BAŞKAN – Ali Bey, buyur.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Başkanım, biz diyoruz ki denetçinin raporuna komisyon görüş falan katmasın, oraya artık müdahale etmesin, on beş gün içinde başkanlığa gönderilsin ve genel kurulda da bu raporlar bir ay içinde görüşülsün diyoruz. Yani bir aylık bir süre genel kurula tanınması ve ayrıca denetçinin raporuna komisyon kendi görüşünü katmadan sadece aracılık etmesi gibi. Şey

benzeri işte Sayıştayla Plan ve Bütçe Komisyonu arasındaki ilişki benzeri komisyonla bu kurum arasında böyle bir ilişki kurulsun sadece aracılık yapsın istiyoruz.

BAŞKAN – Ali Bey, Plan ve Bütçede sadece aday seçim olduğu için, seçim sadece ama burada bir değerlendirme var. Bence ihtisas olarak gördüğümüz Dilekçe Komisyonu ve İnsan Hakları Komisyonu bu konuda Meclisin bir parçası olarak rapor yazarsa bu işini bu genel kurul kolaylaştırır yani muhalefet de söyleyeceğini söyler, öbürü de söyleyeceğini söyler, ondan sonra rapor olarak gidecek. Bir de burada zaten alınan bir karar olmayacak ki, diyecek ki tartışmalar şöyle gerçekleşti, şunlar görüş olarak bildirildi. Seni görüşün olacak, Faruk Bey'in görüşü olacak. Uygun görürseniz işte artık orada hangi üyeler varsa onların görüşü olacak filan.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Şimdi olacak da Hocam bu diyor ki: Denetçinin raporunu özetleyerek kendi görüşünü de ekleyerek yani denetçinin raporuna müdahale edecek komisyon, işte sıkıntı orada. Yani oraya müdahale etmesin. Tamam denetçinin raporu olsun...

BAŞKAN – Ama o raporun aslı gene olacak Genel Kurulda, özetledikten sonra size o dağıtılacak onun şeyi.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Ona müdahale edilmesin, o gelsin Genel Kurulda okunsun. On beş gün içinde bu işi bitirsin komisyon, bir ay içinde de Genel Kurulda görüşülsün yoksa sıraya girdi derler yasama dönemi biter, kadük oldu, bir daha al iş uzar.

BAŞKAN – Valla Genel Kuruldaki o kalabalık şeyine bence bu bir destek olmaktır, yardımcı olmaktır, bir nüve çalışmasıdır. Ben bunda fayda görüyorum yani.

Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Açıklama yapma yetkisi

MADDE 23- (1) Kurumun faaliyetleri hakkında açıklama yapmaya Başdenetçi veya görevlendireceği Denetçi yetkilidir.

BAŞKAN - Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Personele İlişkin Hükümler

Personelin atanması

MADDE 24- (1) Genel Sekreter, en az dört yıllık yükseköğretim kurumu mezunu, Devlet Memurları Kanununa tabi görevlerde on yıl hizmeti bulunan ve aynı Kanunun 48 inci maddesinde yazılı şartlara sahip olanlar arasından Başdenetçi tarafından atanır.

(2) Diğer personel Başdenetçi tarafından atanır.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Başkanım burada genel sekreterin tamamen başdenetçi tarafından atanması keyfiliğe yol açabilir. Mutlaka burada bir yarışma sınav liyakat esası konmalıdır diye düşünüyoruz. O açıdan muhalifiz.

BAŞKAN – Kenan Bey, bu iki defa başdenetçi tarafından şeyler var, bu ikisini birleştiremez miydiniz yazarken?

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI KENAN ÖZDEMİR – Birincisinde hem atamayı yapacak kişi ama bunun yanında atanacak kişiye ilişkin nitelikler de yer aldığı için böyle bir sıkıntımız var. O açıdan böyle bir tekrara kaçıldı.

BAŞKAN – Peki, oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kamu Denetçiliği Uzman Yardımcılığı

MADDE 25- (1) Kamu Denetçiliği Uzman Yardımcılığına atanabilmek için, Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinde sayılan genel şartlar yanında aşağıdaki nitelikler de aranır:

a)Dört yıllık eğitim veren fakültelerden veya bunlara denkliği kabul edilmiş yurtiçi veya yurtdışındaki yükseköğretim kurumlarından mezun olmak.

b)Yapılacak giriş sınavında başarılı olmak.

c)Sınavın yapıldığı yılın Ocak ayının ilk günü itibarıyla otuzbeş yaşını doldurmamış olmak.

BAŞKAN - Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kamu Denetçiliği Uzmanlığı

MADDE 26- (1) 25 inci maddeye göre Kamu Denetçiliği Uzman Yardımcılığına atananlar, en az üç yıl çalışmak ve olumlu sicil almak kaydıyla açılacak yeterlik sınavına girmeye hak kazanırlar. Sınavda başarılı olanlar, Kamu Personeli Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavında en az (C) düzeyinde puan veya uluslararası kabul görmüş yabancı dil seviye tespit sınavlarından bu puana denk puan almış olmak şartıyla Kamu Denetçiliği Uzmanı unvanını alırlar. Sınavda başarılı olamayanlar, istekleri halinde kurumunda veya Devlet Personel Başkanlığınca diğer kamu kurum ve kuruluşlarında uygun kadrolara atanırlar.

(2) Kamu Denetçiliği Uzman Yardımcılarının mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri ve yeterlik sınavının şekli ile Kamu Denetçiliği Uzman ve Uzman Yardımcılarının görev, yetki ve çalışmalarına ilişkin esas ve usuller yönetmelikle düzenlenir.

BAŞKAN - Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Per sonele uygulanacak hükümler ile personelin malî ve sosyal hakları

MADDE 27- (1) Bu Kanunda hüküm bulunmayan hususlarda Kurum personeli hakkında Devlet Memurları Kanunu hükümleri uygulanır.

(2) Genel Sekretere Başbakanlıktaki genel müdürlere uygulanan malî ve sosyal hak ve yardımlara ilişkin hükümler uygulanır.

(3) Kamu Denetçiliği Uzmanlarına aynı derecede bulunan Başbakanlık Uzmanları, Kamu Denetçiliği Uzman Yardımcılarına Başbakanlık Uzman Yardımcıları ve Kurumun diğer personeline ise Başbakanlıkta aynı unvanlı ve aynı dereceli kadrolarda çalışanlara uygulanan malî ve sosyal hak ve yardımlara ilişkin hükümler uygulanır. Başbakanlıkta emsali personele ödenenlerden vergi ve diğer kesintilere tabi olmayanlar bu maddeye göre de vergi ve diğer kesintilere tabi olmaz.

BAŞKAN - Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kamu kurum ve kuruluşlarındaki personelin görevlendirilmesi

MADDE 28- (1) Merkezî yönetim kapsamındaki kamu idarelerinde, sosyal güvenlik kurumlarında, mahallî idarelerde, mahallî idarelerin bağlı idarelerinde, mahallî idare birliklerinde, döner sermayeli kuruluşlarda, kanunlarla kurulan fonlarda, kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlarda, sermayesinin yüzde ellisinden fazlası kamuya ait kuruluşlarda, kamu iktisadî teşebbüsleri ile bunlara bağlı ortaklıklar ve müesseselerde çalışanlar, kurumlarının izni ile uzmanlık gerektiren işlerde görevlendirilebilirler. Bu şekilde yapılan görevlendirmenin süresi altı ayı geçemez. Ancak ihtiyaç halinde bu süre üç ay daha uzatılabilir. Kurumun bu konudaki talepleri, ilgili kurum ve kuruluşlarca öncelikle sonuçlandırılır. Bu şekilde görevlendirilen personel, kurumlarından aylıklı izinli sayılır. Bu personelin izinli oldukları sürece memuriyetleri ile ilgileri ve özlük hakları devam ettiği gibi, bu süreler yükselme ve emekliliklerinde de hesaba katılır ve yükselmeleri başkaca bir işleme gerek duyulmadan süresinde yapılır.

BAŞKAN - Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Bütçe

MADDE 29- (1) Kurumun gelirleri şunlardır:

- a) Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçesinden alınacak Hazine yardımı.
- b) Diğer gelirler.

(2) Kurum bütçesinden bu Kanun kapsamındaki görevlerin gerçekleştirilmesine ilişkin giderler yapılır.

BAŞKAN - Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Yasaklar

MADDE 30- (1) Başdenetçi, Denetçiler, Genel Sekreter, Kamu Denetçiliği Uzman ve Uzman Yardımcıları ile diğer personel, siyasi partilere üye olamazlar; herhangi bir siyasi parti, kişi veya

zümrenin yararını veya zararını hedef alan bir davranışta bulunamazlar; görevlerini yerine getirirken dil, ırk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din ve mezhep ayırımı yapamazlar; görevleri sebebiyle herhangi bir şekilde öğrendikleri meslekî veya ticarî sırları görevlerinden ayrılmış olsalar bile açıklayamazlar, kendilerinin veya başkalarının yararına kullanamazlar.

a)Başdenetçi, Denetçiler, Genel Sekreter, Kamu Denetçiliği Uzman ve Uzman Yardımcıları; kendilerinin, eşlerinin ve üçüncü dereceye kadar (bu derece dâhil) kan ve kayın hısımlarının şikâyetlerini inceleyemezler.

b)Başdenetçi, Denetçiler, Genel Sekreter, Kamu Denetçiliği Uzman ve Uzman Yardımcıları ile diğer personel, bu görevleri süresince resmî veya özel hiçbir görev alamazlar, ticaretle uğraşamazlar. Bilimsel yayınlarda bulunma, görevleri veya meslekleri ile ilgili olarak davet edildikleri ulusal veya uluslararası kongre, konferans ve benzeri toplantılara katılma, derneklerde üyelik ve kâr amacı gütmeyen kooperatiflerde ortaklık halinde bu madde hükümleri uygulanmaz.

BAŞKAN - Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Başdenetçi veya Denetçiler hakkında ceza soruşturması ve kovuşturması usulü

MADDE 31- (1) Başdenetçi ve Denetçilerin görevleri sebebiyle bir suç işledikleri öne sürüldüğü takdirde haklarında ceza soruşturması ve kovuşturması yapılabilmesi Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanının iznine bağlıdır. İzin verilmesi veya verilmemesine ilişkin karara karşı itiraz mercii, Danıştayın ilgili dairesidir.

(2)Başdenetçi ve Denetçiler hakkındaki soruşturma Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı tarafından yapılır. Açılacak kamu davası, Yargıtayın ilgili ceza dairesinde görülür. Temyiz mercii, Yargıtay Ceza Genel Kuruludur.

(3)Bu maddede hüküm bulunmayan hususlarda 2/12/1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

(4)Ağır ceza mahkemesinin görev alanına giren suçlara ilişkin suçüstü hâli genel hükümlere tabidir.

BAŞKAN - Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel Sekreter ve personel hakkında ceza soruşturması ve kovuşturması usulü

MADDE 32- (1) Genel Sekreter, Kamu Denetçiliği Uzman ve Uzman Yardımcılarının görevleri sebebiyle bir suç işledikleri öne sürüldüğü takdirde ceza soruşturması ve kovuşturması yapılabilmesi, Başdenetçinin iznine bağlıdır. İzin verilmesi veya verilmemesine ilişkin karara karşı itiraz mercii Ankara Bölge İdare Mahkemesidir.

(2) Genel Sekreter, Kamu Denetçiliği Uzman ve Uzman Yardımcıları ile diğer personel hakkındaki soruşturma, suçun işlendiği yer Cumhuriyet başsavcısı veya / görevlendireceği Cumhuriyet savcısı tarafından yapılır. Açılacak kamu davası aynı yer mahkemesinde görülür.

(3) Bu maddede hüküm bulunmayan hususlarda, Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

(4) Ağır ceza mahkemesinin görev alanına giren suçlara ilişkin suçüstü hâli genel hükümlere tabidir.

BAŞKAN - Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Emeklilik

MADDE 33- (1) Başdenetçi, Denetçiler, Genel Sekreter, Kamu Denetçiliği Uzman ve Uzman yardımcıları ile diğer personel, 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılır. Başdenetçi ve Denetçilerin sigorta primine esas kazanç tutarları, Başdenetçi için Başbakanlık Müsteşarı, Denetçiler için Başbakanlık Müsteşar Yardımcıları esas alınarak belirlenir. Bu görevleri sırasında 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi kapsamına girenlerin bu görevde geçen süreleri makam tazminatı ile temsil tazminatı ödenmesi gereken süre olarak değerlendirilir ve emeklilik yönünden Başdenetçi Başbakanlık Müsteşarı, denetçiler Başbakanlık Müsteşar Yardımcıları için belirlenmiş olan ek gösterge, makam tazminatı ile temsil tazminatından aynı usul ve esaslara göre yararlandırılır.

(2) Sosyal güvenlik kuruluşlarının herhangi birinden emekli aylığı almakta olanlardan başdenetçi ve Denetçi seçilenlerin, istekleri hâlinde emekli aylıkları kesilir ve 5510 sayılı kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında yeniden sigortalı sayılır, bu şekilde emekli aylıklarını kestirmek suretiyle yeniden sigorta primi ödeyenlerin görev sürelerinin bitiminde emekli aylıkları genel hükümlere göre yeniden belirlenir.

(3) Başdenetçi ve Denetçiler hakkında 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 40 ıncı maddesinin birinci fıkrası ile 5510 sayılı Kanunda yer alan yaş haddine ilişkin hükümler uygulanmaz.

BAŞKAN - Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kadrolar

MADDE 34- (1) Ekli listede yer alan kadrolar ihdas edilerek 13/12/1983 tarihli ve 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı Cetvele Kamu Denetçiliği Kurumu bölümü olarak eklenmiştir.

LİSTE

KURUMU: KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU

TEŞKİLÂT: MERKEZ

İHDASEDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	Unvanı	Derecesi	Serbest Kadro Adedi	Tutulan Kadro Adedi	Toplam
GİH	Kamu Başdenetçisi	1	1		1
GİH	Kamu Denetçisi	1	5		5
GİH	Genel Sekreter	1	1		1
GİH	Hukuk Müşaviri	1	1		1
GİH	Kamu Denetçiliği Uzmanı	1	20		20
GİH	Kamu Denetçiliği Uzmanı	2	20		20
GİH	Kamu Denetçiliği Uzmanı	3	20		20
GİH	Kamu Denetçiliği Uzmanı	4	20		20
GİH	Kamu Denetçiliği Uzmanı	5	20		20
GİH	Kamu Denetçiliği Uzmanı	7	50		50
GİH	Kamu Denetçiliği Uzman Yardımcısı	9	50		50

	GİH	Malî Hizmetler Uzmanı	4	1		1
	GİH	Şube Müdürü	1	2		2
	GİH	Şef	3	3		3
	GİH	Memur	7	1		1
	GİH	Memur	8	2		2
	GİH	Memur	9	2		2
	GİH	Memur	10	2		2
	GİH	Programcı	7	1		1
	GİH	Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	7	4		4
	GİH	Bilgi sayar İşletmeni	7	4		4
	GİH	Çözümleyici	2	1		1
	GİH	Sekreter	7	2		2
	GİH	Sekreter	8	1		1
	GİH	Sekreter	9	1		1
	GİH	Santral Memuru	9	1		1
	GİH	Şoför	10	4		4

TH	Kütüphaneci	7	1		1
TH	Teknisyen	8	1		1
YH	Hizmetli	10	1		1
YH	Hizmetli	11	2		2
YH	Dağıtıcı	11	1		1
TOPLAM			246		246

BAŞKAN – Maddeyi cetvelle beraber oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Değişiklik yapılan hükümler

MADDE 35- (1) Devlet Memurları Kanununun 36 ncı maddesinin "Ortak Hükümler" bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendine "Yüksek Kurum Uzman Yardımcıları," ibaresinden sonra gelmek üzere "Kamu Denetçiliği Uzman Yardımcıları," ibaresi ve "Yüksek Kurum Uzmanlığına," ibaresinden sonra gelmek üzere "Kamu Denetçiliği Uzmanlığına," ibaresi eklenmiştir.

(2)10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli II) sayılı cetvelin "B) Özel Bütçeli Diğer İdareler" bölümünün Anayasa Mahkemesince iptal edilen 34 üncü sırası "34) Kamu Denetçiliği Kurumu" olarak yeniden düzenlenmiştir.

(3)5/1/1961 tarihli ve 237 sayılı Taşıt Kanununun eki (2) sayılı cetvele "Başbakanlık Müsteşarlıkları" satırından sonra gelmek üzere aşağıdaki satır eklenmiştir.

"Kamu Başdenetçisi 1 er " 5" "

BAŞKAN - Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Geçiş hükümleri

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Başdenetçi ve Denetçilerin seçimi ile Kamu Denetçiliği Kurumu kurulur.

(2)Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten on beş gün sonra Başkanlık tarafından Başdenetçi ve Denetçi seçimi için aday adaylığı başvuru süreci başlatılır ve 11 inci maddede öngörülen usule uyularak seçim sonuçlandırılır.

(3)Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmelikler, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren dokuz ay içinde yürürlüğe konulur.

(4)Başdenetçi ve Denetçilerin seçimi tamamlandıktan sonra Başdenetçi tarafından doksan gün içinde; bir defaya mahsus olmak ve ekli listede yer alan Kamu Denetçiliği uzmanı unvanlı serbest kadro adedinin yüzde ellisini geçmemek üzere, 25 inci ve 26 maddelerdeki şartlar aranmaksızın, doktora yapmış üniversite öğretim elemanları veya kamu kurum ve kuruluşlarında görevli olup, mesleğe özel yarışma sınavı ile girilen ve belirli süreli meslek içi eğitimden sonra özel bir yeterlik sınavı sonunda atanmış olanlardan Kamu Denetçiliği Uzmanı olarak atama yapılabilir. Kamu Denetçiliği Uzmanı olarak atanacakların mesleklerinde en az beş yıllık deneyime sahip olmaları gerekir.

(5)Bu Kanun hükümleri, mahallî idarelerin eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışları hakkında, bu Kanunun bütün hükümlerinin yürürlüğe girdiği tarihten bir yıl sonra uygulanmaya başlanır.

BAŞKAN – Bir önerge var, okutuyorum:

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanun Tasarısı'nın geçici 1. maddesinin 4. fıkrasının tasarı metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederim. 07.06.2012

Ali Özgündüz
İstanbul

Gerekçe:

Bu fıkra atamada keyfiliğe neden olacağından metinden çıkarılması gerekmektedir.

BAŞKAN – Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Yürürlük

MADDE 36- (1) Bu Kanunun 17 nci maddesi yayımı tarihinden dokuz ay sonra, diğer maddeleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN - Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Yürütme

MADDE 37- (1) Bu Kanun hükümlerini Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN - Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kanunun tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul edilmiştir kanunun tümü.

Şimdi iki, üç tane özel şeyimiz var.

Bir, pazartesi gününe kadar Ali Bey'ciğim yani 11 Hazirana kadar getiriyoruz muhalefet şerhimizi, saat 1 gibi falan gelse iyi olur.

İki, özel temsilci, Genel Kurulda bu kanun görüşülürken Yahya Akman, İsmet Su, Fatih Çiftci: Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Redaksiyon yetkisi istiyoruz. Oylarınıza sunuyoruz: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teşekkür ediyoruz, sağ olun.

Kapanma Saati: 14.06